Cena egz. 20 groszy. *Radzimy nie zwlekać z przedpłatą na listopad.* 14 stron.

DZIENNIK BYDGOSKI

Do „Dziennika“ dołączamy co tydzień: Tygodnik Sportowy i Dodatek powieściowy. Redakcja otwarta od godziny 8—12 przed południem i od 4—7 po południu. Oddział w Bydgoszczy, ul. Dworcowa 5. Przedstawicielstwa: w Toruniu, ul. Mostowa 17 — w Grudziądzu, ul. Toruńska 22 w Inowrocławiu, ul. Toruńska 2 w Gdyni, Skwer Kościuszki 24, I ptr.

Przedpłata wynosi w ekspedycji i agenturach 2.95 zł. miesięcznie, 8.85 zł. kwartalnie; przez pocztę w dom 3.34 zł. miesięcznie, 10.00 zł. kwartalnie. Pod opaską: w Polsce 6.95 zł., zagranicę 9.25 zł. miesięcznie. Redakcja i Administracja w Bydgoszczy, ulica Poznańska 12/14. Rękopisów niezamówionych nie zwraca się.

Telefony: Redakcja 3316, 3326, Administracja 3315 — Oddział w Bydgoszczy 1299. | Założyciel Jan Teska. | Telefony Przedstaw.: Toruń 1546, Grudziądz 1294, Gdynia 1460, Inowrocław 420.

Numer 248. | BYDGOSZCZ, sobota dnia 24 października 1936 r. | Rok XXX.

Jak podciągnąć Polskę wyżej?

Mamy na zachodzie sąsiada, który **podciąga się w górę na prawdziwej szybkobieżnej windzie.** Prawda jest, że mechanizm skrzypi przeraźliwie, że maszyniści muszą ograniczać swój apetyt i że jazdę hamują potężne cielska armat, obciążających coraz bardziej kabinę. Ale co to wszystko znaczy wobec faktu, że wszyscy widzą jasno wyznaczony kierunek jazdy, że posuwają się wciąż wyżej i wyżej, że wierzą w kierownictwo i że **urzeczywistniają nową społeczność ludzką, w której dobro całości idzie wszędzie i zawsze przed dobrem jednostki.**

U nas panują na ten temat inne sądy. Uważa się wszystko albo za wariacki eksperyment, albo też przetwarzanie „normalnego“ państwa w obóz wojskowy. O naśladowaniu nie myślą ani pierwsi ani, co jest zadziwiające, również drudzy. Kto bowiem zdaje sobie sprawę, że sąsiedzi zachodni stają się potwornie wielkim i doskonale zorganizowanym obozem, powinien krzyczeć na cały głos, że **Polska straci miejsce pod słońcem, jeśli nie będzie naśladować, a nawet jeśli nie przewyższy w tym kierunku Niemcy.**

Ale wróćmy teraz do tych, którzy uważają niemiecką gospodarkę za cudaczny eksperyment. Uważają oni, że Polska powinna iść utartymi drogami wytoczonymi w ubiegłym stuleciu. Nic ich to nie obchodzi, że XIX wiek minął **przed 35 latami i że z warunków podówczas panujących nie zostało ani śladu.** Oni wierzą w „inicjatywę prywatną“, która da wszystkim chleba pod dostatkiem, napełni kasy państwowe i w skutku stworzy z Polski potężne mocarstwo.

Gada się w Polsce o tej „incjatywie prywatnej“ jako o jakiejś cudowności, która ujawniała się w Ameryce w takich nazwiskach jak Ford, Rockefeller, Morgan czy setka innych, i wierzy dziecięcą wiarą naiwną, że zupełnie podobni **genialni kapitanowie przemysłu, handlu i bankowości są wśród nas** i jeśli się nie objawiają, to tylko dlatego, że te „paskudne stosunki powojenne“ stoją im na przeszkodzie i że jak miną, zaraz zaczną wyrastać milionowe fortuny i **za nimi bogactwo całego kraju.**

Tak to wygląda w marzeniach. A w rzeczywistości? Któż to jest ten „polski kapitalista“, który rozwija inicjatywę prywatną i owocami swej pracy karmi cały naród i buduje zręby potęgi państwowej? To jest nikt inny tylko polski żyd, który — jakże często — chce wyszachrować sobie trochę pieniędzy, aby pojechać do Palestyny. Zapewne jest on również zdolny do robienia wielkich interesów, ale tylko w takich warunkach, **gdy na dziesięć interesów wypada jeden żyd, a nie gdy na jeden interes wypada dziesięciu żydów, wzajemnie sobie przeszkadzających.** W pierwszym wypadku żyd potrafi wybrać interes najlepszy i gorsze zostawić gojom, jak to się dzieje w krajach mniej pobłogosławionych obfitością żydów niż Polska. W drugim staje się tylko brudnym chałaciarzem, wydzierającym sobie ochłapy zysku w gronie współwyznawców.

I jakże się tu dziwić, że „inicjatywa prywatna“ polskich żydów, skupiających w swych rękach bodaj czy nie **90% kapitałów rynkowych dała po 18 latach istnienia Polski takie cudowne rzeczywiście rezultaty, że 8 milionów o-**

(Ciąg dalszy na stronie 2-ej).

Niemcy demaskują akcję Sowietów w Hiszpanii

i obalają twierdzenia rządu madryckiego.

Londyn, 23. 10. (PAT.) Posiedzenie komitetu do spraw nieinterwencji w Hiszpanii zwołano na dziś. Na porządku dziennym posiedzenia znajduje się przede wszystkim odpowiedź niemiecka na zarzuty **o naruszeniu umowy o nieinterwencji.**

Rząd niemiecki na wstępie noty wyraża zdumienie z powodu, iż rząd brytyjski i rząd Związku Sowietów uważają za możliwe wziąć na siebie odpowiedzialność za nieuzasadnione oskarżenia rządu hiszpańskiego przeciwko Niemcom i że tego rodzaju zarzuty przekazują międzynarodowemu komitetowi nieinterwencji do rozważania. Nota niemiecka następnie stara się dowieść, że poszczególne zarzuty rządu hiszpańskiego **pozbawione są wszelkiej podstawy.**

Na specjalną uwagę zasługuje odparcie przez Niemcy zarzutów przemalowywania przez powstańców hiszpańskich znaku swastyki na samolocie niemieckim. Rząd hiszpański ten zarzut poparł **specjalną fotografią,** przedstawiającą proces przemalowywania swastyki na aeroplanie. Nota niemiecka stwierdza, że **fotografia ta jest najlepszym dowodem złej woli** rządu hiszpańskiego, który fotografię tę złączył jako dowód, mimo że wiedział, iż wyobraża ona coś innego. Nota niemiecka cytuje dziennik madrycki „Claridad“ z 10 sierpnia **i załącza odbitkę pierwszej stronicy tego dziennika, zawierającą wzmiankowaną w oskarżeniu rządu hiszpańskiego fotografię,** przy czym „Claridad“ w wyjaśnieniu stwierdza, że fotografia wyobraża **członków milicji frontu ludowego, przemalowujących na aerodromie w Madrycie aeroplan niemiecki, który tam przymusowo wylądował dnia 9 sierpnia.**

Nota niemiecka stwierdza również, że wytoczone w nocie hiszpańskiej oskarżenie jakoby wybitny niemiecki przemysłowiec Fieseler, posiadający w Niemczech znaną fabrykę samolotów, przybyć miał do Hiszpanii dla doglądania dostarczonych przezeń samolotów, jest nieprawdziwe. Albowiem Fieseler w ogóle granic Niemiec nie opuszczał a nota hiszpańska **po prostu korzysta z faktu, że w Walencji mieszka urzędnik bankowy Niemiec tego samego nazwiska.**

Nota niemiecka przechodzi następnie do wytoczenia szeregu zarzutów przeciwko Rosji sowieckiej o naruszenie układu o nieinterwencji. Nota przytacza także fakty, jak np.: 1) 2 września wylądował w Aranys del Mer (35 km na północ od Barcelony) statek sowiecki i **wyładował amunicję oraz broń,** którą potem na samochodach ciężarowych przewieziono do Barcelony; 2) 12 września do Madrytu przybył **pociąg specjalny, który wiózł 60 dział przeciwlotniczych pochodzenia sowieckiego;** 3) między 15 a 20 września w Hiszpanii wylądowało **37 samolotów sowieckich i 4 samoloty bombardujące tzw. „im. Gorkiego“;** 4) w porcie Alicante wylądował 25 września statek „Newa“, a 4 października — statek „Kuban“, które pod pozorem dostawy żywności **przywiozły również broń i amunicję;** 5) 15 października statek sowiecki **„Komsomoł“ zawinął do Kartageny i wyładował 50 samochodów pancernych wraz z załogą, złożoną z 94 ludzi.**

Oczekiwane jest, że na dzisiejszym posiedzeniu **rząd sowiecki ogólnie zaprzeczy wytoczonym przeciwko niemu zarzutom niemieckim, stwierdzi niepowodzenie akcji nieinterwencji i wycofa się z układu międzynarodowego.**

Walki pod Bilbao

Madryt, 23. 10. (PAT) Według informacyj korespondenta Havasa z Bilbao, na froncie biskajskim lotnictwo obu stron **rozwija bardzo ożywioną działalność.** Samoloty rządowe obrzuciły bombami zbocza gór Kalamua i Larruscain. Druga eskadra **bombardowała łodzie rybackie,** uzbrojone przez powstańców. Jedna z tych łodzi została zatopiona. Wreszcie trzecia eskadra samolotów rządowych rzuciła **75 bomb wielkich rozmiarów na wioski Vergaraet i Mondragon.**

Lotnictwo powstańcze nie pozostało nieczynne. Samoloty powstańców zbombardowały Guecho, rzuciły również **wielką ilość pocisków na przedmieście Bilbao,** Las Arenas, powodując poważne szkody materialne. Było również kilkanaście ofiar w ludziach. **5 bomb powstańców upadło w pobliżu różnych konsulatów.** Jedna z nich, która wybuchła przy konsulacie peruwiańskim, zabiła jednego z urzędników konsulatu i obywatela peruwiańskiego. Inna bomba, rzucona przez samoloty powstańcze, padła **w pobliżu brytyjskiego okrętu wojennego, stojącego w porcie.**

Rozpaczliwe wysiłki czerwonych.

Czerwona milicja czyni rozpaczliwe wysiłki, aby utrzymać Madryt. Okolicę stolicy umacnia się, aby wstrzymać zwycięski pochód narodowców.

Atak na Madryt rozwija się.

Sewilla, 23. 10. (PAT) Według komunikatu ogłoszonego przez powstańców, wojska ich na odcinku Guadalajara **zajęły miejscowości Maquila i Pelegrino, odległe o 7 km od Siguenza.** Lotnisko Getafe w pobliżu Madrytu zostało obrzucone bombami. **3 samoloty rządowe spłonęły.**

Według informacyj, nadeszłych z Madrytu, rozstrzelano tam **11 osób za odmowę pracy przy budowie okopów, broniących stolicy.**

Od strony Avila wojska narodowe poczyniły znaczne postępy **w kierunku Madrytu.**

Milicja umacnia pozycje.

Londyn, 23. 10. (PAT) Reuter donosi z Madrytu: Na odcinku frontu na północo-wschód od Madrytu pod Siguenza, panował wczoraj **zupełny spokój.** Prace nad fortyfikowaniem Madrytu **trwają,** milicja przeprowadza **okopy i przeciąga zasieki z drutu kolczastego na dostępach do miasta.**

Jak podciągnąć Polskę wyżej?...

(Ciąg dalszy).

bywateli polskich jest „gospodarczo zbędnych". Ludzie ci nic nie wytwarzają i nic nie spożywają. I kto może być tak naiwny, aby przypuszczać, że przy ciągłym wzroście ludności inicjatywa prywatna, czyli inicjatywa kapitalistów żydowskich da tym wszystkim ludziom zatrudnienie. Czy żydzi pójdą na rolę i tak zorganizują wytwórczość w tej dziedzinie, że Polska potrafi zatrudnić podwójne względy potrójne liczby robotników rolnych w stosunku do norm zachodnio-europejskich? Czy rozbudują polski przemysł do takich wyżyn, że **przy racjonalizacji pracy i stosowaniu najnowszych maszyn zdoła on wchłonąć w najbliższym czasie ze dwa miliony robotników, jeśli obecnie wystarczy mu pół miliona?**

A jednak są tacy, którzy wierzą. Wpływ żydowskiej myśli gospodarczej, wyznającej zasady liberalne, jako najbardziej dla żydów odpowiednie, jest w Polsce przeogromny, tym bardziej, że poparty olbrzymiemi kapitałami. Piorunuje się więc na wszelką planowość w życiu państwa (ponieważ **żydzi węszą w niej i słusznie planowość walki z ich przewagą gospodarczą**) i zapomina, że

> **tylko takie państwo polskie ma w ogóle rację istnienia, które stanie twarzą do swych najbiedniejszych i wyciągnie do nich ręce z pomocą.**

Mówimy już dziś głośno, że **Polskę „trzeba podciągnąć wyżej".** Ba, i jeszcze jak wysoko w stosunku do obecnego poziomu. Trzeba dać wszystkim pracę i chleb. Jeśli tego nie uczynimy i pozostawimy naszym najnędzniejszym **„inicjatywę prywatną" w umieraniu z głodu, możemy być pewni, że zamienią oni ją prędzej czy później na inicjatywę rewolucji socjalnej.** Nie łudźmy się nadludzką cierpliwością naszego ludu. Najbardziej nadludzkie przymioty, są przecież jeszcze na tyle ludzkimi, aby nie mogły wystarczyć przez wieczność. Może wytrzymamy jeszcze rok, dwa, nawet dziesięć z 8 milionami „gospodarczo zbędnych" ale **czy również wytrzymamy z 16 milionami takich samych wydziedziczonych, którzy się przecież mnożą w tempie pół miliona rocznie?**

Popatrzmy teraz na te sprawy z punktu widzenia państwowego. Niemcy i Sowiety stwarzają bez wątpienia nowe wartości. Może nie uszczęśliwiają swych obywateli, ale **całości dają do ręki potężne idee i jeszcze od nich potężniejsze armaty.** Czy można wśród takich dwóch kręcących się co raz szybciej młyńskich kamieni przyjąć rolę ziarnka zboża, czy też należy stać się kawałkiem hartownej stali? Kto może mieć wątpliwość, tym bardziej, że nasz **rodzimy sposób uszczęśliwiania obywateli polega dotychczas na ich niedokarmianiu tak materialnym jak ideowym.**

Polskę trzeba za wszelką cenę podciągnąć wyżej, ponieważ niedaleki jest ten czas, gdy nasi sąsiedzi wywindują się tak wysoko, iż nam zupełnie słońce przysłonią. Ale jeśli ta konieczność jest tak bezwzględna i tak oczywista, musi być równie **bezwzględne i równie dla wszystkich oczywiste, że podciągania Polski w górę nie można zostawić żydowskim rękom, pracującym według zasad gospodarki liberalnej.**

Do zrozumienia tej konieczności nie jest już daleko. Wszystko zazębia się wokół nas w jeden łańcuch przyczyn, wiodących prosto w objęcia gospodarki planowej w imię naczelnej zasady, że dobro całości stoi przed dobrem jednostki, **ale przed jednostką posiadającą prawo do pracy i do chleba.** I trzeba pamiętać o kolejności: **nie chleb przed pracą, tylko praca przed chlebem!!!**

Droga stojąca przed Polską nie będzie usłana różami. Ale to jest droga konieczna bez względu na trudności. **Trzeba stanąć twarzą do najbardziej cierpiących i uczynić z nich obywateli naszego państwa** przez pracę i syte żołądki ich samych i ich dzieci. **Innego wyjścia nie ma!**

St. Strąbski.

W przyszłej wojnie

wojsko, polityka i gospodarka będą stanowiły jedną całość.

Warszawa, 23. 10. (Tel. wł.). Niezwykłe poruszenie wywołuje w Niemczech książka „Die Wehrwirtschaft", napisana przez profesora uniwersytetu w Monachium dra Fischera. Autor przewiduje, że najbliższa wojna, jaką Niemcy będą prowadzić, będzie wojną totalną, i rozwija **zasady gospodarki obronnej, która ma przygotować warunki do wojny totalnej.**

Wojna totalna — pisze autor — wybuchnie **bez wypowiedzenia,** jako rezultat zaostrzonych politycznych i gospodarczych stosunków między dwoma narodami. W wojnie totalnej nie będzie już więcej **różnic między armią walczącą i ludnością cywilną, między frontem bojowym i ojczyzną.** Wojna między dwoma armiami przemieni się w wojnę między dwoma narodami. Wojna totalna, **to wojna całego narodu przeciw całemu innemu narodowi.**

Wojna totalna stawia 3 wielkie zagadnienia: militarne, polityczne i gospodarcze. Podołanie temu **potrójnemu zadaniu, jakim jest dowodzenie wojskiem, narodem i gospodarką wymaga jednolitego kierownictwa na wypadek wojny.**

Dla przygotowania wojny totalnej musi być już w czasie pokoju prowadzona gospodarka obronna, która z chwilą grożącego niebezpieczeństwa wojny, a więc jeszcze przed jej wybuchem **zamienić się musi w gospodarkę wojenną.**

Autor wypowiada się za całkowitą autarkią Niemiec i wskazuje na doświadczenia Włoch w ostatniej wojnie.

W świetle sensacyjnej książki Fischera **nabiera specjalnego znaczenia nominacja Goeringa szefem wykonania 4-letniego planu gospodarczego Niemiec.** (r)

*

Na marginesie tej wiadomości można tylko zapytać, czy **w obliczu takich prądów Polska może sobie pozwolić na uprawianie liberalnej polityki gospodarczej dla wygody swych żydów?**

Zaciąg najmłodszego rocznika Francji.

Koszary francuskie wypełniają się rekrutami. Na zdjęciu widzimy scenę czułego pożegnania przed bramą koszar Reuilly.

Siedem punktów porozumienia włosko-niemieckiego

zmieni oblicze polityczne Europy.

Rzym, 23. 10. (PAT.) Tutejsze koła niemieckie w następujący sposób zapatrują się na przebieg i ewentualne wyniki berlińskich rozmów ministrów spr. zagranicznych:

1. Co do udziału Rosji Sowieckiej w konferencjach międzynarodowych, to zarówno Włochom, jak i Rzeszy Niemieckiej zależy przede wszystkim **na zupełnym wyłączeniu Sowietów z obrad lokarneńskich,** zwłaszcza, że w najbliższej przyszłości nie należy przewidywać żadnej innej konferencji międzynarodowej poza lokarneńską.

2. Sprawa powrotu **do paktu 4 w jego dawnej postaci nie jest aktualna** i nie jest przedmiotem rozmów berlińskich.

3. W Berlinie nie zostanie zawarty **żaden układ polityczny włosko-niemiecki,** nawet o charakterze konsultacyjnym.

4. W sprawie wojny domowej w Hiszpanii osiągnięto porozumienie **co do natychmiastowego uznania przez Berlin i Rzym hiszpańskiego rządu narodowego, gdy powstańcy zajmą Madryt.**

5. W sprawie Ligi Narodów rządy niemiecki i włoski postanowią nie podejmować żadnej inicjatywy **bez uprzedniego porozumienia się** (np. co do powrotu Niemiec do Ligi lub wysłania delegacji włoskiej do Genewy).

6. W sprawie Locarna Włochy w zasadzie przygotowane są podobno przystąpić na równi z Anglią w charakterze gwarantów do dwustronnego traktatu francusko-niemieckiego, który — rzecz jasna — **nie obejmowałby Belgii.** Włochy nalegać będą na uzyskanie gwarancji dla siebie gdy z podobnym żądaniem wystąpiłaby Anglia.

7. Ze względu na konieczność faktycznej politycznej współpracy niemiecko-włoskiej, dyktowanej niepożądanym z punktu widzenia Niemiec i Włoch rozwojem wpływów trzeciej międzynarodówki w Europie, rządy niemiecki i włoski kontynuować będą **wysiłki w kierunku usuwania i łagodzenia wzajemnych trudności, istniejących na obszarze dunajskim.**

Jeszcze jedna włoska wizyta w Niemczech.

Monachium, 23. 10. (PAT.) Wczoraj w południe przybył do Monachium **włoski minister sprawiedliwości Solmi, celem wzięcia udziału w uroczystości rocznicy akademii niemieckiego prawa.** Minister Solmi powitany został na dworcu przez prezesa akademii ministra Rzeszy dra Franka.

Dzień Pana Prezydenta.

Warszawa, 23. 10. (PAT.) Pan Prezydent R. P. przyjął w dniu wczorajszym ministra spraw wojskowych gen. Kasprzyckiego w towarzystwie drugiego wiceministra gen. Litwinowicza. Następnie Pan Prezydent R. P. przyjął mjr. dr. J. A. Teslara, profesora wyższej szkoły wojennej w Paryżu, tłumacza dzieł marsz. Piłsudskiego na język francuski i autora francuskiej biografii naczelnego wodza gen. Śmigłego-Rydza. Major Teslar złożył Panu Prezydentowi w hołdowniczym darze dwadzieście kilka tomów wydawnictw francuskich o Polsce.

Urzędowy komunikat

w sprawie mianowania gen. Rydza-Śmigłego marszałkiem Polski.

Warszawa, 23. 10. (PAT.) Polska Agencja Telegraficzna dowiaduje się, że w dniu 11 listopada br. nastąpi mianowanie naczelnego wodza gen. dyw. Śmigłego-Rydza marszałkiem Polski oraz wręczenie mu buławy marszałkowskiej.

Poza tym zostanie mianowany generałem broni jedynie inspektor armii gen. dyw. Kazimierz Sosnkowski.

Himmler opuścił Rzym.

Rzym, 23. 10. (PAT.) Szef policji niemieckiej **Himmler opuścił wczoraj Rzym udając się do Berlina.** Na lotnisku żegnał Himmlera szef policji włoskiej Bocchini.

———::———

Program generała Franco.

Berlin, 23. 10. (PAT) „Berliner Tageblatt" ogłasza dziś wywiad swego korespondenta, przydzielonego do wojsk powstańczych w Hiszpanii z gen. Franco w Salamance. Z wywiadu tego warto zanotować następujące 5 punktów: 1) Rząd gen. Franco nie uznaje tranzakcyj rządu madryckiego, związanych z wywozem złota. Przyjęcie złota tego przez zagranicę gen. Franco uważa **za naruszenie neutralności.** 2) Rząd powstańczy po dojściu do władzy **przeprowadzi reformę rolną.** 3) Stosunek państwa hiszpańskiego do Kościoła **uregulowany będzie konkordatem.** 4) Przyszły ustrój społeczny i polityczny Hiszpanii oparty będzie **na zasadzie korporacji.** Uwzględnione będą w tej sprawie doświadczenia zagranicy **z silnym jednak oparciem o hiszpańskie tradycje narodowe.** 5) W polityce zagranicznej Hiszpania pragnie **odzyskać znaczenie przysługujące krajowi, który dał światu 20 niepodległych państw w Ameryce Południowej.**

Dalsze sukcesy powstańców.

La Coruna, 23. 10. (PAT) Radiowy komunikat powstańczy z godz. 20,30 donosi: Wojska narodowe **zajęły Navas del Marques i umacniają się na nowych pozycjach.**

Rozstrzelanie 14 lotników.

Valladolid, 23. 10. (PAT) Według informacyj otrzymanych z Madrytu, rozstrzelano tam 14 lotników za to, że przez pomyłkę **dwukrotnie bombardowali pozycje rządowe w Olias del Rey.**

Sowieccy aktorzy pomagają.

Moskwa, 23. 10. (PAT) Aktorzy sowieccy złożyli **na rzecz pomocy dla ludności hiszpańskiej 232.000 rubli.**

ZNP. zabrania swym członkom współpracy z organizacjami katolickimi.

Warszawa (KAP). Kierownictwo Związku Nauczycielstwa Polskiego w swych wystąpieniach prasowych podkreśla, że stawiany mu zarzut wrogiego stosunku do religii i Kościoła katolickiego jest bezpodstawny. Zarzutem tym posługują się rzekomo przeciwnicy Z. N. P., by względami obowiązku ideowego upozorować swą walkę z tą organizacją.

Jednakże czyny przywódców związkowych nie idą w parze z zapewnieniami o lojalnej postawie wobec Kościoła. Nie brak dowodów, aż nazbyt często stwierdzających słuszność tego oskarżenia. Do dawnych przybywa nowy.

W dniu 1 października br. zarząd główny Z. N. P. wydał okólnik nr. 1 (1936/37), w którym, omawiając w instrukcji o zebraniach Ognisk sprawę organizacji współpracy członków Z. N. P. ze stowarzyszeniami społecznymi, pisze:

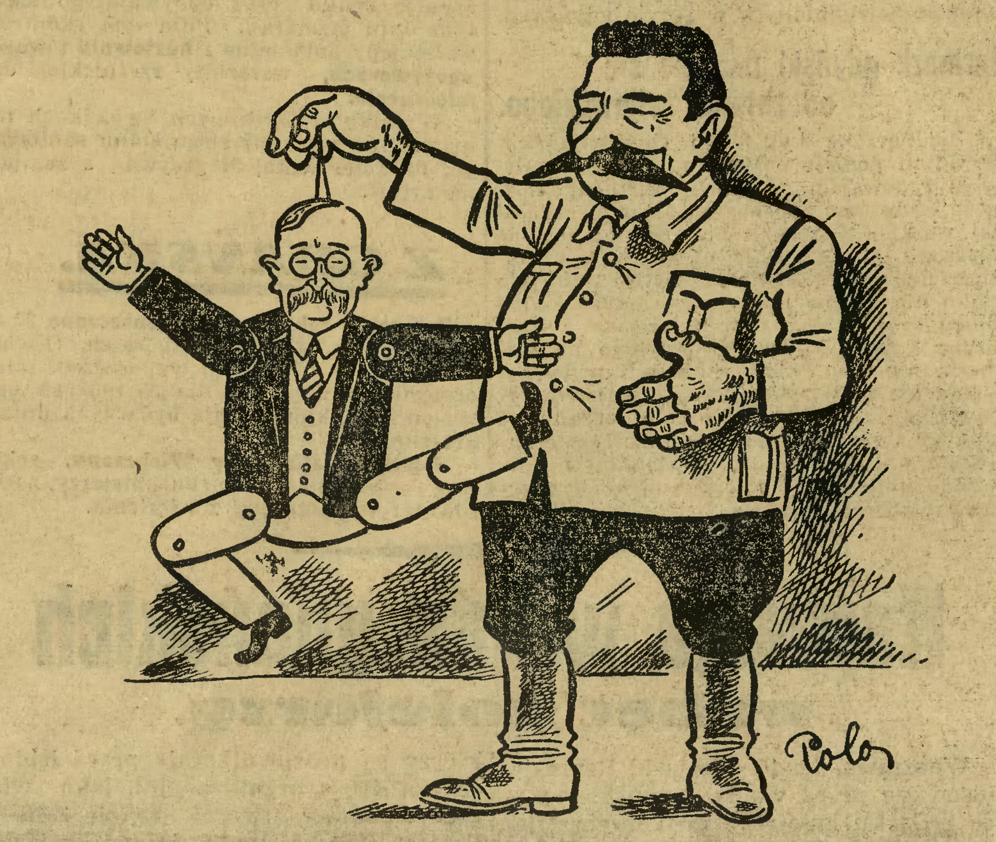
„W referacie tym należy podkreślić zasady przyjęte przez Z. N. P. dla współpracy ze stowarzyszeniami społecznymi, zwłaszcza jak kółka rolnicze, spółdzielnie itp. Ustalić należy, z którymi organizacjami istniejącymi na terenie Ogniska — związkowcy będą współpracować, a w których członkowie Z. N. P. współpracować nie powinni. Do tych ostatnich należą: Polska Macierz Szkolna, Akcja Katolicka, Stowarzyszenia Młodzieży Katolickiej i te organizacje, które znane są w miejscowym terenie z wrogiego stosunku do Z. N. P. i statutowych jego celów".

Motywy tego zarządzenia, nakazującego bojkotowanie Akcji Katolickiej i stowarzyszeń katolickich, **mają na celu przerzucenie odpowiedzialności za ten stan rzeczy na obóz katolicki i opierają się na twierdzeniu niezgodnym z prawdą. Akcji Katolickiej, zarówno jak wszelkim organizacjom katolickim, bez względu na to, jakie pomniejsze i cząstkowe zadania realizują obok naczelnej idei służby Kościołowi i Ojczyźnie, obca jest jakakolwiek niechęć wobec zawodowych celów nauczycielstwa. Nie wysiłki Związku, zmierzające do polepszenia doli nauczycielstwa i podniesienie oświaty w kraju na możliwie najwyższy poziom — dla tych zamierzeń mamy tylko słowa uznania — ale tendencje wychowawcze w szkolnictwie sprzeczne z duchem chrześcijańskim i katolickim są przedmiotem krytyki i czujności ze strony opinii katolickiej.**

Ten sam okólnik głosi, że: „Polska Macierz Szkolna z całym tupetem domaga się obecnie przekazania jej opieki wychowawczej nad bezszkolnymi dziećmi, a cała prasa reakcyjna występuje przeciw postulatowi zasadniczemu Związku który domaga się, by oświata powszechna była prowadzona wyłącznie przez Państwo i pod kierunkiem Państwa". Jak nazwać upieranie się przy tego rodzaju zasadniczym postulacie, gdy jest rzeczą oczywistą, że **państwo nie może zapewnić obecnie — a i w bliskiej przyszłości nie będzie w stanie tego uczynić — nauczania olbrzymiej rzeszy prawie półtora miliona dzieci?** **Czyż nie jest rzeczą jasną jak słońce, że przez takie stawianie sprawy przywódcy Z. N. P. swoją niezłomność, niewzruszoność zasad chcą okupić ciemnotą i niedolą niezliczonych istot dziecięcych, przyszłych obywateli, skazanych na dożywotni analfabetyzm?** Niech się z roku na rok mnożą krocie analfabetów, niech Polska bije na głowę wszystkich partnerów w tym smutnym konkursie ciemnoty, **byle nie naruszona została pryncypalność doktrynerów Z. N. P.**

Ale skąd to zasadnicze podchodzenie do rzeczy? Gdzie szukać jego źródła? Trudno uwierzyć, by naprawdę była nim obawa, że obniży się bardzo pozycja socjalna nauczyciela, którego będą opłacały stowarzyszenia prywatne. Czyż dopuszczenie czynnika społecznego do walki z kryzysem szkolnictwa jest równoznaczne z wyzuciem Państwa z jego konstytucyjnych uprawnień i obowiązków w dziedzinie oświaty powszechnej? **Tylko uprzedzenie każe nie dostrzegać, że chodzi tu wyłącznie o akcję pomocniczą ze strony społeczeństwa.** Zresztą nie obawiajmy się. Państwo, zwłaszcza w naszej epoce zwycięskich prądów totalistycznych, jest nazbyt silne i zbyt egoistyczne, by pozwoliło na wydarcie sobie tak doniosłej dziedziny życia, jaką jest dziedzina wychowania młodych pokoleń. Nie tylko nie ustąpi wszystkiego, ale jeszcze będzie troskliwie dbało, by nie dać za wiele. **Tymczasem jednak warunki są więcej niż nienormalne, są katastrofalne i wobec tego nie wolno odrzucać pomocy, która złagodzi rozmiary klęski.** Z dwojga złego trzeba wybrać mniejsze. **A małe pensje dla bezrobotnych nauczycieli są bez porównania mniejszym złem — jeżeli w ogóle są nim — niż zwalanie całego ciężaru na barki Państwa, które nie może go udźwignąć.** To też trudno oprzeć się wrażeniu, że stanowisko zarządu głównego Z. N. P. w tej sprawie jest obroną nie tyle monopolu Państwa w dziedzinie oświaty powszechnej, **ile własnej wyłączności na tym polu.**

Sojusz trwa.

Premier francuski Blum zaprzeczył pogłoskom o zerwaniu współpracy z komunistami.

Odżegnywują się od myśli,

która wywołała w społeczeństwie poważne zainteresowanie.

Warszawa, 22. 10. (Tel. wł.) W związku ze zjazdem członków „Zarzewia" we Lwowie prasa doniosła, że na zjeździe zapadła uchwała, zalecająca powołanie „Rady Pokoju Narodowego", składającej się z wszystkich dawnych premierów. Obecnie publikuje przewodniczący zjazdu prezes Najw. Tryb. Administracyjnego dr Hełczyński za pośrednictwem „Iskry" oświadczenie, że „na zebraniu nie postawiono wniosku, ani nawet nie poruszono w dyskusji, która była ożywiona i wyczerpująca, sprawy powołania jakiejś „Rady Pokoju Narodowego", do której weszliby wszyscy dotychczasowi premierzy, a o której wspominają niektóre dzienniki. Wiadomość która na ten temat ukazała się w prasie, jest więc całkowicie zmyślona".

Na to można tylko powiedzieć: wielka szkoda. Bo powołanie „Rady Pokoju Narodowego" składającej się z premierów wszystkich dotychczasowych rządów mogłoby się bardzo silnie przyczynić do uspokojenia wewnętrzno-politycznych stosunków w Polsce.

Czterolatka Hitlera

Berlin, (PAT) Plan 4-letni nie został jeszcze do tej chwili ogłoszony. Wiele faktów zdaje się jednak świadczyć, że ogłoszenie jego w pełnej formie w ogóle nie nastąpi. Realizacja planu odbywać się **będzie zapewne etapami z wykorzystaniem wszelkich koniunktur.** Szereg zarządzeń, związanych z realizacją planu 4-letniego, da się niewątpliwie odczuć **w sposób dotkliwy w niejednym dziale gospodarki prywatnej,** jak też w poszczególnych resortach administracji państwowej.

Powierzenie gen. Goeringowi kierownictwa realizacji planu przekreśla z góry **wszelkie próby oporu,** sprzeciwu lub krytyki ze strony ew. czynników poszkodowanych, gdyż wobec znanej energii i zdecydowania premiera pruskiego **nie należy wątpić, iż z całą konsekwencją spełni on powierzone mu zadanie.**

Narodowcy ukarani.

Starostwo powiatowe w Łodzi ukarało 6 członków Stronnictwa Narodowego ze Rzgowa za noszenie mundurów i odznak partyjnych grzywną po 20 złotych z ewentualną zamiana na 4 dni aresztu.

Willa Grozy

ZENON ROŻAŃSKI

42)

(Ciąg dalszy).

Znowu jakaś dziwna historia.

Jaki jest jej cel? Co kryje się poza niezwykłymi poleceniami podinspektora Morana i co on myśli o tym wszystkim? Jest tylko jedno pewne — stwierdził wywiadowca Kiełbik niemal kategorycznie — Moran knuje coś, w co jest zamieszany Korzęcki, a z czym ma również coś wspólnego aspirant Boniec. To nie ulega najmniejszej wątpliwości.

A co knuje, to diabli go wiedzą i nie mam sobie czym głowy zawracać, psiakrew — zakończył Kiełbik swe rozumowanie, mając głębokie przekonanie, że i tak nie przeniknie tajemnicy dziwnego postępowania swego szefa.

Ubrał się i posapując sobie z lekka, wyszedł z pokoju.

Zatrzymał się na chwilę przy okienku dyżurnego przodownika i zamieniwszy z nim kilkanaście słów, pożegnał go i wyszedł na ulicę.

Kiedy wsiadał już do tramwaju, ujrzał w przejeżdżającej taksówce aspiranta Adama Bońca, jadącego do centrali...

ROZDZIAŁ XI.

Mira Kierszyńska wróciła do swej koleżanki, u której spała dzisiejszej nocy i u której zamierzała zamieszkać, aż do całkowitego wyjaśnienia sprawy zabójstwa Horowicza — bardzo późnym wieczorem.

Dzień cały miała zajęty różnymi sprawami, tak, że nie znalazła nawet wolnych piętnastu minut na zjedzenie obiadu. Prosto od podinspektora Morana udała się do Łazienek, gdzie spotkała się ze swym wujem. Rozmawiali około dwu godzin i szczegółowo przedyskutowali wszystkie aktualne wydarzenia. Karasiewicz był bardzo przygnębiony i zastanawiał się, czy nie oddać się w ręce policji i w areszcie czekać na wyjaśnienie sprawy.

Dziewczyna zaś uważała, że takie załatwienie sprawy nie doprowadzi do niczego pozytywnego. Poza kilkoma, a może nawet kilkunastoma dniami spędzonymi w areszcie, nic więcej wujcio nie zyska — mówiła nie bez pewnej słuszności, — radząc dalsze ukrywanie się przed policją. Tłumaczyła, że obecnie, po ucieczce Karasiewicza ze swej willi wszystkie podejrzenia automatycznie skierowały się na niego. A wiele czasu upłynie, nim prowadzący śledztwo zdołają wykryć prawdziwego mordercę. Bo tylko to może oczyścić z podejrzeń wuja...

W odpowiedzi począł zapewniać ją, że jest niewinny i dopiero teraz poinformował ją, jaka była jego właściwa rola w całej tej historii. Informacje były zupełnie identyczne z zeznaniem, jakie Józef Karasiewicz złożył na krótko przed swą ucieczką aspirantowi Bońcowi. O ucieczce swej wyrażał się w ten sposób: po złożeniu zeznań, kiedy Boniec udał się wraz z nim na poszukiwania zbiegłego Borejki, przyszło mu do głowy, że mimo wszystko, mimo, iż powiedział wszystko zupełnie szczerze, Boniec zechce go aresztować. Skoro więc tylko nadarzyła mu się okazja, postanowił ją wykorzystać i tym samym zabezpieczyć się przed możliwymi bardzo niespodziankami ze strony policji.

Po ucieczce jednak, kiedy zastanowił się poważnie i na zimno nad tym, co zrobił, doszedł do przekonania, że popełnił głupstwo, które można naprawić tylko przez oddanie się w ręce policji.

Mira wysłuchała zwierzeń wuja spokojnie aż do końca, a kiedy Karasiewicz umilkł, zadała mu kilkanaście pytań, których treść zadziwiała go. Dziewczyna jednak nie ujawniła celu, jaki chciała osiągnąć, przez zadanie tych pytań. Pytała więc bardzo szczegółowo o wszystkich domowników, z którymi nie miała możności stykać się na tyle, żeby mogła wyrobić sobie o nich jakiekolwiek zdanie. Pytała więc o Borejkę, o Lusiaka, — interesowała się bardzo wszystkimi szczegółami, o jakich mówił jej Karasiewicz.

Następnie zapytała o ciotkę, o której dziwnie nieprzyjaznym stosunku do Horowicza wiedziała już oddawna. Odpowiedź Karasiewicza na to pytanie nie zadowoliła jej zupełnie. Brzmiała jakoś dziwnie wymijająco i nieszczerze. I Mira natychmiast domyślała się, że jej wuj wie znacznie więcej niż mówi, lecz nie nalegała.

Tak rozmawiali około dwu godzin. Pożegnali się później, umawiając się na jutro w tym samym miejscu i o tej samej godzinie. Karasiewicz pozostał jeszcze w kawiarni, a ona skierowała się ku wyjściu. Na ulicy stwierdziła, że rozmowa z wujem nie wiele jej dała. Nie wyjaśniła niczego, a wiele zaciemniła jeszcze bardziej, niż było.

Ale nie miała czasu zastanawiać się teraz nad tymi rzeczami. Musiała przede wszystkim udać się do banku, gdzie pracowała i poprosić o zwolnienie jej na kilka dni z pracy.

Ruszyła raźnie, lecz w połowie drogi zatrzymała się. Przyszło jej bowiem do głowy, że w banku była już policja. Wprawdzie podinspektor Moran przyrzekł jej, że niczego ze strony policji może się nie obawiać, lecz Moran przyrzekł jej to dopiero dziś rano.

Wczoraj zaś uciekła wraz z dowodami zbrodni z willi swego wuja. Jeżeli Boniec, który dziś już nie prowadzi śledztwa, pod wpływem pierwszego impulsu opowiedział o jej kawale swemu koledze? Ten napewno nie zawahał się nawet na chwilę i wysłał ludzi do banku z nakazem aresztowania jej. Hm... to byłoby diablo nieprzyjemne...

(Ciąg dalszy nastąpi.)

Z Gdyni i wybrzeża.

Repertuar kin:

BAJKA: **„Pasteur“** z Paul'em Muni. Bogaty nadprogram.

BODEGA Potężny, niesamowity dramat **„Człowiek wilk“.** Nadprogram Covboy.

CZARODZIEJKA. Jan Kiepura w filmie **„W blasku słońca“.**

LIDO: Gigantyczne arcydzieło świata **„Król kobiet“.**

MORSKIE OKO: Po raz pierwszy w Polsce **„Chińskie złoto“** (żółty skarb). W rolach głównych Gary Cooper, Madeleine Caroril, Akim Tamirow.

POGOTOWIA:

Lekarz dyżurny — tel. 12-40.

Miejskie Zakł. Elektryczne — tel. 29-67.

Telefon nr. 14-60 posiada przedstawicielstwo „Dziennika Bydgoskiego“ w Gdyni, ul. Skwer Kościuszki 24.

Gabinet komendanta i kancelarja telefon 20-22.

Biuro Związku Lokatorów (ul. Śląska 11 udziela porad w godz. 9—11 i 15—18.

Dyżury nocne od godz. 20 do 8 rano pełnią: dla okręgu obejmującego Chylonję, Demptowo, Cisowo, Dębogórze, Rewa, Mosty, Mechlinki, Dwór — dr. Dobrowolski; dla okręgu Kol. Obłuże, Kol. Oksywie, Stewart, Nowe Obłuże — dr. N. N.; dla Oksy-Stefanowa, Piwoszyna, Suchy i Kazimierza wia — dr. Tomaszunas; dla Rumji, Zagórza, Redy, Ciechocina, Łęczycy, Kosakowa, dr. Bogucki.

Dwa występy rewii lwowskiej. W sobotę 24 i w niedzielę 25 bm. o godz. 20,30 w sali domu K. P. W. w Gdyni wystąpi zespół rewii lwowskiej.

Napad bandycki na murzyna. Gaulaida Józefa, lat 43, marynarza jednego z obcych statków, napadnięto na ulicy Portowej i pobito. Otrzymał on cios w głowę i przy nieszczęśliwym upadku prawdopodobnie musiał głową uderzyć o brzeg chodnika i niezawodnie doznał pęknięcia czaszki.

Wypadek przy pracy. Podczas przeładunku papieru na amerykański statek „Scanstates“ robotnik portowy Stanisław Ściesik wskutek upadku beli papieru doznał potłuczenia lewej nogi. Karetka pogotowia odwiozła poszkodowanego do ambulatorium.

Pracownicy hali i chłodni rybnej złożyli 1% swych zarobków na pomoc zimową dla bezrobotnych. Pracownicy umysłowi zadeklarowali na ten cel do 2% swych zarobków. Pracownicy hali i chłodni rybnej wezwali jednocześnie do składania ofiar na pomoc dla bezrobotnych wszystkich pracowników zatrudnionych w porcie gdyńskim.

Jarmark gdyński uwalnia się od zalewu żydowskiego.

Zjednoczone kupiectwo chrześcijańskie w Gdyni podjęło energiczną walkę z zalewem żydowskim. Wczoraj mieliśmy możność osobistego zapoznania się z wynikami tej walki. Wczoraj odbył się mianowicie pierwszy jarmark w Gdyni, gdzie dla przedstawicieli żydowskiego kupiectwa pozostało tylko nieznaczne miejsce w samym końcu placu rynkowego. Całe miejscowe i okoliczne kupiectwo, które przybyło na jarmark, nie miało słów uznania i podziękowania dla inicjatorów walki z zalewem żydowskim, którym udało się ograniczyć wpływy tych pasożytów na zdrowym organiźmie naszego handlu. Członkowie korporacji kupieckiej i miejscowej prasy przeprowadzili inspekcję na jarmarku i stwierdzili przy tej sposobności, że żydowscy kupcy, którzy przyjechali do Gdyni aż z Warszawy, stosują swoje znane metody handlowe, a więc nie posiadają odpowiednich świadectw kupieckich, a poza tym używają miar „dopasowanych“ do swych potrzeb, gdyż nie znakowanych przez urząd miar i wag i nie odpowiadających tym samym wymaganiom handlowym. Dzięki interwencji przedstawicieli korporacji kupieckiej i prasy, organa policji państwowej sporządziły kilka doraźnych protokółów.

Jesteśmy przekonani, że w przyszłości nie będzie potrzebna interwencja osób postronnych, aby ukrócić nadużycia żydowskie i władze policyjne same dadzą sobie radę z tymi kombinatorami.

Rewizje w składach kolonialnych itp.

W dniu 22 bm. komisarz rządu mgr. Sokół, w związku z akcją zwalczania nieuzasadnionej zwyżki cen, przeprowadził inspekcję całego szeregu przedsiębiorstw handlowych i przemysłowych w centrum i na peryferiach miasta. Między innymi komisarz rządu przeprowadził szczegółową inspekcję rynku oraz odbywającego się w tym dniu jarmarku. Poza tym skontrolował sklepy kolonialne i **hurtownie** towarów **spożywczych,** warsztaty rzeźnickie oraz **mleczarnie.**

W kilku stwierdzonych wypadkach nieujawnienia cen oraz złego stanu sanitarnego, ukarano winnych grzywną z zamianą na areszt.

Z GDAŃSKA.

Z aresztu ochronnego wypuszczono 22 socjalistów — delegatów wiejskich. Oświadczono im, że zostali oni wypuszczeni celem opróżnienia więzienia dla 35 nowych opozycjonistów, którzy mają być w tych dniach aresztowani.

Poseł socjalistyczny Wichmann, sekretarz rozwiązanego związku kolejarzy, został również wypuszczony z więzienia.

Represje władz gdańskich wobec kolejarzy.

Warszawa, 23. 10. (Tel. wł.) Represje, stosowane przez władze gdańskie wobec związku kolejarzy w Wolnym Mieście wywołały poruszenie w sferach kolejowych w Polsce oraz w międzynarodowej federacji transportowców w Amsterdamie. Delegacja polskiego ZZK interweniowała w ministerstwie komunikacji w obronie kolejarzy gdańskich, którzy są pracownikami przedsiębiorstwa PKP, a organizacyjni, jako związek zawodowy tworzą sekcję ZZK w Polsce. Aresztowani działacze związku kolejarzy gdańskich, prezes Kaiser i poseł Wichman zostali już wypuszczeni z więzienia.

Jak się zdaje, gwałt dokonany przez senat gdański będzie miał następstwa.

Uspokojenie na rynku zbożowym.

Warszawa, 23. 10. (Tel. wł.) Na rynku zbożowym w kraju nastąpiło uspokojenie i odprężenie. Dnia 22 bm. płacono w Warszawie 18,50 za 100 kg żyta. Jest to cena niższa od cen, płacowych w ostatnich dniach gorączki spekulacyjnej.

W Gdańsku, po przejściowym osłabieniu cen żyta, ujawniła się nieznaczna zwyżka, wynosząca 75 gr na kwintalu.

W sferach kupieckich szerzono pogłoski, jakoby do gorączki zwyżkowej na rynkach zbożowych w kraju przyczyniły się Państwowe Zakłady Zbożowe przez usilne zakupy na eksport żyta do Niemiec. Ze strony powołanej informują, że zakłady zbożowe w obecnym sezonie żyta do Niemiec nie eksportowały. Nie odbywa się te ż w ogóle eksport pszenicy z Polski zagranicę, gdyż ceny tego ziarna w kraju znacznie przewyższają ceny na rynkach światowych. W ostatnich dniach państwowe zakłady wstrzymały się w ogóle od zakupów żyta. (r)

Zwalczanie spekulacji i drożyzny w Grudziądzu.

Grudziądz. Władze policyjne przesłały nam następujący komunikat:

W ostatnich czasach, niektórzy handlarze w chęci spekulowania, podbijają ceny artykułów pierwszej potrzeby, ukrywają posiadany towar, szerzą niepokojące pogłoski o mających jakoby nastąpić zwyżkach cen, nie wystawiają cenników i cen na widocznym miejscu i sprzedawanych towarach, fałszywie oznaczają ceny itp. — czym wywołują nieufność i niezadowolenie wśród społeczeństwa.

Dla zwalczania tej niczym nieusprawiedliwionej chęci wywołania fali drożyzny, przystąpiły bardzo energicznie wszystkie władze administracyjne, bezpieczeństwa i samorządowe — w postaci dokonywania doraźnych jak najczęstszych kontroli, czy ceny wystawiane na widocznych miejscach zgadzają się z cennikami, czy nie zachodzą wypadki ukrywania towarów, czy nie są pobierane nadmierne ceny itp.

Winni niczym nieuzasadnionej spekulacji będą bardzo surowo karani administracyjnie aresztem do miesiąca lub grzywny do 1000 złotych lub obu tym karom łącznie — nie wyłączając umieszczenia w obozie odosobnienia w Berezie, oraz ogłaszanie nazwisk winnych spekulacji w dziennikach.

Obowiązkowi bezpośredniego ujawniania cen podlegają:

Ziemiopłody i ich przetwory, jarzyny, nabiał i jaja, ryby, potrawy, napoje, owoce, mięso, wędliny, drób, tłuszcze jadalne, artykuły kolonialne i inne, artykuły odzieżowe i galanteria, artykuły opałowe i oświetleniowe, pasza, artykuły gospodarstwa domowego jak naczynia, szczotki itp., przybory szkolne, artykuły apteczne i codziennej hygieny.

Obowiązek ujawniania cen jest oparty na rozporządzeniu ogłoszonym w Dzienniku Ustaw R. P. Nr. 22/1923, poz. 139 oraz w Pomorskim Dzienniku Wojewódzkim Nr. 12 z dnia 15. V. 1933 r.

Władze powołane do ścigania drożyzny i spekulacji zwracają się z gorącym apelem do społeczeństwa, aby o wszelkich wypadkach chęci spekulacji i wytwarzania niczym nieuzasadnionej drożyzny donosiły natychmiast władzom bezpieczeństwa.

Z kraju.

Ludwik Solski w Płocku. W związku z uroczystościami ku czci Chrystusa Króla połączonych z uroczystościami Skargowskimi w Płocku, w dniu 24 bm. w Teatrze Miejskim wystąpi w sztuce Rydla „Z dobrego serca“ Ludwik Solski. Na tle żywego obrazu Jana Matejki wypowie on jedno z kazań Skargi. Dodać należy, że 60 lat temu Ludwik Solski stawiał w Płocku pierwsze kroki na scenie.

Konfiskata wileńskiego „Słowa“. Skonfiskowany został ostatni numer „Słowa“ za artykuł o wojewodzie śląskim, dr. Grażyńskim.

Poświęcenie nowej świątyni w Włocławku. Dnia 18 bm. ks. biskup Radoński dokonał poświęcenia nowego kościoła we Włocławku pod wezwaniem św. Stanisława. Uroczystość poświęcenia połączona została z wprowadzeniem do nowego kościoła relikwij świętego, sprowadzonych z Krakowa. Nowy kościół zbudowano w stylu odrodzenia, według planu architekta Buraczewskiego z Warszawy. Zaczęto budowę w r. 1926. Kościołowi brak jeszcze urządzenia wewnętrznego.

Pod Starym Sączem wydarzyła się katastrofa autobusowa. Autobus P. K. P., kursujący na linii Nowy Sącz—Szczawnica, najechał na furmankę, zdążającą w przeciwną stronę. Wskutek zderzenia spłoszone konie uniosły wóz i runęły z wysokiego nasypu, pociągając za sobą furmankę. Wóz został zupełnie strzaskany, konie pokaleczone, a woźnica, który doznał ciężkich obrażeń przewieziony został natychmiast do szpitala w Nowym Sączu.

Wicher zwalił komin fabryczny. W czasie gwałtownej wichury, jaka przeciągnęła nad okolicami Łodzi, wyrządzone zostały w wielu miejscowościach poważne szkody. W Pabianicach, w fabryce braci Zagórowskich wichura zwaliła duży komin murowany, który rozpękł się na połowie swej wysokości, niszcząc dach fabryki. Znaczne kawały muru wpadły przez dach na oddział tkalni, gdzie uszkodziły kilka warsztatów.

Pomnik rozstrzelanych przez Niemców Peowiaków. W Strzegowie pow. mławskiego odbędzie się 27 października uroczyste odsłonięcie pomnika czynu P. O. W., wybudowanego dla uczczenia pamięci rozstrzelanych w czasie walk o niepodległość w roku 1918 przez Niemców członków P. O. W. W uroczystości weźmie udział minister Kościałkowski.

Kupiectwo grudziądzkie przed walnym zjazdem Związku.

Grudziądz. W ub. poniedziałek odbyło Towarzystwo Kupców Samodzielnych w Grudziądzu swe plenarne, przedzjazdowe zebranie, pod przewodnictwem prezesa Witkowskiego. Po zagajeniu i odczytaniu protokółu przez sekretarza Bittnera, przystąpiono na wstępie do wyboru delegatów towarzystwa na walny roczny zjazd delegatów Związku, który odbędzie się dnia 15 listopada rb. w Tczewie. Na delegatów wybrano: **pp. Bittnera, Szubargę, Taistrę i Wolnego,** im też przekazano wysunięcie i umotywowanie haseł wnioskowych na zjeździe.

Bardzo ciekawie ujętą prelekcję pod tytułem „Polski Przemysł Browarniczy“, wygłosił p. dyr. Naganowski. Następnie przystąpiono do omawiania naczelnych haseł, wysuniętych pod adresem walnego zjazdu Związku. Do haseł tych należą: **przywrócenie rentowności w handlu; reforma podatkowa; reforma świadczeń socjalnych; uruchomienie kredytów długoterminowych; podwyższenie poziomiu etyki kupieckiej; sprawa cenzusu kupieckiego; konieczność przymusu organizacyjnego jako wykładnika organizacji zawodowej; nowelizacja ustawy nieuczciwej konkurencji; inicjatywa prywatna w handlu; skasowanie monopoli państwowych i inne.** Wszelkie te hasła zreferowane przez prezesa Witkowskiego zostały uchwalone jednomyślnie, po czym dodatkowe wnioski zgłosili: pp. Stanek, Rokoszewski, Mazur, Banaszak, Szubarga, rad. Klimek i inni.

Dyrektor centrali p. Jerzy Radojewski poinformował zebranych, że z wyniku akcji prowadzonej przez Naczelną Radę Zrzeszeń Kupiectwa Polskiego w Warszawie, uzyskano kredyt dla zorganizowanego kupiectwa chrześcijańskiego w wysokości **jednego miliona złotych,** z czego dla kupiectwa pomorskiego zł 160.000, którą to kwotę rozdzieli Oddział Banku Związku Spółek Zarobkowych w Grudziądzu i Toruniu. Pożyczki udzielane będą w granicach od zł 100 do zł 1600 na weksle, zabezpieczone poza podpisem kredytobiorcy, jako-wystawcy, dwoma podpisami solidarnych poręczycieli.

Już za tydzień rozstrzygną się losy dr. Twardowskiego.

Grudziądz. Rozprawa apelacyjna przeciw b. staroście działdowskiemu dr. Adamowi Twardowskiemu, wyznaczona na 29 bm., budzi na Pomorzu zrozumiałe zainteresowanie. Twardowski, który od dłuższego czasu choruje na serce, przyjął wiadomość o wyznaczeniu rozprawy z ulgą. Twierdzi on w dalszym ciągu, że jest niewinny, a całą winę składa na urząd wojewódzki w Toruniu i b. wojewodę pomorskiego Kirtiklisa. Jak donosiliśmy w swoim czasie z rozprawy grudziądzkiej, **Twardowski podniósł szereg poważnych zarzutów przeciwko b. wojewodzie pomorskiemu Kirtiklisowi, które zostały zaprotokółowane, lecz jak dotąd prokuratura nie wszczęła dochodzeń w sprawie podniesionych przez Twardowskiego zarzutów.**

Wywód apelacyjny przygotował Twardowski sam. Obejmuje on 97 stron pisma maszynowego, a wywód prawny adw. Puciaty z Torunia obejmuje 12 stron pisma maszynowego. Obronę przed sądem apelacyjnym przeprowadzą adw. Puciaty z Torunia i adw dr. Hejmowski z Poznania.

30 państw na świecie przeprowadziło dewaluację.

Według danych statystycznych Biura Ligi Narodów z miesiąca sierpnia br. oraz późniejszych uzupełnień, począwszy od roku 1929 przeprowadziło u siebie dewaluację 39 państw, z tego 2 dwukrotnie (Włochy i Czechosłowacja). Dewaluację w największym procencie przeprowadziło Chile — 75%, następnie Ekwador — 72, Meksyk — 67, Kolumbia i Japonia 65, Argentyna — 61, Iran — 58, Grecja — 57, Urugwaj — 54, Australia i Nowozelandia — 51, Dania — 50, Finlandia — 48, Peru — 47, Hiszpania — 45, Norwegia — 44, Szwecja — 43, Gdańsk — 42, Włochy — 41 i 11, U. S. A., Kuba Kanada i Łotwa — 40, Południowa Afryka, Portugalia, Anglia i Egipt — 39, Estonia, Indie, Siam — 38, Węgry, Szwajcaria — 30, Czechosłowacja 30 i 16,6, Francja od 25 do 34, Belgia — 28, Jugosławia — 23, Venezuela — 21, Austria — 20, Holandia od 15 do 20%.

Należności nowych plantatorów buraków cukrowych nie podlegają zajęciu.

(w). Donosiliśmy już o tym, że organizacje rolnicze wystąpiły do władz centralnych z wnioskiem o zwolnienie od egzekucji zależności drobnych plantatorów buraków cukrowych.

Obecnie podzielić się możemy z naszymi Czytelnikami wiadomością, że Ministerstwo Skarbu wydało zarządzenie, mocą którego należności za dostarczone buraki cukrowe przez właścicieli gospodarstw rolnych o obszarze do 50 ha (200 mórg) włącznie, którzy w roku 1936 po raz pierwszy uprawiali buraki, nie będą podlegały zajęciu i to zarówno celem pokrycia zaległości podatkowych, jak i innych, ściąganych przez urzędy skarbowe.

Zarządzeniu temu należy przyklasnąć i wyrazić życzenie, by zarządzenie powyższe dotyczyło w przyszłości wszystkich drobnych rolników, a nie tylko tych, którzy po raz pierwszy rozpoczęli plantację buraków.

Z Hiszpanią wiąże się wiele ciekawych nazw i określeń.

Tragedia wojny domowej w Hiszpanii interesuje cały świat, każąc siłą faktu zwracać uwagę na wiele do tej pory mało znanych szczegółów, dotyczących tego kraju. Poza wiadomościami, odnoszącymi się do ziemi, ludzi, stosunków itp., nasuwają się jeszcze inne, wyjątkowo dość liczne, związane z tym krajem, przeważnie swoją nazwą. O „hiszpance-grypie" wiele pisać nie trzeba. Ten rodzaju choroby nazwę spopularyzował. Przypomnieć sobie należy, że ogarnęła ona w r. 1818 Hiszpanię, rozprzestrzeniając się stąd na całą prawie Europę, panując wszędzie epidemicznie. Nie mniej popularne są „kozły hiszpańskie", tak szeroko podczas wielkiej wojny rozpowszechnione przeszkody ruchome z drutu kolczastego. Lecz nazwa ta dotyczy również przeszkód, używanych przy tresurze młodych i trudnych do ujeżdżenia koni. Skoro już mowa o tresurze koni, należy wspomnieć o „kroku hiszpańskim", używanym w wyższej szkole jazdy. Dalej znany jest we Francji „Vent d'Espagne", wiejący od szczytów Pirenejów z kraju Basków wiatr. Z przyrody znaną jest „hiszpańska trawa", rosnąca w południowej Europie oraz na wyspach Kanaryjskich (phalaris canariensis), jednoroczna, kłosowata, zakończona pierzyskiem. Znane też są wina hiszpańskie, jak np. Malaga, dalej Rancio z okolic Alicante, Garnacho (aragońskie), Muskat (z Andaluzji), nowokastylijskie muskatowe z Estramadury, delikatne czerwone wino. „Ziemia hiszpańska" — rodzaj glinu z naturalnymi domieszkami alkalicznymi. „Mucha hiszpańska" — rodzaj chrabąszcza z rodziny pęcherzowatych, do 2 cm długa, szmaragdowo-zielona. Żyje również u nas w Polsce, a także w Rosji i na Sycylii. „Kreda hiszpańska" — rodzaj talku. „Hiszpańska trzcina" — rodzaj palmy bambusowej, rosnącej na Borneo, Sumatrze, półwyspie malajskim. Używana po obróbce jako laska spacerowa, w Chinach i Japonii nawet do budowy mostów, mebli oraz szeregu innych przedmiotów. „Ścianka hiszpańska" — ruchome ściany na żeberkach z drzewa lub metalu, również w formie żaluzji, gotowe do zsuwania. Przy nauce pływania używa się też terminologii „pływanie stylem hiszpańskim". Są to ruchy jednej ręki ponad drugą oraz silne skurcze kolan z wyrzucaniem. W nauce geografii spotykamy się z Hiszpańską Gwineą, małą kolonią hiszpańską w zachodniej Afryce, obok Kamerunu, należącą od 1843 roku do Hiszpanii. W czasie wielkiej wojny schroniły się na teren tej kolonii w r. 1916 oddziały niemieckie z Kamerunu. Zostały one rozbrojone oraz internowane w Hiszpanii. „Hiszpańsko-amerykańskie państwa" (łacińsko-amerykańskie), państwa południowo-amerykańskie, których ludność używa narzecza hiszpańskiego. Są to: Argentyna, Chile, Urugwaj, Paragwaj, Boliwia, Peru, Ekwador, Kolumbia, Goztarica, Honduras, Salwador, Venezuela, Micaragua, Guatemala i Meksyk.

Słowaczki się modlą.

Po południowej stronie Tatr pielęgnują swoje tradycje ludowe Słowacy — naród, który w państwie czechosłowackim czuje się nie najlepiej.

„Wisła płynie przez Polskę, lecz na jej brzegach mieszkają niemieccy chłopi".

Tak twierdzi propaganda niemiecka.

Niepostrzeżenie zupełnie dla polskiego czytelnika, a obawiam się, że i dla czynników miarodajnych, dokona się w Niemczech pewien zasadniczy zwrot w metodach propagandy.

O ile do niedawna jeszcze starano się o pozory pewnej lojalności w stosunku do swego wschodniego, no i, jak to niedawno stwierdził jeden z czołowych dzienników niemieckich — „sprzymierzonego sąsiada", o tyle ostatnio coraz częściej na łamach prasy niemieckiej pojawiają się artykuły, których tendencje nie pozostawiają dla uważnego czytelnika żadnej wątpliwości. Niemiecki wschód i graniczące z nim obszary polskie stanowią od dłuższego czasu główny temat zainteresowań propagandy niemieckiej. Niema tygodnia, by na łamach czasopism niemieckich nie pojawiały się artykuły na temat, często zaopatrzone w szkice i mapy, na których np. Pomorze, Śląsk i Poznańskie objęte są granicami Rzeszy, lub zacieniowane jako tereny czasowo oderwane. Zacieniowania te sięgają niekiedy dalej, aż za Wisłę, podając w sposób tendencyjny rozprzestrzenianie się elementu niemieckiego na ziemiach rdzennie polskich. Ostatnio w jednym z czasopism niemieckich, w dziale zatytułowanym „Volk und Raum" — „Naród i przestrzeń", znajdujemy artykuł pod tytułem „Wisła płynie przez Polskę, ale na jej brzegach mieszkają niemieccy chłopi".

Na wstępie artykułu autor ubolewa, że, jadąc w górę Wisły, na przestrzeni od Tczewa poza Toruń, zamiast dawnych „starych" nazw niemieckich, spotyka się nazwy polskie. Autor zapomina, że nazwy polskie istniały tu przed wiekami, nadane miejscowościom przez autochtoniczną ludność polską. „Stare, dawne", dla ucha niemieckiego tak miłe nazwy niemieckie, były niczym innym, jak nalotem germanizacyjnym, usuniętym przez prawowitego gospodarza tych ziemi, państwo polskie! Jak „dawne" są te nazwy świadczy wymownie do dziś w Niemczech używana nazwa „Hohensalza", zamiast Inowrocław, wprowadzona nie dawniej, jak w r. 1908. Po tym wstępie, zaprawionym łezką sentymentu, idzie wspomnienie z lat przedwojennych, jak to niemieccy żołnierze u chłopów niemieckich, osiadłych wzdłuż Wisły do Gdańską aż do Dęblina, znajdowali ofiarną pomoc w latach wojny i okupacji!

Miłe wspomnienia!

Autor wzdłuż drogi, która od Gdańska zaprowadziła go aż do.. Ciechocinka, widział tylko niemieckie osiedla, wyróżniające się swym typem od osiedli polskich, stanowiących „tylko luźne ogniwa" w długim łańcuchu niemieckich kolonij nad Wisłą, sięgającym aż za Dęblin. To bracia nasi! — woła autor z emfazą — „Gnębieni" bracia, bo oto rząd polski „zamyka szkoły mniejszościowe, mające mniej, niż 40 dzieci". Trzeba więc dzieciarnię ściągać z wiosek, odległych kilka kilometrów od szkoły. Tak to gęsto brzegi Wisły zaludnione są przez ludność niemiecką. Ale w wyobraźni niemieckiej rysuje się nad Wisłą zwarty szlak osiedli niemieckich, wśród których „luźno" tylko siedzą Polacy — omal nie natrętni przybysze na własnej ziemi!

I te tragedie pograniczne! Posłuchajmy! Osadnik niemiecki w miejscowości, oddalonej zaledwie kilka godzin od granicy, nie może się porozumieć ze swym synem, jedynym dzieckiem, któremu pragnąłby zapisać majątek, a który w 20 roku poszedł do Niemiec i mieszka wśród pobliskich Mazurów. Mój Boże! Chłopczyna zwiał zapewne przed wojskiem polskim, a biedny ojciec, mieszkający zaledwie kilka kilometrów od granicy, nie może się z nim zobaczyć!

Ach ta granica!..

W Fordonie zorganizowano podsekcję Polskiego Białego Krzyża.

Fordon. (w) Z inicjatywy starosty powiatowego p. Suskiego odbyło się w Fordonie zebranie organizacyjne Polskiego Białego Krzyża, które przy bardzo licznym udziale zaproszonych obywateli zagaił p. burmistrz Wacław Wawrzyniak, którego zebrani jednogłośnie wybrali na przewodniczącego zebrania. Na ławników wybrano kierownika szkoły p. Augustyna i p. Monikę Nowicką. Do pióra powołano sekretarza miejskiego p. Witkowskiego. Po dokonaniu wyboru prezydium zabrał głos p. burmistrz Wawrzyniak, który w swym obszernym i dobrze opracowanym referacie scharakteryzował zaszczytny cel i zadanie Polskiego Białego Krzyża, apelując jednogłośnie do zebranych o poparcie tej organizacji. „Żołnierz polski — zakończył p. burmistrz — odwdzięczy się nam, nadstawiając swą pierś w obronie matki - Ojczyzny". Referat nagrodzono hucznymi oklaskami. Następnie przystąpiono do wypełnienia deklaracji członkowskich. Na członków nowoutworzonej organizacji zapisało się 40 obywateli, co świadczy, że społeczeństwo miejscowe docenia konieczność istnienia podsekcji Polskiego Białego Krzyża i współpracy z armią. Z kolei przystąpiono do wyboru zarządu, w skład którego wchodzą: kupiec Franciszek Płotka (odpowiedni człowiek na odpowiednim miejscu — dopisek naszego sprawozd.) - prezes, komisarz straży więziennej p. Lucyna Zdanowska, pełniąca obecnie funkcję naczelnika Domu Karnego dla kobiet - wiceprezes, sekretarz miejski p. Władysław Witkowski - sekretarz, nauczyciel p. Józef Gorzkiewicz - zast. sekretarza, Lewandowski Wacław - skarbnik. Prezesem sekcji powiatowej jest asesor Wydziału Powiatowego p. Jan Cichowlas. Skład ten daje rękojmię, że nowoutworzona podsekcja P. B. K. w Fordonie rozwijać się będzie pomyślnie. Ponieważ Polski Biały Krzyż jest jakby punktem łączącym społeczeństwo z armią, a chwila dzisiejsza wymaga, aby w jego szeregach znaleźli się wszyscy w których bije serce polskie, spodziewać się należy, że ci wszyscy, którzy jeszcze do tej pożytecznej organizacji nie należą, wstąpią do niej w najbliższym czasie. Nowozałożonej podsekcji Polskiego Białego Krzyża składa redakcja naszego pisma serdeczne życzenia dalszego pięknego rozwoju.

Chcą nawrócić Sowiety na protestantyzm.

Chicago, 23. 10. (PAT). Moody Bible Institute, stowarzyszenie protestanckie w Chicago, przyjęło uchwałę świadczącą o **dużej ignorancji w sprawach rosyjskich.** Stowarzyszenie to postanowiło **nawrócić na protestantyzm Związek Sowiecki.** Uchwalono przede wszystkim wykształcić **misjonarzy znających dokładnie język rosyjski.** Na początek misjonarze **nawracać będą na protestantyzm Rosjan, mieszkających poza granicami Sowietów.** Następnie instytut ma rozwinąć swą działalność na terenie Związku sowieckiego, gdzie, jak twierdzi, **protestantyzm jest obecnie najsilniejszą grupą wyznaniową(!).**

Nowy wicekról Indii

lord Linlithgów objął urzędowanie i wygłosił w Simla (Indie) swoje pierwsze przemówienie do izb ustawodawczych.

Z PROWINCJI.

Manifestacyjny pogrzeb 4-ch ofiar strasznej katastrofy kolejowej w Tczewie.

Tczew. (as) W ub. środę przy udziale około **3000 mieszkańców Tczewa i okolicy** o godz. 9 rano z kaplicy szpitala św. Wincentego w Tczewie wyruszył na nowy cmentarz katolicki kondukt żałobny czterech ofiar strasznej katastrofy kolejowej, jaka wydarzyła się w ub. sobotę na przejeździe kolejowym w Suchostrzygach pod Tczewem. Tragiczną śmiercią zginęło czworo osób: 29-letnia śp. **Klara Klepinowska,** oraz jej dzieci 2-letnia **Helena,** 4-letni **Ferdynand** i 7-letni **Zygmunt.**

Kondukt żałobny, który zamienił się w olbrzymią manifestację pogrzebową, prowadził ks. Schwanitz w asyście ks. Achtabowskiego i ks. Jankowskiego. Trumny ze zwłokami tragicznie zmarłych wiezionio na 2 karawanach. W kondukcie pogrzebowym udział wzięły delegacje wojskowe, straży granicznej, kolejarzy i towarzystw. Policja była zmuszona zamknąć cmentarz ze względu na jego przepełnienie nieprzejrzanymi tłumami Tczewian.

Sprzeniewierzone pieniądze przegrał w karty.

Grudziądz. Głośna w swoim czasie afera inkasenta magistrackiego Józefa Błażyńskiego (Forteczna 20) aresztowanego pod zarzutem sprzeniewierzenia około 2000 złotych już w niezadługim czasie znajdzie swój epilog w procesie sądowym. W tych dniach prokurator s. o. Chudziński zakończył dochodzenia i na podstawie ustaleń śledztwa wygotował akt oskarżenia. Jest pewnikiem, że Błażyński sprzeniewierzone pieniądze magistrackie przegrał w karty. Śledztwo w sprawie dwóch aresztowanych pod zarzutem sprzeniewierzenia inkasentów przedsiębiorstw miejskich Feliksa i Juliana Ziółkowskich trwa w dalszym ciągu, a wygotowanie aktu oskarżenia należy się spodziewać dopiero w listopadzie. Zdaje się nie ulegać wątpliwości, że na powolny bieg dochodzeń wpływa pewien chaos buchalteryjno-książkowy w przedsiębiorstwach miejskich (skutki rządów niefortunnego b. wiceprezydenta Mijała) oraz brak — należytej kontroli nad urzędnikami odprowadzającymi zainkasowane pieniądze.

100-letni przemytnik.

Mogilno. 100-letni rolnik Jan Porada, zamieszkały w Sukowach, skazany został za nielegalny handel sacharyną. Ponieważ na wezwanie do odbycia kary aresztu starzec nie zareagował, władze policyjne zarządziły przymusowe doprowadzenie do więzienia. Lekarz więzienny po zbadaniu 100-letniego aresztanta orzekł, iż nie może on pod żadnym warunkiem przebywać w więzieniu, wobec czego odstawiono go do domu.

Kronika

Bydgoszcz, dnia 23 października 1936 r.

KALENDARZYK.

Dziś: Seweryna bisk., Romana.
Jutro: Rafała Archanioła.
Wschód słońca o godzinie 6.38.
Zachód słońca o godzinie 16.50.

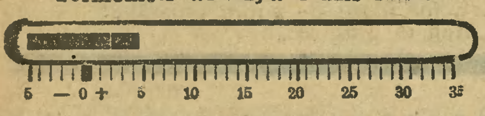
Stan pogody.

Pogoda bez zmian.

Pogoda w Polsce kształtuje się pod wpływem wypełniającej się depresji barometrycznej, wskutek czego wczoraj w godzinach popołudniowych w całym niemal kraju było pochmurno i miejscami padały drobne deszcze. Temperatura o godz. 14-ej wynosiła: 1 st. na Hali Gąsienicowej, 4 w Zakopanem, 5 w Warszawie, 6 w Wilnie, Łodzi, Bydgoszczy i Gdyni, 7 w Krakowie, 8 w Poznaniu i 9 w Zaleszczykach. Dziś rano w Bydgoszczy nadal pochmurno z skłonnością do deszczów. Przewidywany przebieg pogody: Pogoda o zachmurzeniu zmiennym z przelotnymi deszczami, zwłaszcza na południu i wschodzie kraju. Temperatura bez zmian. Umiarkowane i porywiste wiatry zachodnie i północno-zachodnie.

Termometr wskazywał dziś rano:

DYŻURY NOCNE APTEK
od 19—25 października.

1) Apteka pod Niedźwiedziem, ul. Niedźwiedzia 11, tel. 3050.
2) Apteka pod Koroną, ul. Dworcowa 48, telefon 3301.

Telefon Pogotowia Ratunkowego 2615.

MUZEUM MIEJSKIE otwarte codziennie od 9—16, w niedzielę i święta od 11—14. Obecnie w Muzeum **wystawa zbiorowa Stefana Filipkiewicza.**

„LEKTURA" wypożyczalnia książek przy ul. Gdańskiej 54 **posiada największy wybór beletrystyki ostatniej doby.** Wypożycza książki również na prowincję.

Z TEATRU MIEJSKIEGO.

Dziś, w piątek **„CAREWICZ"**, operetka Lehara.

W sobotę premiera głośnej, cieszącej się nadzwyczajnym powodzeniem na scenach polskich komedii A. Grzymały Siedleckiego **„CZWARTY DO BRYDŻA".** Pełna bystrych i głębokich obserwacji życia sztuka ta, wypowiedziana w błyskotliwym, dowcipnym dialogu o żywej i niemiernie interesującej akcji, porusza z właściwą wysokiemu kunsztowi komediopisarskiemu autora tylu znakomitych sztuk zagadnienie życiowych konfliktów, pogmatwanych sytuacyj, sięgając do głębin duszy ludzkiej o interesującym współczesnym problemie. Dyrekcja Teatru otoczyła sztukę, utrzymaną w tonie wybitnie komediowym, wyjątkową pieczołowitością, dając jej najlepszą obsadę i pomysłową reżyserię K. Koreckiego. W głównych rolach ujrzymy pp.: Paszkowską, Szabelakównę, Jaglarza, Połońskiego i Serwińskiego. Nowe wnętrza (dekoracje i meble) pomysłu J. Hawryłkiewicza.

W niedziele wieczorem powtórzenie komedii A. Grzymały Siedleckiego **„CZWARTY DO BRYDŻA".**

W nadchodzącą niedziele o godz. 16 po cenach zniżonych daną będzie niezmiernie melodyjna operetka Fr. Lehara pt. **„CAREWICZ"**, która cieszy się wielkim powodzeniem. Reżyseria M. Domosławskiego, część muzyczna pod kierunkiem kapelmistrza P. Kuczery.

— **Srebrne gody.** W sobotę, 24 bm. obchodzą swe srebrne gody małżeńskie p. Maksymilian Cichocki wraz z małżonką swą Salomeą. Pan Cichocki jest znany jako dzielny fachowiec drzewny, wyróżniony przez Dyrekcję Lasów Państwowych. Podczas 35-letniej pracy zawodowej, czy to jako kierownik tartaku w firmach Richter i S., C. Rouse, Lasmet, czy też jako dyrektor Poznańskiej Izby Drzewnej, kierownik tartaków na kresach, a obecnie jako kierownik techniczny tartaku Państw. Bydgoszcz, wywiązywał się z swego zadania ku zadowoleniu i uznaniu przełożonych, będąc przykładem dla podwładnych i pojmując należycie obowiązki obywatela-Polaka. Małżonka p. Cichockiego pochodzi ze znanej i szanowanej rodziny Jaskulskich z Barcina. Zacnym jubilatom przesyłamy na tej drodze życzenia „Ad multos annos"!

Na marginesie.

Książki szkolne i wydawnictwa polecane szkołom znajdują się od dłuższego czasu pod ogniem krytyki. Bo też w tych nowych książkach odkryć można przedziwne rzeczy. Z jednej strony nieuctwo i kabotyński styl, z drugiej znów jakaś zakonspirowana propaganda — oto strawa, którą często karmi się młodzież szkolną.

Ostatnio znów prasa zwróciła uwagę na wydaną świeżo przez „Państwowe(!) Wydawnictwo Książek Szkolnych" książeczkę dla szkół powszechnych(!) pt. „Żydzi". Autorowie (pp. Tauber i Wajngarten) opisują, jak to żydzi prześladowani wszędzie wysłali delegatów do pogańskich jeszcze Polaków i do księcia Leszka, by im pozwolił osiedlić się na polskiej ziemi.

„Po krótkim namyśle — czytamy w tej książeczce — książę Leszek zadał poselstwu takie pytanie:

— Jaka religię wyznajecie?

— Wierzymy w niewidzialnego Boga, który wszystko stworzył.

— Jeżeli kto myśli inaczej od was, czy uważacie go za człowieka?

— Każdy, kto myśli i mówi, jest człowiekiem i za człowieka powinien być uważany.

— A jak postępowaliście z obcymi, co w dawnej ojczyźnie waszej — w Palestynie — osiąść chcieli?

— Obchodziliśmy się dobrze, bo w naszych świętych księgach pisane jest: „Przychodniom nie uczynisz krzywdy".

Wszystko to księciu Leszkowi bardzo się podobało. Powiedział, że się namyśli i po trzech dniach da odpowiedź.

Na trzeci dzień posłowie żydowscy stanęli przed tronem, a książe Leszek powiedział im, że żydzi mu się podobali i rad ich w swym państwie widzieć.

Posłowie podziękowali za gościnę. Wkrótce dużo żydów poczęło przybywać do Polski".

Okazuje się więc, że żydzi dali Polakom wiarę w jednego Boga... Cenne odkrycie historyczne... W dalszym ciągu autorowie pouczają młodzież, jakim to dobrodziejstwem dla Polski było osiedlenie się żydów na jej terenach.

„Król — piszą — nakładał ciężkie kary za znieważenie żyda: żydzi byli za to królowi bardzo wdzięczni i przyczynili się do świetnego rozwoju miast polskich. Pobudowali domy w miastach, zakładali sklepy i zaopatrywali chłopów w ubrania, obuwie, cukier, naftę, narzędzia rolnicze, w ogóle we wszystko, co było chłopom potrzebne. Odkupowali zaś od chłopów zboże i bydło. Rzemieślnicy żydowscy chodzili od wioski do wioski, szyli chłopom ubrania, naprawiali buty, a za to otrzymywali masło, jaja, czasem i kurę.

„Zgodne współżycie panowało między żydami a chłopami, bo wzajemnie sobie pomagali. Żydom było dobrze w Polsce, więc coraz więcej żydów osiedlało się w Polsce i dotychczas w wielkiej ilości tu mieszkaja".

Powinno się czym prędzej tę bałamutną książeczkę ze szkoły usunąć. A na przyszłość zalecałoby się więcej krytycyzmu przy kwalifikowaniu książek, mających stanowić pokarm duchowy polskich dzieci.

AKTUALIA WIERSZOWANE PIEPRZEM, SOLĄ PRZYPRAWIANE.

Piąte przez dziesiąte.

Parę reportaży fotograficznych z życia.

Do życia mu nie brak ochoty
ma fabrykę, robi obroty,
ostrygi łyka, kąpie się w winie
podatków nie płaci
(to dobre dla braci)
tak w życiu bywa i w kinie.

Nazywano go zerem
był hochsztaplerem,
ale miał plecy
i spryt do rzeczy
co są społeczne.
W ten sposób „grzeczne"
wziął stanowisko
nie „gdzieś tam", lecz blisko.

Trzymał się „ważnych"
jak tonący brzytwy
(może jest „sprzedażny"
może przyszedł z Litwy).
Był kiedyś ryba bez głosu —
dziś głos ma i — forsę w trzosie.

Wykona gest tajemniczy
a potem w chmurach coś liczy,
„skupienie" „zrobi" na twarzy,
jak gdyby myśl jakąś ważył —
i pustką choć łeb jego świeci —
przecz — ku „wyżynom on leci".

E. K.

Święto Chrystusa Króla
w parafii farnej.

W niedzielę, dnia 25 bm. przypada uroczyste święto Chrystusa Króla, które jest zarazem świętem Akcji Katolickiej.

Tak jak w latach ubiegłych, tak i w roku bieżącym obchodzić będzie parafia farna święto Chrystusa Króla bardzo uroczyście.

O godzinie 10 odbędzie się **uroczysta suma** z okolicznościowym kazaniem i wspólną Komunia św.

Po południu o godzinie 15 urządza Akcja Katolicka przy Farze

UROCZYSTĄ AKADEMIĘ

ku czci Chrystusa Króla **w sali Strzelnicy** przy ul. Toruńskiej z następującym programem:

1. Zagajenie i słowo wstępne — ks. kanonik J. Schulz.
2. Chór „Hymn papieski" — Tow. Śpiewu Św. Wojciecha.
3. Deklamacja „Modlitwa Pańska" — Piotrowicz.
4. Referat: — „Duch Chrystusowy w szkole i wychowaniu podstawą odbudowy narodów — ksiadz radca Durzyński.
5. Wysłanie telegramu hołdowniczego do X. kardynała Prymasa.
6. Występ muzyczny.
7. Deklamacja: — „Na uroczystość Chrystusa Króla" — Świtalska.
8. Chór „Ecce Sacerdos" i „Gaude Mater Polonia" — Tow. Śpiewu Św. Wojciecha.
9. Zakończenie i wspólny śpiew: „Boże coś Polskę".

Po akademii **pochód uczestników ze sztandarami do Fary na nabożeństwo dziękczynne.**

Na rzecz archidiecezjalnej Akcji Katolickiej odbędzie się w godzinach przedpołudniowych przed kościołami i na ulicach **publiczna kwesta.**

Wszyscy szczerzy katolicy winni brać tłumny udział tak w nabożeństwie, jak i w akademii.

Trzej nowi mistrzowie piekarscy

Przed komisją egzaminacyjną tutejszego Cechu Piekarskiego, w skład której wchodzili pp. Franciszek Jakubowski, Paweł Filipowski i Wincenty Bigoński, złożyli dnia 20 października br. egzamin mistrzowski pp.: Marian Grupa i Konrad Kosobudzki z Bydgoszczy, oraz p. Bogdan Grabarkiewicz z Janowca.

Czytelnicy nasi mają głos.

Dyrekcja Poczt i Telegrafów wyjaśnia...

W związku z artykułem, zamieszczonym w rubryce „Czytelnicy nasi mają głos" w numerze 237 „Dziennika Bydgoskiego" z dn. 11 października br. — zawierającym **krytyczne uwagi odnośnie celowości organizacji służby doręczeń korespondencji miejscowej,** stosowania zielonych skrzynek miejscowych i wreszcie służbowych pojazdów mechanicznych, Dyrekcja Okręgu Poczt i Telegrafów wyjaśnia:

W postępie prac organizacyjnych, wprowadzających w życie szereg nowych działów służby i dążących do usprawnienia każdej gałęzi służby pocztowo-telekomunikacyjnej — Ministerstwo Poczt i Telegrafów zwróciło m. in. specjalna uwagę na stan służby doręczeń we wszystkich większych miastach. W miastach tych, zwłaszcza w centrach handlowych lub przemysłowych, poważny odsetek stanowią przesyłki listowe o charakterze **korespondencji miejscowej,** mającej szczególniejsze znaczenie przede wszystkim dla sfer gospodarczych i przemysłowo-handlowych, zainteresowanych specjalnie w możliwości łatwej wymiany korespondencji **w ciągu jednego i tego samego dnia.**

W związku z tym stanem rzeczy, Ministerstwo Poczt i Telegrafów — równolegle z zarządzeniami, mającymi na celu usprawnienie komunikacji pocztowej w ogólności — wydało odpowiednie zarządzenia w zakresie **usprawnienia służby doręczeń** korespondencji miejscowej. Na zasadzie tych zarządzeń została odpowiednio zreorganizowana służba doręczeń przesyłek miejscowych także na terenie miasta Bydgoszczy. Reorganizacja ta została przemyślana w ten sposób, że została umożliwiona dwukrotna wymiana korespondencji w ciągu jednego dnia. Aby uzyskać takie wyniki, okazało się koniecznym zastosowanie **specjalnych skrzynek dla korespondencji miejscowej (zielonych),** inaczej bowiem szybkie wydzielenie przesyłek listowych z około 20 tysięcy przesyłek zamiejscowych, wrzucanych codziennie w Bydgoszczy do skrzynek, byłoby niemożliwe.

Skrzynki zielone zostały rozmieszczone na podstawie planu, uwzględniającego specjalne nasilenie korespondencji wrzucanej do skrzynek w poszczególnych punktach miasta.

O celowości urządzeń, związanych z wprowadzeniem służby doręczeń korespondencji miejscowej, o sprawności tej gałęzi służby i wreszcie o jej istotnym zapotrzebowaniu na terenie miasta Bydgoszczy świadczy najlepiej wzmagająca się stale ilość korespondencji miejscowej, wynosząca obecnie **dziennie ponad 2000 sztuk,** nie licząc w tym zupełnie przesyłek, nadawanych przez urzędy państwowe i samorządowe.

Wypadki **opóźnienia doręczenia** korespondencji miejscowej zachodzą bardzo rzadko, a przeważnie są spowodowane wrzuceniem listu lub kartki do skrzynki **czerwonej,** przeznaczonej zasadniczo dla korespondencji zamiejscowej.

Pojazdy mechaniczne typu Polski Fiat 508 zostały wprowadzone **w miejsce motocyklów** „Harley Dawidson". Motocykle te zamiast przewidzianych dla nich 100.000 kilometrów, przejechały już przeciętnie ponad 150.000 km. Wysoki koszt remontu tych maszyn — z uwagi na ich ogólny stan — nie opłacałby się; cena zaś ich nabycia jest o 200 zł wyższa od ceny pojazdu typu „Polski Fiat 508". Poza tym nowe pojazdy są o wiele praktyczniejsze, można je bowiem używać nie tylko do opróżniania skrzynek, ale także do transportu ładunków pocztowych. Stopa amortyzacyjna samochodu P. F. 508 jest korzystniejszą, a jednocześnie **konserwacja tego wozu jest łatwiejsza i koszt popędu tańszy.** Za wprowadzeniem pojazdów mechanicznych typu Polski Fiat 508 przemawiały także względy pewniejszego bezpieczeństwa, oraz nie obojętne dla mieszkańców większego miasta momenty związane z **hałaśliwym** napędem motocyklu.

W końcu zauważyć należy, że równolegle z interesem służby należało mieć na uwadze także interes pracownika, dla którego nowo wprowadzone pojazdy stwarzają daleko korzystniejsze warunki pracy.

Za dyrektora Okr. Poczt i Telegr.
(—) Wojciechowski, nacz. wydz.

Jan Liedke prostuje...

Zgłosił się do naszej Redakcji sympatyczny, młody człowiek, o jasnym spojrzeniu i wyrazistej sile przekonań. Przedstawił się poprostu:

— Jestem Jan Liedke!

Trzymany w ręku egzemplarz „Dziennika" ze środy wyjaśnił resztę.

Aha, więc to jest znakomity autor „Piosenki o strasznej zbrodni Grzeszolskiego", której poświęciliśmy troche nieżyczliwy felieton. Tak, to on. Właśnie jest w Bydgoszczy. W wędrówce po kraju dotarł bowiem z Sosnowca aż do naszego miasta.

— O krytykę nie mam pretensji — mówi p. Jan Liedke. — Nawet dziękuje za zainteresowanie. Chciałbym tylko, żeby po tym, co „Dziennik" o mnie napisał, nie uważano mnie za zbrodniarza i mordercę...

— ?

— Ano tak, jeszcze gotów ktoś tak pomyśleć, że to ja, a nie Grzeszolski, jestem zbrodniarzem. Proszę więc koniecznie o sprostowanie.

Sprostowanie przyrzekliśmy, więc je niniejszym umieszczamy:

Czyniąc zadość życzeniu p. Jana Liedkego, stwierdzamy, że wydając „Piosenkę o strasznej zbrodni Grzeszolskiego" (przepuszczona podobno przez cenzurę w Sosnowcu!), sam nie stał się przez to żadnym zbrodniarzem. Albowiem obowiązujący kodeks karny ogłaszania takich strasznych wierszy, niestety, za zbrodnię nie uważa...

Z Wielkopolski i Pomorza

NASI SPRAWOZDAWCY O ŻYCIU PROWINCJI

Inowrocław.

Dyżur pełni Apteka pod Orłem.
Pogotowie ratunkowe: Dniem tel. 507.
Pogotowie pożarnicze tel. 618.

Biblioteka miejska czynna jest codziennie od godz. 17 do 18, w soboty od 17 do 19.

Biblioteka Tow Czytelni Ludowych mieszcząca się w Domu Katolickim przy ul. Plebanka, otwarta jest codziennie za wyjątkiem niedziel i świąt od godziny 17—19.

Biblioteka Kolej. Przysp. Wojsk. w świetlicy „Ogniska przy ul. Magazynowej otwarta we wtorki i piątki od godz. 17 do 19.

Repertuar kin:

Słońce: „Sen nocy letniej".
Stylowy: „8 godzin dra Morgana".
Świt: „Srebrne ostrogi".
Mątwy: „Baron cygański".

— **Nieuczciwy kuzynek.** P. Potarska Władysława z Inowrocławia oskarżyła swego kuzyna Perlikowskiego Maksymiliana o kradzież 1 pary trzewików i obrączki ślubnej.

— **Kasował abonament dla siebie.** Löffler Helmut kasował abonament za czasopismo „Kujawischer Bote". Część skasowanej gotówki zatrzymywał wymieniony dla siebie. Dopiero teraz oszustwo wyszło na jaw.

— **Trójka złodziejska za kratkami.** Niejaki Lewandowski Antoni z Szymborza, Wincenty Kotlarek (Studzienna) oraz Magrecki Kazimierz (Pakoska) dokonywali ostatnio szereg drobnych kradzieży. Policja wpadła na trop trójki złodziejskiej i osadziła ich w więzieniu.

— **Ostrzeżenie.** Starosta Powiatowy i grodzki w Inowrocławiu przesłał do poszczególnych redakcyj okólnik w związku ze zwyżką cen na zboże, a co za tym idzie nieuzasadnioną zwyżką cen artykułów pierwszej potrzeby. P. starosta ostrzega wszystkich sprzedawców artykułów pierwszej potrzeby przed pobieraniem nadmiernych cen. Winni karani będą do 3000 zł i 6 tygodni aresztu, poza tym konfiskatą artykułów. Jest możliwość osadzenia winnych w Berezie Kartuskiej. Do ludności miasta i powiatu zwraca się p. starosta z prośbą o pomoc przy tępieniu wyzyskiwaczy. Ceny artykułów pierwszej potrzeby są następujące: chleb 1½ kg żytni 0,48 zł, mąka żytnia 0,28 zł 1 kg ((55%), słonina świeża 1 kg 1,40 zł, kiełbasa 1 kg 1,40 zł zwyczajna, smalec wieprzowy 1 kg 2,20 zł. Na inne artykuły również nie wolno bez przyczyny gospodarno uzasadnionej podnosić cen.

ŁABISZYN. Osobiste. W dniu 20 bm. pobłogosławiony został związek małżeński w kościele parafialnym w Łabiszynie pomiędzy panną Stanisławą Obodzińską z Łabiszyna, a panem wachm. Władysławem Wrzalikim ze Starogardu. Ślubu udzielił młodej parze ks. prob. Schmidt. Nowożeńcom „Szczęść Boże".

SZUBIN. (c) **Z życia Rolników.** Dnia 19 bm. w Sipiorach odbyło się zebranie specjalne z inicjatywy WTKR przy współudziale Tow. Eksploatacji Soli Potasowej z Poznania pod przewodnictwem p. Rakowskiego Franciszka z Piotrowa w obecności p. wójta E. Pezackiego i 130 członków Kółek Rolniczych. Wyświetlono film łąkarski i sadowniczy oraz naucz. fachowej Szkoły Rolniczej w Bydgoszczy p Pycia wygłosił referat na temat hodowli inwentarza, p. inż. Adamek z Poznania zaś omówił zielone użytki. Dnia 20 bm. w Szaradowie odbyło się podobne zebranie pod przewodnictwem p. Konowalskiego Antoniego. Wyświetlono filmy i referaty wygłosili p insp. Borowski z Wlkp. Izby Rolniczej z Poznania oraz p. inż. Adamek z Poznania.

— **Komunikat Urzędu Skarbowego.** Dnia 23 bm. od godz. 10—12 w Barcinie, dnia 27 bm. od godz. 9—11 w Łabiszynie i dnia 29 bm. od godz. 9,30—11,30 w Kcyni urzędować będzie zastępca kierownika Urzędu Skarbowego w Szubinie, celem ułatwienia płatnikom załatwienia spraw.

SZUBIN. (c) **Osobiste.** Dnia 18 bm. zakończył urlop wypoczynkowy p. starosta powiatowy Dąbrowski Józef i rozpoczął urzędowanie z dniem 19 bm.

— **Zebranie Kom. Funduszu Obrony Narodowej.** W Starostwie Powiatowym w Szubinie pod przewodnictwem starosty p. Dąbrowskiego Józefa odbyło się konstytucyjne zebranie Komitetu Funduszu Obrony Narodowej. W powyższym zebraniu udział wzięli przedstawiciele wszystkich warstw społeczeństwa. Ofiary należy składać do Komunalnej Kasy Oszczędności w Szubinie na nr. 3853, pdzez P. K. O. nr. 200.616.

ŻNIN Nowe dzwony kupuje Lubcz. Ostatnio dzięki staraniom parafian z ks. dziekanem Barlikiem na czele Rada Parafialna w Lubczu pod Żninem zamówiła w Poznaniu dwa nowe dzwony za cenę 3.500 zł. Dzwony zostaną wykonane prawdopodobnie do końca listopada br. i wtedy odbędzie się ich uroczyste poświęcenie.

— **Spłonęły dwa gospodarstwa.** W tych dniach pastwą płomieni padły dwa gospodarstwa rolne należące do Dąbrowskiego i Jędrzejewskiego w Sałąkewku pod Żninem. Spłonęły doszczętnie zabudowania gospodarskie, plony tegoroczne oraz maszyneria. Przyczyna pożaru nieznana.

MOGILNO. (mk) **Wizytacja Sądu.** Nowomianowany prezes Sądu Okręgowego w Gnieźnie p. Osten-Sacken wizytował tut. Sąd Grodzki, przysłuchując się rozprawom karnym i cywilnym a ponadto złożył wizytę p. staroście Zenktellerowi.

— **Osobiste.** W kościele poklasztornym pobłogosławił ks. Obarski związek małżeński pomiędzy p. Garczyńskim Wojciechem, kupcem z Mogilna, a p. Jankiewiczówną, córką emeryta kolejowego. Nowożeńcom „Szczęść Boże".

— **Srebrne gody.** W ub. sobotę obchodzili państwo Owczarzakowie w pobliskich Stawiskach srebrne gody małżeńskie. Jubilaci wysłuchali Mszę św. w ich intencji w kościele farnym. Jubilatom „ad multos annos!"

100-letni przemytnik.

Mogilno. 100-letni rolnik Jan Porada, zamieszkały w Sukowach, skazany został za nielegalny handel sacharyną. Ponieważ na wezwanie do odbycia kary aresztu starzec nie zareagował, władze policyjne zarządziły przymusowe doprowadzenie do więzienia. Lekarz więzienny po zbadaniu 100-letniego aresztanta orzekł, iż nie może on pod żadnym warunkiem przebywać w więzieniu, wobec czego odstawiono go do domu.

Manifestacyjny pogrzeb 4-ch ofiar
strasznej katastrofy kolejowej w Tczewie.

Tczew. (as) W ub. środę przy udziale około **3000 mieszkańców Tczewa i okolicy** o godz. 9 rano z kaplicy szpitala św. Wincentego w Tczewie wyruszył na nowy cmentarz katolicki kondukt żałobny czterech ofiar strasznej katastrofy kolejowej, jaka wydarzyła się w ub. sobotę na przejeździe kolejowym w Suchostrzygach pod Tczewem. Tragiczną śmiercią zginęło czworo osób: 29-letnia śp. **Klara Klepinowska,** oraz jej dzieci 2-letnia **Helena,** 4-letni **Ferdynand** i 7-letni **Zygmunt.**

Kondukt żałobny, który zamienił się w olbrzymią manifestację pogrzebową, prowadził ks. Schwanitz w asyście ks. Achtabowskiego i ks. Jankowskiego. Trumny ze zwłokami tragicznie zmarłych wieziono na 2 karawanach. W kondukcie pogrzebowym udział wzięły delegacje wojskowe, straży granicznej, kolejarzy i towarzystw. Policja była zmuszona zamknąć cmentarz ze względu na jego przepełnienie nieprzejrzanymi tłumami Tczewian.

Sprzeniewierzone pieniądze przegrał
w karty.

Grudziądz. Głośna w swoim czasie afera inkasenta magistrackiego Józefa Błażyńskiego (Forteczna 20) aresztowanego pod zarzutem sprzeniewierzenia około 2000 złotych już w niezadługim czasie znajdzie swój epilog w procesie sądowym. W tych dniach prokurator s. o. Chudziński zakończył dochodzenia i na podstawie ustaleń śledztwa wygotował akt oskarżenia. Jest pewnikiem, że Błażyński sprzeniewierzone pieniądze magistrackie przegrał w karty. Śledztwo w sprawie dwóch aresztowanych pod zarzutem sprzeniewierzenia inkasentów przedsiębiorstw miejskich Feliksa i Juliana Ziółkowskich trwa w dalszym ciągu, a wygotowanie aktu oskarżenia należy się spodziewać dopiero w listopadzie. Zdaje się nie ulegać wątpliwości, że na powolny bieg dochodzeń wpływa pewien chaos buchalteryjno-książkowy w przedsiębiorstwach miejskich (skutki rządów niefortunnego b. wiceprezydenta Mijala) oraz brak — należytej kontroli nad urzędnikami odprowadzającymi zainkasowane pieniądze.

Gniezno.

— **„Bacon-Export" w walce z bezrobociem.** Na stanowisko magazyniera w tut. oddziale Bacon-Export Bydgoszcz, przyjęto emerytowanego burmistrza Bielawskiego z Obrzycka. Czy Bacon-Export zgłosił wolne to miejsce tut. Urzędowi Pośrednictwa Pracy i czy Urząd ten w danym razie nie wskazał żadnego odpowiedniego kandydata z pośród bezrobotnych gnieźnieńskich? Czekamy urzędowego wyjaśnienia!

— **Osobliwy powód podpalenia.** Przed kilku dniami donosiliśmy o powstaniu pożaru w składzie papieru i agencji czasopism Marii Rybickiej w Mielżynie. Śledztwo policyjne ustaliło, że Rybicka sama spowodowała pożar, a to w celu stworzenia sobie pretekstu do powrotu do swojej rodziny w Pabianicach pod Łodzią. Rybicką aresztowano i osadzono w więzieniu.

— **Z parku miejskiego.** Duży staw w parku miejskim od kilku już lat nie był czyszczony, to też niemiła woń dawała się we znaki licznym spacerowiczom. Inspektor ogrodów miejskich p. Sokołowski postanowił odpuścić wodę i poddać gruntownemu oczyszczeniu dno stawu. Prace te potrwają około miesiąca; zatrudnionych zostało 12 bezrobotnych.

— **W biały dzień** nieznany sprawca włamał się do mieszkania Heleny Zasadowej przy ul. Krzywekołó 2, skąd skradł 1 budzik i 1 parę męskich trzewików. Policja rychło wykryła sprawcę, którym okazał się lokator tego samego domu, Jakób Flak.

Podpalacze własnych zagród

Gniezno. (ap) Wawrzyńca Plutę z Goczałkowa i Stefana Staniszewskiego z Ostrowitego Prymasowskiego aresztowano jako sprawców podpalenia własnych zagród oraz Edmunda Soszyńskiego jako sprawcę podpalenia swojego stogu żyta — w celu uzyskania premii asekuracyjnych. Wymienieni osadzeni zostali w więzieniu.

—::—

WĄBRZEŹNO. Na ślubnym kobiercu. W dniu 21 bm. miejscowy ks. prob. Zaremba w asyście ks. ks. wikarych, pobłogosławił związek małżeński pomiędzy córką znanego kupca p. Chwiałkowskiego Stan. Łucję, a synem również znanego i poważanego kupca p. Miecz. Jezierskiego, Filipem z Wąbrzeźna. Ślub odbył się w kościele parafialnym w Wąbrzeźnie, poprzedzony podniosłym przemówieniem ks. proboszcz, po czym odbyła się na intencję nowożeńców uroczysta Msza św. z asystą. Nowożeńcom „Szczęść Boże".

— **Za nielegalny wyszynk.** Przed sądem grodzkim w Wąbrzeźnie odbyła się rozprawa przeciwko kilkakrotnie karanemu Ludwikowi Guldzie za nielegalny wyszynk wódek wysoko procentowych. Za czyn ten Sąd podyktował mu 1 miesiąc bezwzględnego aresztu.

CZERSK. Z życia Kongr. Mariańskiej. W salce parafialnej odbyło się pod przewodnictwem ks. wicemoderatora zebranie Kongr. Mariańskiej Dziewic. Ks. wicemoderator wygłosił referat p. t. „Wiara wszystkich narodów w nieśmiertelność duszy i w życie pozagrobowe" oraz o znaczeniu świąt: Wszystkich Świętych i Dnia Zadusznego. P. Kucowa wykładała o zachowaniu się przy stole oraz czytała wyjątki z książki ks. biskupa Kepplera o radości życia. Poza tym załatwiono szereg spraw organizacyjnych.

TCZEW. (as) **Podano do ukarania 21 paskarzy.** Specjalna komisja do walki z lichwą z kierownikiem Miejskiego Urzędu Bezpieczeństwa i Porządku Publicznego kpt. Drogomireckim na czele przeprowadziła u wszystkich kupców składów spożywczych i piekarzy lustrację, w wyniku której za pobieranie lichwiarskich cen podano do ukarania administracyjnego 21 kupców, właścicieli składów spożywczych oraz piekarń.

— **Dalsze aresztowanie żydowskich przemytników pieniędzy.** Rewidenci granicznej placówki kontroli skarbowej przytrzymali i odstawili do tut. sądu grodzkiego żydów: handlarza Chaima Bliżewskiego z Rokitna i kupca Dawida Schlejnera z Warszawy, którzy usiłowali do Gdańska przemycić weksle i pieniądze.

Wiadomości kościelne.

Diecezja chełmińska.

W Chełmży odbyło się 18 bm. wręczenie uroczyste odznak protonotariusza apostolskiego **ks. infułatowi Szydzikowi,** proboszczowi chełmżyńskiemu. W niedzielę rano przybył do Chełmży z Torunia **ks. biskup dr Okoniewski** i został w uroczystej procesji z udziałem bractw i organizacyj kościelnych z chorągwiami i licznych tłumów wiernych wprowadzony z plebanii do kościoła katedralnego. Uroczystą sumę, której ks. biskup asystował z tronu, odprawił **ks. kan. Kozłowski z Torunia.** Po drugiej stronie ołtarza, naprzeciw ks. biskupa, zajął miejsce nowomianowany ks. infułat. Po sumie ks. inf. Szydzik złożył wyznanie wiary oraz przepisaną przysięgę, po czym ks. biskup włożył nań odznaki jego nowej godności, a więc białą komżę, pierścień, krzyż oraz mitrę, taką samą, jakiej używają biskupi, tylko białą.

Po ceremonii kościelnej odprowadzono dostojników Kościoła w procesji z powrotem do plebanii, gdzie ks. inf. Szydzik przyjmował życzenia od licznych delegacyj.

Redakcja nasza również wyraża nowemu ks. infułatowi swe powinszowanie: „Ad multos annos!"

—::—

Grudziądz.

Nocny dyżur pełnią: Apteka pod Orłem, 3 Maja 37, tel. 1360, Apteka pod Gryfem, Legionów 33, tel. 1524.

Repertuar kin:

Apollo: „Piekło Chin".
Gryf: „Mały król".
Orzeł: „Wyprawy krzyżowe".

— **Uroczystość Chrystusa Króla** obchodzi cały świat katolicki w ostatnią niedzielę października tj. 25 bm. Oprócz uroczystych nabożeństw we wszystkich grudziądzkich parafiach, podczas których wierni przystąpią do Stołu Pańskiego, odbędzie się o godz. 20 w Teatrze Miejskim podniosła akademia zorganizowana przez Akcję Katolicką.

— **10-lecie Sokoła Żeńskiego.** W listopadzie br. święcić będzie Sokół Żeński 10-lecie swego istnienia. Program uroczystości jest następujący: W środę 4 listopada jako w 10-tą rocznicę założenia gniazda odbędzie się nabożeństwo i wspólna Komunia św. W sobotę 7 listopada odbędzie się w „Tivoli" wieczór reprezentacyjny sokolic. W niedzielę 8 listopada o godz. 17 w Teatrze Miejskim odbędzie się uroczysta akademia i wielki popis gimnastyczny z udziałem mistrzyni Polski w gimnastyce i olimpijki drh. Skirlińskiej z Krakowa.

— **Premiowanie balkonów, okien i ogródków.** W bogato udekorowanej zielenią i żywym kwieciem sali hotelu „Pod Lwem" odbyła się piękna uroczystość rozdania członkom Tow. Upiększenia Miasta nagród za tegoroczne zdobnictwo kwiatami balkonów, okien i ogródków w mieście. Okolicznościowe przemówienia wygłosili prezydent Włodek, ks. proboszcz dr Pastwa oraz insp. ogrodów miejskich Stefan Wodwud. Honorową nagrodę m. Grudziądza zdobyła p. dyr. Michejdzina, a dyplom uznania prywatna szkoła im. św. Jana Bosko. Przeszło 100 członków towarzystwa otrzymało nagrody w postaci pięknych roślin pokojowych, palm itp. W roku przyszłym Tow. Upiększenia Miasta obchodzić będzie 75-lecie swego istnienia.

— **Dookoła nadużyć b. radnego Łydki.** Dochodzeniami w sprawie nadużyć, jakich dopuścił się na stanowisku kierownika Teatru Miejskiego, b. radny miejski Ludwik Łydko, kieruje wiceprok. sądu okręgowego Chudziński. Na podstawie dotychczasowych ustaleń śledztwa należy się spodziewać, że proces karny b. radnego Łydki obfitować będzie w szereg ciekawych szczegółów ujawniających kulisy gospodarki w grudziądzkim teatrze.

— **Ważne dla kupiectwa.** W związku z zarządzeniami wydanymi przez Pana Ministra Spraw Wewnętrznych do PP. Wojewodów, Starostów i Prezydentów miast, polecającymi dokonywanie kontroli cen na artykuły powszechnego użytku w składach kupieckich — Towarzystwo Kupców Samodzielnych w Grudziądzu wzywa całe kupiectwo do ujawniania i oznaczania cen na artykuły powszechnego użytku znajdujące się w handlu. Ujawnianie cen obowiązuje tak w składach samych, jak i w oknach wystawowych. Równocześnie zwraca się uwagę, że w wypadkach nie stosowania się do powyższych zarządzeń, wszelkie przekroczenia w tym kierunku, narażą przedsiębiorstwo na dotkliwe kary administracyjne.

Kronika toruńska

Toruń, dnia 23 października 1936 r.

KALENDARZYK.

Dziś: Seweryna bisk., Romana.
Jutro: Rafała Archanioła.
Wschód słońca o godzinie 6.38.
Zachód słońca o godzinie 16.50.

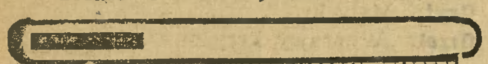
Stan pogody.

Pogoda bez zmian.

Pogoda w Polsce kształtuje się pod wpływem wypełniającej się depresji barometrycznej, wskutek czego wczoraj w godzinach popołudniowych w całym niemal kraju było pochmurno i miejscami padały drobne deszcze. Temperatura o godz. 14-ej wynosiła: 1 st. na Hali Gąsienicowej, 4 w Zakopanem, 5 w Warszawie, 6 w Wilnie, Łodzi, Bydgoszczy i Gdyni, 7 w Krakowie, 8 w Poznaniu i 9 w Zaleszczykach. Dziś rano w Bydgoszczy nadal pochmurno z skłonnością do deszczów. Przewidywany przebieg pogody: Pogoda o zachmurzeniu zmiennym z przelotnymi deszczami, zwłaszcza na południu i wschodzie kraju. Temperatura bez zmian. Umiarkowane i porywiste wiatry zachodnie i północno-zachodnie.

Termometr wskazywał dziś rano:

Nocny dyżur pełnią apteki: „Radziecka" (śródmieście), „Św. Anny" (Bydgoskie Przedmieście), „Pod Łabędziem" (na Mokrem).

Pogotowie straży pożarnej tel. 12-44.

Telefon nr. 15-46 posiada przedstawicielstwo „Dziennika Bydgoskiego" w Toruniu.

Pogotowie ratunkowe tel. 19-91.

Bibljoteka T. C. L. (ul. Wysoka 16) otwarta codziennie za wyjątkiem niedziel i świąt od godziny 11 do 11,30 i od 16 do 19.

REPERTUAR KIN:

As: „Ada, to nie wypada".
Świt: „Cygańskie dziewczę" z Flipem i Flapem.
Corso: Pat i Patachon.

Z TEATRU ZIEMI POMORSKIEJ.

Przed jutrzejszą premierą „Jachtu miłości".

W sobotę, dnia 24 bm. o godz. 20-ej Teatr Ziemi Pomorskiej wystawia melodyjną operetkę Fanny Gordon p. t. „Jacht miłości". Świetne libretto Krzewińskiego i Brodzińskiego, piękna muzyka Fanny Gordon, a przede wszystkim doskonała obsada i świetna reżyseria p. M. Cybulskiego wróżą operetce wielkie powodzenie i popularność na scenie toruńskiej.

Przedsprzedaż biletów odbywa się w Polskim Towarzystwie Krajoznawczym — ratusz.

„Trafika pani generałowej" na popołudniówce niedzielnej.

Na niedzielnej popołudniówce ujrzymy doskonałą komedię Bus-Fekety'ego p. t. „Trafika pani generałowej". Przemiła fabuła, życie nowoczesnego Wiednia, doskonałe sytuacje, urocze toalety artystek oraz koncertowa gra zespołu tworzą z tej sztuki pierwszorzędny spektakl. Ceny miejsc od 25 gr do 2,10 zł.

Repertuar Teatru Ziemi Pomorskiej.

Piątek 23 bm. Toruń: „Klub kawalerów" po poł. szkolne.

Sobota 24 bm. godz. 20 Toruń: „Jacht miłości" — premiera.

Niedziela 25 bm. Toruń: godz. 16 „Trafika pani generałowej", godz. 20 „Jacht miłości".

Próba orkiestry symfonicznej.

Następna próba orkiestry symfonicznej w Toruniu pod dyrekcją prof. Zygmunta Grabowskiego odbędzie się w poniedziałek o godz. 20 w lokalu Pomorskiego Tow. Muzycznego.

Na marginesie.

Książki szkolne i wydawnictwa polecane szkołom znajdują się od dłuższego czasu pod ogniem krytyki. Bo też w tych nowych książkach odkryć można przedziwne rzeczy. Z jednej strony nieuctwo i kabotyński styl, z drugiej znów jakaś zakonspirowana propaganda — oto strawa, którą często karmi się młodzież szkolną.

Ostatnio znów prasa zwróciła uwagę na wydaną świeżo przez „Państwowe(!) Wydawnictwo Książek Szkolnych" książeczkę dla szkół powszechnych(!) pt. „Żydzi". Autorowie (pp. Tauber i Wajngarten) opisują, jak to żydzi prześladowani wszędzie wysłali delegatów do pogańskich jeszcze Polaków i do księcia Leszka, by im pozwolił osiedlić się na polskiej ziemi.

„Po krótkim namyśle — czytamy w tej książeczce — książę Leszek zadał poselstwu takie pytanie:

— Jaką religię wyznajecie?

— Wierzymy w niewidzialnego Boga, który wszystko stworzył.

— Jeżeli kto myśli inaczej od was, czy uważacie go za człowieka?

— Każdy, kto myśli i mówi, jest człowiekiem i za człowieka powinien być uważany.

— A jak postępowaliście z obcymi, co w dawnej ojczyźnie waszej — w Palestynie — osiąść chcieli?

— Obchodziliśmy się dobrze, bo w naszych świętych księgach pisane jest: „Przychodniom nie uczynisz krzywdy".

Wszystko to księciu Leszkowi bardzo się podobało. Powiedział, że się namyśli i po trzech dniach da odpowiedź.

Na trzeci dzień posłowie żydowscy stanęli przed tronem, a książę Leszek powiedział im, że żydzi mu się podobali i rad ich w swym państwie widzieć.

Posłowie podziękowali za gościnę. Wkrótce dużo żydów poczęło przybywać do Polski".

Okazuje się więc, że żydzi dali Polakom wiarę w jednego Boga... Cenne odkrycie historyczne... W dalszym ciągu autorowie pouczają młodzież, jakim to dobrodziejstwem dla Polski było osiedlenie się żydów na jej terenach.

„Król — piszą — nakładał ciężkie kary za znieważenie żyda: żydzi byli za to królowi bardzo wdzięczni i przyczynili się do świetnego rozwoju miast polskich. Pobudowali domy w miastach, zakładali sklepy i zaopatrywali chłopów w ubrania, obuwie, cukier, naftę, narzędzia rolnicze, w ogóle we wszystko, co było chłopom potrzebne. Odkupowali zaś od chłopów zboże i bydło. Rzemieślnicy żydowscy chodzili od wioski do wioski, szyli chłopom ubrania, naprawiali buty, a za to otrzymywali masło, jaja, czasem i kurę.

„Zgodne współżycie panowało między żydami a chłopami, bo wzajemnie sobie pomagali. Żydom było dobrze w Polsce, więc coraz więcej żydów osiedlało się w Polsce i dotychczas w wielkiej ilości tu mieszkaja".

Powinno się czym prędzej tę bałamutną książeczkę ze szkoły usunąć. A na przyszłość zalecałoby się więcej krytycyzmu przy kwalifikowaniu książek, mających stanowić pokarm duchowy polskich dzieci.

Zarządzenie wojewody pomorskiego.

Komitety mają być zdolne do sprężystego działania.

W związku z rozpoczętą akcją pomocy zimowej dla bezrobotnych na terenie całego państwa, p. wojewoda pomorski Władysław Raczkiewicz wydał do podległych mu urzędów na terenie województwa pomorskiego zarządzenie, aby z uwagi na swój cel, posiadający doniosłe znaczenie społeczne — akcja pomocy zimowej doraźnej dla bezrobotnych opierała się przede wszystkim na najszerszych warstwach społecznych przy jak najdalej idącym poparciu czynników urzędowych.

W związku z koniecznością jak najszybszego zorganizowania akcji prosi o powołanie do życia powiatowego względnie miejskiego obywatelskiego komitetów zimowej pomocy dla bezrobotnych.

Komitety winny składać się z ludzi czynnych, by były **komórkami zdolnymi do sprężystego działania**

*

Na pomoc zimową dla bezrobotnych.

Zarząd oddziału Związku Robotników Rolnych i Leśnych wezwał swych członków do dobrowolnego opodatkowania się na rzecz bezrobotnych. Jednocześnie zarząd Związku ustalił następujące normy:

1) Robotnicy rolni, wszyscy ordynariusze, rzemieślnicy i chałupnicy, którzy przez cały rok pracują, składają jednorazowo 50 kg ziemniaków lub 10 kg żyta.

2) Zaciężnicy (szarwarki) wszelkich kategoryj składają 12 i pół kg ziemniaków lub 2 i pół kg żyta.

3) Ekonomi czyli zarządcy składają 200 kg ziemniaków lub 40 kg żyta.

4) Dalsi urzędnicy 1 procent od poborów i deputatu.

Właściciel drukarni p. Buszczyński zaofiarował Wydziałowi bezpłatnie 10.000 afiszów propagandowych.

W dniu wczorajszym zarząd Stowarzyszenia Pracowników Samorządu Wojewódzkiego powziął uchwałę, mocą której na wezwanie Wojewódzkiego Komitetu Obywatelskiego Pomocy Zimowej Bezrobotnym deklaruje w imieniu wszystkich członków Stowarzyszenia opodatkowanie się w wysokości 10 procent sumy subskrybowanej na Pożyczkę Narodową.

Kwartet drezdeński w Toruniu.

Kulturalny Toruń czeka prawdziwa uczta artystyczna. W niedzielę bowiem, 25 bm. odbędzie się w wielkiej sali Pom. Tow. Muzycznego we „Dworze Artusa" koncert, w którym udział bierze słynny kwartet drezdeński oraz znakomita pieśniarka polska, Stanisława Korwin-Szymanowska. Aby uniknąć natłoku przy kasie, radzimy PT. Czytelnikom zaopatrzyć się wcześniej w bilety w Towarzystwie Krajoznawczym (ratusz).

Wojewódzkie Biuro Propagandy Pomocy Zimowej Bezrobotnym.

Sekcja organizacyjno - propagandowa przy Wojewódzkim Obywatelskim Komitecie Pomocy Zimowej Bezrobotnym komunikuje, że wojewódzkie biuro propagandowe znajduje się w lokalu oddziału Polskiej Agencji Telegraficznej (PAT) w Toruniu, ul. Szeroka nr. 5, telefon 12-63. Uprasza się wszystkie komitety powiatowe, miejskie i gminne o podawanie pod powyższym adresem wiadomości o przebiegu akcji zbiórkowej na pomoc bezrobotnym.

Odczyt senatora Seiba.

W piątek 23. bm. o godz. 18 w sali Wenecja przy ul. Grudziądzkiej odbędzie się z ramienia Obwodu Kolejowego P. Z. Z. odczyt **p. senatora Tadeusza Seiba** na temat **stosunków polsko-niemieckich w dzisiejszej fazie.** O liczny udział członków i sympatyków uprasza Zarząd Obwodu Kolejowego P. Z. Z. Wstęp wolny.

Wycieczka studentów U. P. w Toruniu.

W dniu wczorajszym przybyła do Torunia wycieczka studentów wydziału sztuki Uniwersytetu Poznańskiego w liczbie 22 osób na czele z ks. prof. drem Szczęsnym-Dettloffem i drem G. Starżyńskim. Wycieczka zwiedziła Toruń w dniu dzisiejszym zwiedza Chełmno i Chełmżę i w sobotę powraca ponownie do Torunia.

Ku czci Chrystusa Króla.

W niedzielę, 25 bm. o godz. 12,30 dekanalna Akcja Katolicka w Toruniu urządza z racji święta Chrystusa Króla uroczystą akademię w wielkiej sali Dworu Artusa.

Tegoż dnia zarząd bractwa Św. Trójcy przy kościele NMPanny w Toruniu organizuje o godz. 16,30 (po różańcu) dla swych członków i ich rodzin w lokalu „Tivoli" przy ul. Bydgoskiej uroczystą akademię również ku czci Chrystusa Króla. Wstęp bezpłatny.

„Proces odniemczania przemysłu na Śląsku".

Pod powyższym tytułem wygłosi dnia 29 bm. o godz. 19,30 w auli Domu Społecznego w Toruniu odczyt **p. Tadeusz Kopeć, poseł do sejmu R. P. z Katowic.** Delegat przyjeżdża do Torunia i do Grudziądza na zaproszenie okręgu pomorskiego P. Z. Z. Odczyt posła Tadeusza Kopcia rozpocznie cykl tradycyjnych odczytów programowych Polskiego Związku Zachodniego, urządzanych co miesiąc w okresie jesienno-zimowym. W dniu 30 bm. poseł Kopeć przemawiać będzie z ramienia P. Z. Z. w Grudziądzu na temat: „Przemiany narodowościowe w życiu gospodarczym Śląska".

Dyrekcja Konserwatorjum Pom. Tow. Muzycznego w Toruniu

podaje do wiadomości, iż lekcje rytmiki i plastyki pod kierownictwem Jadwigi Hryniewieckiej zostały rozpoczęte. Pierwsza lekcja odbyła się w dniu 19 bm. Dalsze zgłoszenia przyjmuje sekretariat konserwatorium w godz. od 10—14 i od 16—19. Tel. 1651.

Najechany lorką.

Dnia 20 bm. po południu na osiedlu Kozackie Góry w Toruniu, został najechany lorką 7-letni Stanisław Dalke, zam. tamże, który doznał okaleczenia nogi. Chłopca przewieziono do lecznicy miejskiej.

Walne zebranie okręgu P. B. K. w Toruniu

odbędzie się w niedzielę 25 bm. o godz 11 w lokalu oficerskiego kasyna garnizonowego przy ul. Żeglarskiej 8.

Chór dzieci polskich z Olsztyna.

W drugiej połowie listopada br. przyjeżdża do Torunia chór dzieci polskich z Olsztyna. Dzieci wystąpią w rozgłośni pomorskiej ze śpiewem pieśni ludowych warmijskich, zwiedzą miasto nasze i wezmą udział w wieczornicy, którą przygotowuje dla miłych gości z Prus Wschodnich młodzież szkolna w Toruniu. Organizacją pobytu dzieci polskich z Olsztyna w Toruniu zajmie się komitet pomorski Tow. Pomocy Dzieciom i Młodzieży Polskiej w Niemczech.

Jan Liedke prostuje...

Zgłosił się do naszej Redakcji sympatyczny, młody człowiek, o jasnym spojrzeniu i wyrazistej sile przekonań. Przedstawił się poprostu:

— Jestem Jan Liedke!

Trzymany w ręku egzemplarz „Dziennika" ze środy wyjaśnił resztę.

Aha, więc to jest znakomity autor „Piosenki o strasznej zbrodni Grzeszolskiego", której poświęciliśmy trochę nieżyczliwy felieton. Tak, to on. Właśnie jest w Bydgoszczy. W wędrówce po kraju dotarł bowiem z Sosnowca aż do naszego miasta.

— O krytykę nie mam pretensji — mówi p. Jan Liedke. — Nawet dziękuje za zainteresowanie. Chciałbym tylko, żeby po tym, co „Dziennik" o mnie napisał, nie uważano mnie za zbrodniarza i mordercę...

— ?

— Ano tak, jeszcze gotów ktoś tak pomyśleć, że to ja, a nie Grzeszolski, jestem zbrodniarzem. Proszę więc koniecznie o sprostowanie.

Sprostowanie przyrzekliśmy, więc je niniejszym umieszczamy:

Czyniąc zadość życzeniu p. Jana Liedkego, stwierdzamy, że wydając „Piosenkę o strasznej zbrodni Grzeszolskiego" (przepuszczona podobno przez cenzurę w Sosnowcu!), sam nie stał się przez to żadnym zbrodniarzem. Albowiem obowiązujący kodeks karny ogłaszania takich strasznych wierszy, niestety, za zbrodnię nie uważa...

WYKRĘCIŁ SIĘ...

Lekarz idzie za pogrzebem.

— Czy to pacjent? — pyta go, trochę złośliwie, jeden z przyjaciół.

— Nie — odpowiada lekarz z uśmiechem zadowolenia — to kolega.

Pierwsza jaskółka sojuszu endecko-sanacyjnego?

Jaka była gospodarka m. Bydgoszczy?

Formalna nadwyżka w sumie pół miliona złotych za rok gospodarczy 1935-36.

(ak). Jak zwykle na posiedzeniach Rady Miejskiej, również i na wczorajszym posiedzeniu stawił się komplet radnych. Już zakończył się rok gospodarczy 1935/36 i dlatego należało zdać sprawozdanie z gospodarki miejskiej. Był to główny punkt porządku obrad wczorajszego posiedzenia. Według oceny przewodniczącego komisji rewizyjnej oraz w świetle krytyki radnych miejskich, **gospodarka ta na ogół była dobra.** Miasto nasze zamyka w tym roku rachunki nie deficytem, jak w latach ubiegłych, lecz **nadwyżką w sumie ponad pół miliona złotych.** Ożywioną dyskusję wywołały ponownie wielkie nadużycia w Gazowni Miejskiej, popełnione przez **byłego głównego rewizora Czarneckiego et consortes** a przede wszystkim dyskutowano nad kwestią odpowiedzialności za te olbrzymie nadużycia.

Wysunięty przez Zarząd Miejski wniosek o powiększenie ilości okręgów kominiarskich z 9 na 10, nie znalazł poparcia radnych miejskich. Postanowiono utrzymać nadal stan dotychczasowy. Rada Miejska uchwaliła następnie zakupić **cztero-osobowy samochód marki „Polski Fiat"** za cenę 5.465 złotych wyłącznie dla **lekarza dyżurnego Pogotowia Ratunkowego** a ponadto drugi **samochód osobowy marki „Chevrolet"** z krajowej montowni w Warszawie za cenę 11.900 złotych **dla wydziału budownictwa.** Bez sprzeciwu zatwierdzono subwencję miasta w sumie 3.000 zł celem pokrycia wydatków komitetu organizacyjnego **wystawy mebli artystycznych,** która udała się znakomicie i **dużo ściągnęła osób do Bydgoszczy.** Tak samo zatwierdzono wydatek w wysokości **83.200 zł na odbudowę bulwaru miejskiego** po prawej stronie Brdy między mostem Gdańskim a Bernardyńskim.

Po załatwieniu tych spraw przystąpiono do głównego porządku obrad — wysłuchania **sprawozdania rachunkowego za rok gospodarczy 1935/36.** W myśl obowiązujących przepisów, przewodnictwo obejmuje wówczas jeden z radnych miejskich. Z proponowanych dwóch kandydatów **radnych Faustyniaka i radnego Fiedlera,** większością głosów sanacji (o dziwo!) i endecji **wybrano radnego Fiedlera,** który objął przewodnictwo. Czy to nie pierwszy objaw przyszłego sojuszu sanacyjno-endeckiego? Przewodniczący komisji rewizyjnej **radny Górski** referował następnie bardzo obszernie o zamknięciu rachunkowym budżetu miasta Bydgoszczy.

Na wstępie referent stwierdził **pocieszający fakt poprawy** w stosunku do zamknięć rachunkowych z lat ubiegłych a mianowicie, że zamknięcie roczne roku 1935/36 wykazuje w dziale administracyjnym **nadwyżkę w wysokości 501.148,04 zł.** Trudno jednak przypisać owa nadwyżke polepszeniu się sytuacji gospodarczej. Jak wiadomo, ostatni preliminarz budżetowy ustalony został tak w dochodach jak i rozchodach na sumę 16.155.999.— zł. Przekroczono preliminowane na **oświetlenie ulic** wydatki. Zamiast 380.000 zł, wydatkowano 461.000 zł, gdyż głównie na peryferiach miasta trzeba było postawić większą ilość latarń gazowych i lamp elektrycznych, celem lepszego oświetlenia ulic. Na ogół przekroczenia preliminowanych wydatków są nieznaczne, a w niektórych działach uzyskano oszczędności.

Jeżeli chodzi o przedsiębiorstwa komunalne, jak Gazownia i Elektrownia, to dały one większy dochód aniżeli preliminowano. I tak **Gazownia Miejska dała ogółem 461.586 zł,** czyli o 66.770 zł więcej, zaś **Elektrownia przyniosła 879.351 zł,** czyli około 200.000 zł więcej, aniżeli preliminowano. Zwiększony dochód tłumaczy referent głównie tym, że umieszczono w budżecie za niskie odpisy na fundusz amortyzacyjny, co równoznaczne jest ze **zjadaniem substancji majątkowej.** W Elektrowni dokonano np. odpisów na fundusz amortyzacyjny i fundusz odnowienia w wysokości 200.000 zł, a wynosić winien conajmniej 400.000 zł, o ile uwzględnia się najniżej wskazane stawki i to przy nieruchomościach 2%, a przy maszynach 5%.

Co do reszty przedsiębiorstw, preliminowanie dochodów było na ogół trafne, za wyjątkiem Rzeźni i Tramwajów. Dochód Rzeźni Miejskiej wykazuje w stosunku do preliminarza **nadwyżkę 40.525 zł. Tramwaje dały znowu mniej.** Zamiast preliminowanych 823.172 zł, wpłynęło tylko 741.520,32 zł, czyli 82.191,68 zł mniej. Na szkoły powszechne wydało miasto 344.320 zł.

PODATKI WPŁYNĘŁY W STU PROCENTACH.

Łączny wpływ z podatków wynosił 3.003.125,55 zł, w tym 2.658.864,74 zł z roku bieżącego a 344.260,81 z zaległości podatkowych, co oznacza, że w roku sprawozdawczym osiągnięto preliminowaną kwotę w stu procentach. Z budżetu nadzwyczajnego wykonano inwestycyj na sumę **blisko półtora miliona złotych.**

WIELKIE CZEKAJĄ BYDGOSZCZ ZADANIA I WYDATKI.

Po obszernym zareferowaniu sprawy zamknięć rachunkowych zabrał głos **prezydent Barciszewski.** Jego zdaniem nadwyżka, która wykazują zamknięcia rachunkowe, nie jest istotną nadwyżką, lecz **nadwyżką formalną,** która powstała z powodu zbyt niskich odpisów majątku miasta. Majątek zmniejsza się a nie wzrasta z powodu tych niskich odpisów. Odpisano w roku sprawozdawczym **tylko 402.000 zł,** aczkolwiek winno się właściwie odpisać **1.925.000 zł. Jednakowoż przepisy na to nie pozwalają.** Nie wolno spoczywać przez to na laurach, że mamy nadwyżkę, gdyż **wielkie czekają miasto Bydgoszcz zadania i rozchody. Nie łudźmy się, że sytuacja miasta jest różowa, ale w porównaniu z innymi miastami nie przedstawia się ona tragicznie.**

W dyskusji zabrał głos **radny Jaworski,** który ponownie wałkował starą sprawę znanych głośnych nadużyć, będących kilkakrotnie przedmiotem dyskusji i zapytywał: kto ponosi odpowiedzialność za nadużycia w Gazowni? Dalej radny Jaworski podniósł **wytężoną pracę ławników,** pełniących swe obowiązki honorowo, którym należy się uznanie, przy czym **wymienił tylko nazwiska „swoich" ludzi,** co wywołało niezadowolenie wśród większości radnych, gdyż wszyscy równo pracują dla dobra miasta.

Radny Górski wyjaśnił, iż wyskarżono powództwo cywilne po 6.000 zł od każdego z skazanych urzędników, którzy dopuścili się defraudacyj w Gazowni Miejskiej, a ponadto w sądzie znajduje się jeszcze nie ukończone powództwo cywilne **w wysokości 10.000 zł przeciwko b. rewizorowi Czarneckiemu.**

Z krytyką gospodarki miejskiej za rok gospodarczy wystąpił również **radny Góralewski,** który stwierdził, że dochody zasadniczo się nie powiększyły. Nadwyżkę osiągnięto głównie dzięki zmniejszeniu wydatków, przy czym **skrupiło się to na najbiedniejszych.** Obniżono przecież zarobki robotników w zakładach miejskich oraz obniżono płace urzędnikom. W przyszłości — wywodził radny Góralewski — **nie powinno się robić oszczędności kosztem robotników i źle opłacanych urzędników.**

Radny Jaworski ponownie zabrał głos wysuwając, że przedmieścia i drogi na przedmieściach, jak w ogóle przedmieścia są zaniedbane i za mało buduje się szkół.

Prezydent Barciszewski odpowiedział, iż sprawa odpowiedzialności nadzoru w Gazowni **była najskrupulatniej badana przez komisję dyscyplinarną,** tak, że **odpowiadają za nadużycia ci, którzy je porobili.** Struktura ówczesnego systemu kontrolnego w latach 1927—29 była o tyle nieszczęśliwa, że było **za dużo głów.** Ostatnio Zarząd Miejski zreformował tę dziedzinę i **specjalny kładzie nacisk na kontrolę.** Po przeprowadzeniu systemu kontrolnego dziś sprawa przedstawia się w ten sposób, że **odpowiedzialny za nadużycia jest dyrektor.**

GENIUSZ BUCHALTERYJNY — „OBERREWIZOREM".

Wspominając o wielkich nadużyciach, prezydent Barciszewski podniósł jeszcze, że **osoba p. Czarneckiego** była traktowana jako osoba godna najwyższego zaufania przez Radę Miejską. **Mówiono ogólnie, że to geniusz buchalteryjny.** Prez. Barciszewski wobec takiej opinii, jaka cieszył się Czarnecki, zrobił z niego „oberrewizora", gdyż był po prostu ubóstwiany i uchodził za niezwykle uczciwego i zdolnego pracownika. Gdyby go nie ściągnięto z Gazowni, to napewno do dnia dzisiejszego trwałyby nadużycia. W dyskusji nad ta sprawą zabrali jeszcze głos pp. **radni Bigoński i Kurdelski,** po czym uchwalono wniosek komisji rewizyjnej, że sprzeniewierzona kwota winna być formalnie przez Radę Miejską przyjęta do wiadomości z tym, że należy ją **prowadzić nadal memoriałowo,** dopóki nie uda się część sumy wyegzekwować.

Rada Miejska poza tym przyjęła do wiadomości zamknięcie rachunkowe za rok gospodarczy 1935/36 i wyraziła **wszystkim ławnikom** podziękowanie za gorliwa pracę. Zapewnieniem, że **Bydgoszcz spokojnie patrzyć może w przyszłość, gdyż dużo się buduje i dużo się robi w Bydgoszczy,** zamknął prezydent Barciszewski posiedzenie.

Usunąć analfabetyzm młodzieży

ma rozbudowana oświata pozaszkolna.

Warszawa, 23. 10. (PAT). W dniu 21 października rb. odbyła się w ministerstwie w. r. i o. p. pod przewodnictwem p. ministra prof. dr. Wojciecha Świętosławskiego **konferencja w sprawie oświaty pozaszkolnej.** Omówiono przede wszystkim podstawy i cele pracy wydziału oświaty pozaszkolnej w roku szkolnym 1936-37, formy pracy oświatowej i zamierzenia na najbliższą przyszłość w dziedzinie oświaty pozaszkolnej. Ze spraw poruszonych na konferencji zasługują na uwagę:

1. **Usuwanie przez akcję oświaty pozaszkolnej konsekwencji ilościowego niedorozwoju szkoły powszechnej,** z czego najliczniej korzysta młodzież przedpoborowa, zwłaszcza ziem wschodnich. To też na tym terenie władze szkolne już w bieżącym roku szkolnym przystąpią do **planowej akcji likwidowania analfabetyzmu** i dokształcania młodzieży przedpoborowej, obejmując nią corocznie dwa roczniki.

2. **Rozwój bibliotek publicznych,** których ilość mimo trudności gospodarczych stale rośnie. Tak np. w roku 1932 było 30 powiatowych central bibliotek publicznych, zaś w roku 1936 — 146.

3. **Rozwój ilościowy świetlic** (w r. 1932 — 3177, w r. 1936 — 19320), chórów i teatrów ludowych.

Na zakończenie konferencji p. minister wysunął kilka zagadnień, jak ścisłego współdziałania z utworzonym instytutem kultury wsi, **racjonalnej selekcji w terenie jednostek najzdolniejszych, modernizacji metod akcji oświatowej i t. d.**

Olbrzymia pożoga.

150 tysięcy złotych poszło z dymem w powiecie mogileńskim.

Mogilno. (mk). Spokojną wieś Cielcz (pow. mogileński) nawiedził w ub. poniedziałek groźny pożar, który na skutek panującej wichury przybrał ogromne rozmiary. Z nieustalonej przyczyny powstał najpierw ogień w zagrodzie rolnika **Władysława Drygalskiego.** W płomieniach stanęła stodoła a od niej na skutek silnego wiatru zapaliły się stodoła i budynki gospodarcze sąsiadów **Bochata, Wiedemeiera i Buczyńskiego.**

Nad spokojną wioską rozgorzało morze płomieni, podniecane silną wichurą, która płonące iskry roznosiła na wszystkie strony. Ponieważ wiatr niósł zapalone żagwie na całą wieś, wszyscy zajęci byli obroną swojego mienia przed szalejącym żywiołem. Krzyki ludzi, płacz dzieci i ryki zwierząt, wydobywanych z płonących zabudowań gospodarczych, składały się na nieopisaną w swej grozie atmosferę. Jedynie dzięki energicznej akcji zmotoryzowanej straży pożarnej ze **Strzelna, Kruszwicy i Mogilna** zawdzięczyć należy, że z dymem nie poszła cała wieś. **Straty ocenia się na 150 tysięcy złotych.** Budynki były ubezpieczone, jednak część zbiorów, narzędzi i inwentarza nie była ubezpieczona. Na miejsce wypadku przybyli pp. starosta mogileński Zenkteller i burmistrz m. Strzelna Radomski. Podobnego pożaru powiat mogileński nie pamięta.

Osadnicy uciekają

z Małopolski Wschodniej.

Tarnopol, 23. 10. Bardzo trudne warunki, w jakich znaleźli się osadnicy w Małopolsce Wschodniej, zaczynają przynosić już fatalne następstwa. Coraz częściej dochodzą wiadomości o sprzedawaniu kolonii i wynoszeniu się z osad. Ziemia przeważnie przechodzi w obce ręce. Podamy obecnie jeden przykład, który musi zaalarmować całą opinię: Kolonię osadniczą w Rykowie opuściło już 40 rodzin polskich. Reszta osadników prowadzi rozmowy i układy z Ukraińcami, celem sprzedaży swoich osad!

Bijemy na alarm! Rząd winien się zająć tą sprawą jak najśpieszniej!

Ks. Prymas Hlond

udekorowany odznakami honorowymi pułków wielkopolskich.

Poznań. Z okazji 10-lecia rządów ks. Prymasa Hlonda, generał Knoll-Kownacki wręczył najwyższemu dostojnikowi kościelnemu w Polsce odznaki honorowe wszystkich pułków wielkopolskich.

Ostateczna likwidacja stowarzyszeń wolnomyślicielskich.

Ponieważ Stowarzyszenie Wolnej Myśli nie skorzystało z prawa odwołania się do Min. Spraw Wewn., decyzja Komisarza Rządu m. st. Warszawy rozwiązująca zarówno centralę warszawską jak i 20 oddziałów tej organizacji, stała się prawomocną. Zawiadomiono wszystkie urzędy wojewódzkie i starościńskie na których terenie znajdują się oddziały prowincjonalne stowarzyszenia, o definitywnym rozwiązaniu organizacji. Specjalni likwidatorzy przystąpią niebawem do likwidacji centrali stowarzyszenia i jego 20 oddziałów.

Skandal!

Polski Monopol Tytoniowy powierza pracę hitlerowcom!

Grudziądz, 23. 10. Opinia miasta Grudziądza została zaalarmowana faktem powierzenia robót malarskich przez Polski Monopol Tytoniowy w Grudziądzu malarzowi Niemcowi, Totschlowskiemu, przywódcy „Jung Deutsche Partei", a polscy rzemieślnicy są bez pracy. Nic dziwnego, że Totschlowski, dobrze zarabiając, może swobodnie poświęcać się pracy hitlerowskiej. Niesłychane! Władze nadzorcze winne tu wglądnąć.

Anglik o niemieckich obozach koncentracyjnych.

Berlin. „Morning Post", organ angielskich konserwatystów, w korespondencji z Berlina podaje autentyczne wiadomości z obozu koncentracyjnego w Lichtenburgu, obok Torgau. Podczas tegorocznej olimpiady zapewniano oficjalnie zagranicznych uczestników i gości, że w Niemczech znajduja się tylko dwa obozy koncentracyjne i to tylko w Dachau i Papenberg, gdzie jest pomieszczonych bardzo niewielu aresztowanych. Tymczasem, jak donosi korespondent „Morning Post", w trzecim obozie np. w Lichtenburgu, znajduje się 621 osób, którzy sa tam osadzeni już od kilku lat, bez wyroków sądowych i bez przesłuchania. Korespondent osobiście stwierdził wybijanie zębów aresztowanym, czy też ciężkie pobicia nóg, dokonane przez członków SS. W obozie stosuje się karę chłosty i systematyczne przerywanie spoczynku nocnego, co odbywa się z całym wyrafinowaniem, aby uwięzionych doprowadzić do największego rozstroju nerwowego. Nakazywane prace przekraczają możność wytrzymałości fizycznej uwięzionych.

Raty premiowej pożyczki inwestycyjnej należy wpłacić do 5 listopada.

Warszawa, 23. 10. (PAT.) Ostateczny termin przyjmowania przez placówki subskrypcyjne wpłat ratalnych za subskrypcję 3% premiowej pożyczki inwestycyjnej upływa w dniu 5 listopada br. Po tym terminie wpłaty z tytułu subskrypcji nie będą przyjmowane, opieszałym zaś subskrybentom grożą rygory, przewidziane w warunkach subskrypcji. Subskrybenci, którzy uiścili całą należność, powinni zgłosić się do właściwych placówek po odbiór obligacji.

Zjazd pocztowców w Bydgoszczy.

Zjazd delegatów kół Związku niższych pracowników poczt i telegrafów odbędzie się w Bydgoszczy 25 i 26 bm. Zbiórka delegatów i członków zarządu okręgowego w niedzielę rano o godz. 8 w sali „Starej Gospody" (dawniej Patzer) przy ul. Św. Trójcy, skąd wymarsz do kościoła św. Trójcy na nabożeństwo. Otwarcie zjazdu o godz. 10. Nad wieczorem wybór zarządu okręgowego. W drugim dniu obrady rozpoczną się o godzinie 8 rano.

Choroby przemiany materii. Badacze na polu wiedzy lekarskiej, dotyczącej przemiany materii, zapewniają, że przez stosowanie naturalnej wody gorzkiej **„Franciszka-Józefa"** osiąga się świetne wyniki.

Ch. L. P. zaprasza!

Dziś, w piątek, dnia 23 bm. o godz. 20-ej odbędzie się w lokalu Ch. L. P., ul. Dworcowa nr. 6 II p. zebranie sekcyj zawodowych samodzielnych kupców, stolarsko-rzeźbiarskiej, budownictwa i pokrewnych oraz gospodarstwa domowego.

Ze względu na bardzo ciekawy i aktualny referat p. mgr Frankowskiego, prosimy członków o gremialne przybycie. Sympatycy Ch. L. P. na zebraniu mile widziani.

—::—

— **Kat. Stow. Kobiet, oddział służby żeńskiej** urządza kurs gotowania i pieczenia ciast. Zgłoszenia przyjmuje się w biurze Stow. św. Zyty, ul. Śniadeckich 34/3, najpóźniej do 27 bm.

— **Na dancing** z doborowym zespołem muzyki i urozmaiconym programem kabaretowym w sali Malinowej „Pod Orłem" w niedzielę, dnia 25 bm. o godz. 17 zaprasza **Organizacja P. W. K.** (20198

— **Wielka zabawa taneczna** odbędzie się w niedzielę, dnia 25 bm. w sali Resursy Kupieckiej. Początek o godz. 18. Własny bufet. Niespodzianki. O liczne przybycie gości prosi Hufiec P. W. Kł Nr. 8. Dochód przeznacza się na umundurowanie hufca.

— **Bieg myśliwski „św. Huberta"** urządza pułk artylerii lekkiej w sobotę, 24 bm. Odjazd uczestników i gości o godzinie 14.30 z koszar. Bezpośrednio po ukończeniu biegu tradycyjny bigos w kasynie oficerskim.

— **Opieka Rodzicielska przy szkole Powsz. im. A. Mickiewicza** w Bydgoszczy urządza w niedzielę, dnia 25 od godz. 16-ej w salach p. Kowalskiego (dawn. Kleinert) przy ul. Wrocławskiej **wentę połączoną z zabawą taneczną,** urozmaiconą występami dzieci szkolnych. Ze względu na szlachetny cel, na który przeznaczono czysty zysk, polecamy ją łaskawemu poparciu rodziców i sympatyków.

Kronika radjowa.

Jelenie przed mikrofonem.

Minął wrzesień, a z nim okres godowy księcia kniei pomorskiej — jelenia. Ażeby umożliwić radiosłuchaczom zapoznanie się z bogatą skalą głosu tego wspaniałego zwierza, rozgłośnia pomorska przeprowadziła w ubiegłym roku niezmiernie ciekawą, eksperymentalną dla radiofonii transmisję z rykowiska jeleni z lasów pomorskich. Audycja ta znalazła żywy oddźwięk wśród szerokich kół radiosłuchaczy i doznała życzliwego przyjęcia. Pomimo pewnych niedociągnięć, mających swe źródło w niezmiernie ciężkich warunkach, w jakich dokonano transmisji, audycja podobała się znawcom myśliwym i przedstawicielom prasy fachowej. Utrwalona na taśmie Still'a i powtórzona, zainteresowała radiofonię zagraniczną. Między innymi jedna ze stacyj amerykańskich zwróciła się do Polskiego Radia z prośbą o wypożyczenie taśmy.

Zainteresowanie to skłoniło rozgłośnię do podjęcia próby ponownego, opartego na doświadczeniach zeszłorocznych, nagrania. Celem przeprowadzenia transmisji i utrwalenia jej na płyty, stacja warszawska stawiła do dyspozycji Rozgłośni Pomorskiej samochód transmisyjny, wyposażony w aparaturę do nagrywania na płyty. Dzięki uprzejmości p. Romana Kentzera z Pruskołąki, z którym Rozgłośnia Pomorska weszła w kontakt za pośrednictwem organizatora transmisji p. Józefa Wysockiego, nagrano z końcem września w łowisku p. Kentzera w Pruskołące rykowisko jeleni w formie audycji, w której efekty akustyczne — głosy lasu, ryki jeleni — i wyjaśnienia sprawozdawcy radiowego p. J. Wysockiego stanowią zwartą i sharmonizowną całość. Dołożono wszelkich starań, by uniknąć niedociągnięć poprzedniej transmisji. Technicznie czyste i nienaganne nagranie, wspaniały, we wszystkich tonacjach wiernie uchwycony i utrwalony ryk jelenia i ciekawa akcja, ilustrowana słowem sprawozdawcy, składają się przy wspaniałej pogodzie wrześniowej nocy, w którą audycję nagrano, na pewnego rodzaju teatr wyobraźni. Mogą dzięki niemu uczestniczyć słuchacze w tym wspaniałym widowisku leśnym, jakim są gody jelenie, okres miłości i walki króla puszczy pomorskiej. Audycja, utrwalona na płyty, znajdzie się niebawem w programie ogólnopolskim. O terminie dokładnym powiadomieni zostaną radiosłuchacze w osobnym komunikacie.

Nowy zarząd Opieki Rodzicielskiej szkoły powszechnej im. Staszica.

Odbyło się walne zebranie Opieki Rodzicielskiej przy szkole powszechnej im. Staszica.

Ustępujący zarząd z prezesem p. **Ignacym Kurdelskim** na czele zdał sprawozdanie z swej działalności. Dochody czerpała Opieka Rodzicielska ze składek (20 groszy miesięczne), imprez i ofiar.

48 dzieci otrzymywało bezpłatnie potrzebne podręczniki naukowe i przybory szkolne, a w okresie gwiazdkowym obdarowano dzieci praktycznymi podarkami. Dla biblioteki szkoły zakupiono 300 nowych książek. Poza tym w ubiegłylm roku szkolnym przekazano 160 zł na obóz harcerski i 150 zł na kamień węgielny pod nowy gmach szkoły im. Staszica, mający być wybudowany przy ulicy Rejtana.

Po udzieleniu absolutorium zarządowi przez zebranie, kierownik szkoły podziękował w serdecznych słowach prezesowi p. Kurdelskiemu i całemu zarządowi za owocną pracę dla dobra dziatwy szkolnej i pożegnał pp. **Kurdelskiego i Chybickiego,** którzy opuścili nasze szeregi, gdyż dzieci ich przeszły do innego rejonu szkolnego.

Nowi delegaci klasowi wybrali następnie nowy zarząd w osobach pp.: **Teller Władysław — prezes,** Kamiński Czesław — wiceprezes, Lewiński Józef — sekretarz, Ekwińska Władysława — zast. sekretarza, Puc Franciszek — skarbnik. Ponadto weszli do zarządu w charakterze członków zarządu wzgl. zastępców pp.: Ruge Bogdan, Wiśniewski Władysław, Fąferek Feliks, Rębowiczowa Jadwiga, Lisowska Wilma i Musiałowa Maria. Komisję rewizyjną tworzą pp.: Magnuszewska Jadwiga, Musielewicz Stanisław, Tomalak Franciszek, Prandecki Konstanty i Nuszkowski Karol.

Przypominamy,

że listowi i poczta przyjmują przedpłatę na „Dziennik Bydgoski" na miesiąc listopad lub odrazu na listopad i grudzień, jak kto woli i może do 25 b. m. Przy późniejszym zamówieniu można się narazić na utratę pierwszych gazet w listopadzie. Dlatego prosimy o uiszczenie przedpłaty przed 25 b. m.

„Mazdanan" nie miał filii w Bydgoszczy.

Otrzymaliśmy następujące pismo:

W „Gońcu Warszawskim" zostałem mianowany „dyrektorem" rzekomej sekty Mazdaznan.

Oświadczam publicznie, że **do żadnej sekty nigdy nie należałem ani nie mam zamiaru przystąpić.**

Zainteresowanym i zdolnym zrozumieć podaję do wiadomości, że Mazdeizm albo obecnie Mazdaznan nie jest żadną sektą, nie zajmuje się absolutnie sekciarstwem ani sprawami wyznaniowymi. Jest to po prostu **prastara filozofia Zaratustry,** przystosowana cokolwiek do nowoczesnych warunków, mająca na celu jedynie uzdrowienie i uszlachetnienie człowieka i uniezależnienie go od niepożądanych obcych wpływów. Że taka nauka przez gromadkę warszawskich zboczeńców została w swoisty sposób „zastosowana", nie zadziwi nikogo, kto cokolwiek zna naszą „Warszawkę". Nie ma to jednak nic wspólnego z nauką samą.

Dr Hanish (dr fil., dr med. i dr jur.) był synem rosyjskiego generalnego konsula w Persji, pochodzenia rosyjsko-niemieckiego **i nigdy żydem nie był,** przeciwnie zawsze przyznawał się do chrystianizmu.

K. Siuda.

—::—

— **Stow. Chrz. Nar. Nauczycieli Szkół Powszechnych Koło m. Bydgoszczy.** Zebranie plenarne w sobotę, 24 bm. o godz. 19 w auli publicznej szkoły dokształcającej nr. 1 przy ul. Konarskiego 2. Porządek obrad: 1) referat: **„Obywatel polski wobec nowych zagadnień rozwoju Polski"** — kol. **Beyer;** 2) referat: **„Jaka jest nasza młodzież"** — kol. **Ewald;** 3) komunikaty; 4) wolne głosy. Zarząd pros. o liczny udział członków i sympatyków.

PROGRAMY RADIOWE

Co usłyszymy dziś z Warszawy w godzinach popoł.

15,15: Muzyka salonowa w wyk. orkiestry Marka Webera. 16,30: Pierwsza wiązanka pieśni ludowych śląskich. 17,00: „Bułgaria — kraj pieśni" odczyt. 17,15: Koncert solistów. 18,50: „Na targowisku" — reportaż. 19,00: „Portret cesarza" - fragm. z powieści. 19,20: Z pieśnią po kraju. 20,00: Trochę muzyki angielskiej - koncert. 21,00: Muzyka salonowa (płyty). 21,28: Włoskie pieśni ludowe (transmisja z Włoch). 22,00: Ryszard Strauss: Kwartet fortepianowy c-moll op. 13. 22,30: „Ogródek udręczeń" skecz. 22,45: Mała orkiestra P. R.

W sobotę, dnia 24 października

OGÓLNY.

6,30: Audycja poranna. 11,30: Śpiewajmy piosenki. 12,03: Koncert rozrywkowy. 14,30: Teatr wyobraźni dla dzieci starszych: „Mapa". 15,15: Muzyka baletowa (płyty). 16,15: Zespół Pawła Rynasa. 17,00: Serenady w wyk. W. Łuczyńskiego. 17,20: Utwory fortepianowe na 4 ręce. 19,00: Audycja dla Polaków zagranicą. 19,30: Koncert rozrywk. 21,00: Recital skrzypcowy Efrema Zimbalisty. 21,30: Koncert wieczorny w wyk. orkiestry symfonicznej P. R. 22,00: „Rzewna opowieść o miłości Rymwida i Azalii". 22,30: Muzyka taneczna.

LOKALNY.

TORUŃ. 7,25: Parę informacyj. 7,30: Muzyka (płyty). 12,03: Muzyka lekka (płyty). 12,40: „Higiena mleka", pog. roln. 13,00: Wszystkiego po trochu (płyty). 15,15: Koncert reklamowy. 15,35: Życie kulturalne Pomorza. 15,40: „Jak kto woli..." (płyty). 16,05: Nasz program. 18,20: Gawęda gdańska. 18,30: Piosenki żołnierskie (pł.).

ZAGRANICA.

19,00: Ryga. Koncert popularny. **20,00: Koenigswusterhausen.** „Prosimy do tańca". **21,00: Anglia (Reg. Progr.).** Muzyka kameralna. **22,00: Stockholm.** Muzyka taneczna. **Poste Parisien.** Piosenki ze starej szuflady. **23,00: Koenigswusterhausen.** Muzyka lekka. **24,00: Sztutgart.** Koncert nocny.

W niedzielę, dnia 25 października

OGÓLNY.

8,00: Audycja poranna. 9.00: Transmisja nabożeństwa z Torunia. 12,03: Poranek symfoniczny z Krakowa. 14,30: Polscy i zagraniczni rewellersi (płyty). 15,15: „Moje zwierzątko" - pogadanka dla dzieci. 15,30: Audycja dla dzieci. 16,30: Fragment słuchowiskowy z dramatu p. t. „Hamlet w Wittenberdze". 17,00: Podwieczorek przy mikrofonie. 19,00: „Maszyna a literatura" - szkic literacki. 19,20: Muzyka salonowa (płyty). 20,00: Koncert organizowany przez Pomorskie Tow. Muzyczne. 21,10: Na wesołej lwowskiej fali. 22,00: „Uciekła nam przepióreczka" - audycja muzyczna ze Lwowa. 22,40: Muzyka tan.

LOKALNY.

TORUŃ. 8,18: Audycja dla wsi z Warszawy. 9,00: Transmisja nabożeństwa z bazyliki św. Jana w Toruniu. Kazanie wygłosi ks. prof. Eugeniusz Kapusta. 10,30: Fragmenty z oper (płyty). Około godz. 13,00: Przegląd wydawn. 14,30: Muzyka salonowa w wyk. solistów. Wyk.: Stanisław Dzięgielewski - fortepian, Ambroży Kuryło - ksylofon, Ambroży Schnaubelt - cytra. 16,00: Koncert reklamowy. 19,15: Program na jutro. 19,20: Skrzypce i fortepian (płyty). W przerwie ok. godz. 19,30: „Mikrofon dla wszystkich". Koło radiowe przy gimn. im. M. Kopernika w Toruniu w studio. 20,00: Koncert Pomorskiego Tow. Muzycznego Wyk.: kwartet drezdeński i Stanisława Szymanowska. Akomp. Irena Kurpisz-Stefanowa. 21,40 Wiadomości sportowe ze wszystkich rozgłośni P. R. 21,55: Wiadomości sportowe z Pomorza.

Napływ ofiar na Fundusz Obrony Narodowej

wzmógł się ostatnio w Bydgoszczy do tego stopnia, że dyrekcja K. K. O. miasta Bydgoszczy, pragnąc przyspieszyć załatwienie licznych interesantów, zwracających listy składkowe na F. O. N., wyznaczyła dla tej funkcji specjalnego urzędnika. Dzięki temu zarządzeniu żaden z interesantów, składających ofiary na F. O. N., nie będzie narażony na stratę czasu.

Prezydium miejskiego komitetu F. O. N. w Bydgoszczy zwraca uwagę na to, że komitetowi zależy nie tylko na bezpośrednim zebraniu jak największej sumy pieniężnej, lecz także **na cyfrowym ujęciu wszystkich ofiar, jakie ze strony członków różnych organizacyj i instytucyj bydgoskich wpływają na cele F. O. N.'u** za pośrednictwem organizacyj centralnych, mających swe siedziby w Poznaniu, Warszawie itd. W tym celu uprasza komitet wszystkich bez różnicy ofiarodawców o jak najskrupulatniejsze wypełnienie dotyczącej rubryki w przedłożonej liście składkowej i o możliwie najspieszniejszy zwrot tejże. Komitet liczy na to, że ofiarodawcy przez zastosowanie się do tej instrukcji ułatwią nam pracę nad ustaleniem sum, które na cele F. O. N.'u złoży cała Bydgoszcz.

Łańcuszek składkowy na budowę kościoła na Czyżkówku.

Zł 3.— składa p. Kaiser i wzywa pp.: Budzikowskiego, Grunwaldzka 20; Wiśniewskiego Wiktora, Grudziądzka 17; Frankowskiego Ignacego, ul. Dąbrowskiego.

Zł 2.— składa p. J. Kwiatkowski i wzywa pp.: Lolę Kolandrówne, Dworcowa 63; Niunię Chudziankę, Dworcowa 26; Zdz. Kowalskiego; J. Kubicką; J. Mcię z firmy Gross.

Zł 5.— składa p. Wawrzon, Chełmińska nr. 7 i wzywa pp.: mistrzów rzeźnickich Mathée, Grunwaldzka; Solińskiego, Poznańska; Kotolińskiego, Poznańska; Teppera, Poznańska; Karamuckiego, Wełniany Rynek; Pokore, Długa.

Zł 2.— składa p. Balwiński i wzywa pp.: dyrektora Józefa Ostrowickiego, Wład. Maliszewskiego i Antoniego Sroczyńskiego.

Zł 5.— składa p. Władysław Szyperska i wzywa pp.: Gornego Damazyna, Grunwaldzka 88; Lewandowskiego Jana, Rycerska 4; Nawrockiego Wacława, Nakielska nr. 116; Grzegorzewskiego Bronisława, ul. Ciepła 4.

Zł 3.— składa p. W. Urbanowski i wzywa pp.: K. Wiesner, Grunwaldzka 113; St. Zając, Grunwaldzka 113; Reinholda, ul. Grunwaldzka 113; A. Urbanowskiego, Pomorska 2; Fr. Urbanowskiego, Bocianowo; Fr. Frąckowskiego, Flisacka; W. Szmida, Grunwaldzka 98; H. Sengera, Grunwaldzka 102; M. Szweda, Grunwaldzka 104.

Zł 30.— składa Katolickiego Tow. Robotników w Bydgoszczy — Czyżkówko i wzywa: Katolickie Tow. Robotników Macierz w Bydgoszczy przy Farze; Tow. Ośw. Rel. pod wezw. św. Ignacego w Bydgoszczy oraz Katolickie Tow. Robotników przy parafii św. Trójcy.

—::—

Premiery kinowe.

„BURŁAK Z NAD WOŁGI" (kino „Kristal").

Tytuł znany. Przed 10 laty obiegał ekrany film niemy produkcji amerykańskiej. Nowy „Burłak z nad Wołgi", dzieło produkcji francuskiej, reżyserii Rosjanina Stryżewskiego. Zewnętrzny charakter kolorytu lokalnego starannie jest w nim zachowany. Doskonałe są w tym filmie autentyczne chóry, wykonanie zaś „Dubinuszki" i „Wniz po Wołgie" wprost świetne. Scenariusz i reżyseria poprawna. Treść opowiada nam dzieje młodego oficera rosyjskiego (przed wojną), zdegradowanego i wtrąconego do więzienia, z którego ucieka nad Wołgę wśród burłaków. Pierre Blanchard jest subtelnym i ciekawym w postaci porucznika, dobrą partnerką V. Korenne, a w roli wiernego sługi wypadł naturalnie mongoł Inkiszynow. Całość, wywierająca niezatarte wrażenie, sumiennie jest odrobiona, tak, jak to potrafią Francuzi.

„W CIENIU SAMOTNEJ SOSNY" (kino „Adria").

Wielki film dźwiękowy, wykonany całkowicie w kolorach naturalnych, nakręcony na plenerach i to wcale uroczych, jest dowodem, że barwa przyjęła się na ekranie. Fotografia kolorowa jest niezwykła. Barwy są czyste, naturalne, nie zlewają się i pozbawione jaskrawości, zwłaszcza w ładnych krajobrazach. Pod tym względem zrobiono znaczny postęp. Gra Sylvii Sidney stoi na wysokim poziomie artystycznym. Jest to bodaj jej najlepsza kreacja aktorska. Henry Fonda, trochę nieokrzesany chłop i Fred Mac Muray jako inżynier, są obaj doskonali. Reżyseria Hathawaya godna pochwały. Treść, oparta na tle powieści „W cieniu samotnej sosny", mocna jest w zarysie. Akcja jej rozgrywa się wśród ludzi prostych, podkreśla krwawe i nieuzasadnione waśnie sąsiedzkie. Trzeba było wielkich ofiar, aby ich wreszcie pogodzić. Słowem — dobry w sensie i wykonaniu film.

OSTATNIE WIADOMOŚCI

Min. Beck pojedzie do Londynu.

Warszawa, 23. 10. (PAT.) W pierwszej połowie listopada br. minister spraw zagranicznych J. Beck udaje się na zaproszenie rządu W. Brytanii z oficjalną wizytą do Londynu.

Podróż ta będzie miała charakter rewizyty, złożonej min. Edenowi, który w kwietniu ub. roku bawił w Warszawie.

Potiomkin na miejsce Litwinowa.

Paryż, 23. 10. (PAT.) Na podstawie informacji z Londynu „Le Matin" twierdzi, że obecny ambasador sowiecki w Paryżu **Potiomkin ma być powołany na komisarza ludowego dla spraw zagranicznych ZSRR na miejsce komisarza Litwinowa.**

We Francji o gen. Rydzu-Śmigłym.

Paryż, 23. 10. (PAT.) Prasa francuska ogłasza wiadomość, że generał Rydz Śmigły ma wkrótce otrzymać buławę marszałkowską. Radykalna „Republique" stwierdza, że uzyskanie godności marszałka przez gen. Rydza Śmigłego jest faktem, którego ważność **przekracza ramy wewnętrznej polityki polskiej i staje się wydarzeniem o międzynarodowym znaczeniu.**

Kongres radykałów.

Biarritz, 23. 10. (PAT.) Wczoraj rano o godz. 9,45 w kasynie municypalnym został otwarty **33 kongres stronnictwa radykałów socjalnych.** Lorgere, który zagaił obrady, podkreślił szczególne znaczenie obecnego kongresu ze względu **na liczne trudności chwili obecnej.**

Frank francuski spada!

Londyn, 23. 10. (PAT.) W Londynie notowano dewizę na Paryż przy otwarciu 105,35, o godz. 14 zaś **105,54 wobec wczorajszego zamknięcia 105,10.** Zaznaczyć należy, że na giełdzie londyńskiej inne dewizy nie wykazały poważniejszych zmian, to też należy mówić raczej o **zniżce franka,** nie zaś o zwyżce funta. Stosunkowo najwięcej solidarności z frankiem francuskim wykazał frank szwajcarski. Solidarność ta nie wyraziła się jednak poważniejszymi zmianami kursu.

Zaznaczyć należy, że deprecjacja franka francuskiego w chwili obecnej wynosi prawie **ściśle 30%** i że do dolnego parytetu ustawowo przewidzianego pozostaje jeszcze **dość poważna marża.**

Chłopi francuscy przeciw „Frontowi Ludowemu".

Wódz chłopów francuskich Dorgères wydał manifest, nawołujący chłopów do walki z „Frontem Ludowym". W związku z tym aresztowano go. Po przesłuchaniu, które trwało całą noc, wypuszczono go na wolność. Na progu aresztu udzielił Dorgères dziennikarzom wywiadu.

Brak dozoru i protekcja.

Proces Krzysztoforskiego dobiega końca.

Radom, 23. 10. Orzeczenie biegłych o „technice" machinacyj Krzysztoforskiego z przelewami sum, t. zw. komunalnych i skarbowych, które zdefraudował, trwało dwa dni. Z orzeczeń wynika, że Krzysztoforski **w popełnianiu nadużyć był swojego rodzaju mistrzem.**

Nadużycia Krzysztoforskiego były możliwe tylko w porozumieniu z odpowiedzialnymi urzędnikami kasy skarbowej, urzędu skarbowego i wydziału powiatowego. Poza tym **brak było dozoru ze strony izby skarbowej.**

Po wykryciu nadużyć („przekroczeń służbowych" — w języku urzędowym) przyjaciele Krzysztoforskiego w Warszawie projektowali jego przeniesienie **do Izby Skarbowej w Poznaniu.**

Przewód sądowy wykazał sprzeczności w zeznaniach Krzysztoforskiego złożonych w śledztwie i na procesie.

W końcu przewodniczący ogłosił zamknięcie przewodu sądowego.

Zjazd Polaków ziemi Opolskiej.

W dniu 18 bm odbył się na górze św. Anny sejmik dzielnicowy Związku Polaków w Niemczech, połączone ze zjazdem Polaków ze Śląska Opolskiego. Był to pierwszy zjazd ogólny ludności polskiej po plebiscycie. Mimo niesprzyjającej pogody, na górę św. Anny przybyło około 6.000 Polaków. Po uroczystej mszy, odprawionej pod gołym niebem, i po kazaniu — uczestnicy zjazdu udali się procesją do słynącego cudami kościółka św. Anny.

W sali Związku Polaków w Opolu zebrało się 500 delegatów, reszta uczestników zjazdu słuchała przemówień przez zainstalowane w otaczającym domu ogrodzie głośniki. Po zagajeniu przez prezesa Myśliwca, przybyli na zjazd **goście z Prus Wschodnich, Pomeranii i Westfalii** życzyli szczęśliwego przebiegu obrad. Dłuższe przemówienie wygłosił dr Kaczmarek z Berlina.

W przyjętej rezolucji sejmik stwierdza konieczność **utrzymania jednolitego frontu polskiego.** Ludność polska na Śląsku Opolskim musi mieć zapewnioną opiekę duchową i pełną swobodę przyznawania się do narodowości polskiej.

Zmarł Cleinow,

b. szef wydziału prasowego podczas okupacji niemieckiej w Polsce.

(n) Radio berlińskie rozgłosiło dzisiejszej nocy wiadomość o nagłym zgonie Jerzego Cleinowa, który od r. 1914—18 był szefem wydziału prasowego armii okupacyjnej w Polsce. Po rewolucji znalazł się Cleinow w Bydgoszczy i tutaj zorganizował niemiecką radę ludową oraz niemieckie biuro prasowe.

Jerzy Cleinow, ur. 27. 4. 1873 w Lubelszczyźnie jako syn kolonisty niemieckiego, pracował dla wywiadu niemieckiego od wczesnej młodości. Podróżował wiele po Rosji i Ukrainie. Od 1909 r. wydawał w Berlinie pismo p. t. "Der Grenzbote"; wydał również pracę p. t. „Die Zukunft Polens" w dwóch tomach (1913 r.). W latach 1926 i 1927 z polecenia rządu berlińskiego penetrował Rosję Sowiecką.

Działalność Cleinowa w Warszawie scharakteryzował dr. Stefan Podkomorski w dziełku wydanym 1919 r. w Poznaniu pod tytułem: „Tajemnice cenzury niemieckiej".

Komunikat.

Starostwo podaje do publicznej wiadomości że w myśl par. 12 rozp. pol. z dnia 1. VI. 1896 r. (Dz. Urzęd. Rej. Pozn. nr. 20 str. 232) **zakazanym jest w Dzień Wszystkich Świętych i Dzień Zaduszny urządzanie wszelkich przedsięwzięć rozrywkowych tj. wyświetlanie filmów, urządzanie tańców, koncertów, przedstawień teatralnych itp. za wyjątkiem sztuk i utworów o treści poważnej.**

Nieśmy pomoc bezrobotnym!

W pierwszym szeregu zawsze pracownicy.

Urzędnicy i niżsi funkcjonariusze biura Senatu postanowili opodatkować się na rzecz pomocy zimowej dla bezrobotnych oraz na Fundusz Obrony Narodowej w skali **od 50 gr do 50 zł miesięcznie** w zależności od wysokości pobieranego uposażenia.

Koło nowogródzkie zrzeszenia pracowników Funduszu Pracy na walnym zgromadzeniu postanowiło **opodatkować się na przeciąg 5 miesięcy** na rzecz pomocy zimowej dla bezrobotnych w wysokości, jaka zostanie uchwalona przez naczelne organizacje pracownicze. Jednocześnie członkowie koła uchwalili oddać bezinteresownie pracę w godzinach pozabiurowych na rzecz wojewódzkiego komitetu obywatelskiego zimowej pomocy bezrobotnym.

W dniu wczorajszym zarząd Stowarzyszenia Pracowników Samorządu Wojewódzkiego w Toruniu powziął uchwałę, mocą której na wezwanie wojewódzkiego komitetu obywatelskiego pomocy zimowej bezrobotnym deklaruje w imieniu wszystkich członków stowarzyszenia opodatkowanie się w wysokości **10 procent sumy subskrybowanej na pożyczkę narodową.**

Zarząd oddziału Związku Robotników Rolnych i Leśnych w Toruniu wezwał swych członków do **dobrowolnego opodatkowania się na rzecz bezrobotnych.** Jednocześnie zarząd związku ustalił następujące normy: 1) robotnicy rolni, wszyscy ordynariusze, rzemieślnicy i chałupnicy, którzy przez cały rok pracują, składają jednorazowo 50 kg ziemniaków lub 10 kg żyta. 2) Zaciężnicy (szarwarki) wszelkich kategorii składają 12 i pół kg ziemniaków lub 2 i pół kg żyta. 3) Ekonomi czyli zarządcy składają 200 kg ziemniaków lub 40 kg żyta. 4) Dalsi urzędnicy 1 procent od poborów i deputatu.

Przemysł na rzecz bezrobotnych.

Sekcja materiałowa ogólnopolskiego komitetu w dalszym ciągu przeprowadza szereg konferencyj z przedstawicielami sfer przemysłowo-handlowych celem ostatecznego ustalenia norm świadczeń przemysłu i handlu na rzecz pomocy zimowej bezrobotnym. W ramach tych konferencyj odbyło się w dn. 22 bm. posiedzenie z przedstawicielami **przemysłu węglowego.** W dyskusji przedstawiciel przemysu węglowego zaproponował zorganizowanie natychmiastowej wysyłki węgla do komitetów pomocy zimowej jeszcze przed zakończeniem pertraktacyj co do ostatecznej ilości węgla, jaką zaofiaruje przemysł węglowy.

Drugą z odbytych w dn. 22 bm. konferencyj była konferencja z przedstawicielami **przemsyłu tłuszczowego.** Na poczet zapotrzebowania mydła, ustalonego przez sekcję materiałową, przedstawiciele przemysłu zgłosili już **20 wagonów mydła.** Ogólne zapotrzebowanie komitetu na mydło wynosi 750 ton. Jeśli chodzi o zapotrzebowanie komitetu co do wszystkich produktów przemysłu tłuszczowego, to wynosi ono 4000 ton tłuszczu.

Akademię skargowską

w dniu 5 listopada b. r. o godzinie 20-tej w auli Państw. Gimnazjum im. marsz. Piłsudskiego zainauguruje T-dzień P. B. K. W programie akademii: **Referat p. dyr. Polakowskiego: „Skarga o wojnie i żołnierzu"**, recytacje p. Marty Chmielarskiej, chór „Echo" pod batutą p. prof. Alfonsa Roeslera.

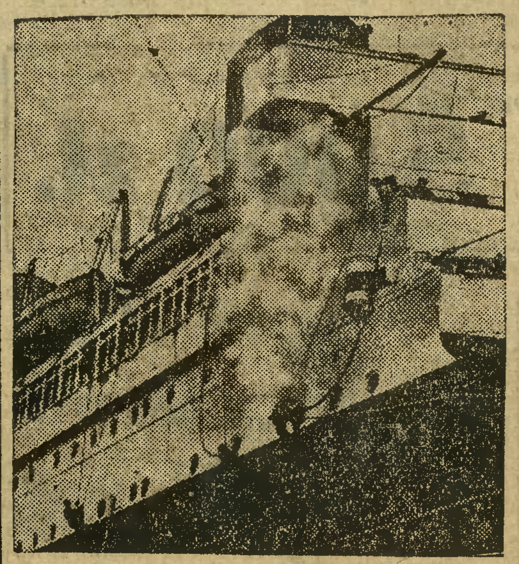
Bilety w cenie 0,49 zł w przedsprzedaży w księgarni Gieryna przy placu Teatralnym, w dniu akademii wieczorem przy kasie.

Drezdeński kwartet smyczkowy,

koncertujący obecnie w większych miastach Polski, przyjeżdża do Bydgoszczy i dnia 27 października rb. o godz. 20 wystąpi z koncertem w sali Kasyna Cywilnego przy ul. Gdańskiej. W programie: **Beethoven** op. 18 V A-Dur, **Debussy** G-Moll op 10 i Schubert D-Moll „Der Tod und das Mädchen". Bilety w cenie 1,— do 2,20 zł do nabycia w księgarni E. Hecnt nast., ul. Gdańska 27 i w dniu koncertu wieczorem przy kasie. (20210

— W czasie od 5—12 listopada 1936 r. Tydzień Polskiego Białego Krzyża pod hasłem: „Uświadomiony żołnierz — najlepszym obrońcą granic". (20232

Pożar na olbrzymie transatlantyckim

Na pokładzie B olbrzymiego statku angielskiego „Berengaria", stojącego w dokach w Southampton wybuchł groźny pożar, który jednak szczęśliwie został opanowany.

BYDGOSKA GIEŁDA

ZBOŻOWO-TOWAROWA z dnia 22. X. 36 r.

Żyto nowe 18,30; 18,75; 19,00 pszen. standart. 26,50—27,00; jęcz. browarowy 25,00—25,50; jęcz. 661—667 g/l 22,25—22,75 jęcz. 643—649 g/l 22,00—22,25 jęcz. 620,5—626,5 g/l 21,25—21,50; owies zadeszczony 16,25—16,75; mąka żytnia wyciągowa 00—30% wł. w. 00,00—00,00 gat. I 0—50% wł. w. 30,25—30,75 gat. I 0—65% wł. w. 28,75—29,25 gat. II 50—65% wł. w. 23,75—24,50; mąka żytnia razowa 0—95% wł. w. 23,50—24,25; mąka pośledna ponad 65% 22,50—23,50; mąka pszenna gat. I. wyciągowa 0—20% wł. w. 44,00—45,50; gat. IA 0—45% wł. w. 43,00—43,5; gat. IB 0—55% wł. w. 42,25—4?,75; gat. I C. 32—60% wł. w. 41,50—42,00; gat. ID 0—65% wł. w. 40,75—41,25; gat. IIA 20—55% wł. w. 37,00—38,00; gat. IIB 20—65% gat. w. 36,50—37,50; gat. IIC 45—55% wł. w. 35,50—36,50 gat IID 45—65% wł. w. 34,75—35,75; gat. IIE 55—60% wł. 60% 33,50—34,50; gat. IIF 5—65% wł. w. 30,50—31,00 gat. II G 60—65% wł. w. 29,50—30,00; mąka pszenna razowa 0—95% wł. w. 32,50—33,00; Otręby żytnie wymiał stand. 13,25—13,75; Otręby pszenne miałkie 13,75—14,25; Otręby pszenne średnie 13,25—13,75; Otręby pszenne grube 14,50—15,00; Otręby jęczmienne 15,00—16,00; rzepak zimowy bez worka 41,00—43,00; rzepik zimowy bez worka 39,00—41,00; mak niebieski 60,00—65,00; gorczyca 31,00—33,00; siemię lniane 38,00—40,00; peluszka 22,00—23,00 — wyka 20,00—21,00; saradela 00,00—00,00; groch polny 20,00—21,00; groch Wiktorja 21,00—26,00; groch Folgera 21,00—24,00; łubin niebieski 9,50—10,50; łubin żółty 12,50—13,50; koniczyna biała 105—125; koniczyna czerw. surowa 95—115; ziemniaki pomorskie 3,00—3,50 ziemniaki nadnoteckie 3,00 3,50; ziemniaki fabryczne za kg. % 0,15; ziemn. sadzeniaki 0,00—0,00 płatki ziemniaczane 15,00—15,75 makuch lniany 21,50—22,00; makuch rzepakowy 17,50—18,00 makuch słonecznikowy 42/44% 20,50—21,50 makuch kokosowy 00,00—00,00; wytłoki suszone 0,00—0,00; słoma żytnia prasowana 2,50—2,75; siano nadnoteckie luzem 3,00—4,00 śrut soja 00,00—00,00. Ogólne usposobienie: spokojne.

Bank Polski płacił w dniu 23. 10. 1936 r.

dolary amerykańskie	5,28
dolary kanadyjskie	5,27
funty szterlingów	25,90
franki szwajcarskie	121,65
franki francuskie	24,67
belgi belgijskie	89,20
floreny holenderskie	285,—
marki niemieckie	112,—
szylingi austriackie	90,—
liry włoskie	16,70
guldeny gdańskie	99,80

Stan wody na Wiśle w dniu 23 października 1936 r.: aZwichost 2,00, Warszawa 2,13, Płock 1,99, Toruń 1,75, Fordon 1,68, Chełmno 1,61, Grudziądz 1,84, Korzeniowo 1,97, Piekło 1,41, Tczew 1,44, Einlage 2,52, Schievenhorst 2,66. Temperatura wody +5,7 Kierunek wiatru: S. Stan pogody pochmurno

Tabela loterii

1-szy dzień ciągnienia 1-ej klasy 37-ej Loterii Państw.

I i II ciągnienie

Główne wygrane

10.000 zł. Nr. 129645 171972
2.000 zł. Nr. 97359
1.000 zł. 17077 19534 48939 130557
500 zł. 54174 72849 112496 119323 140493 126483 152628 157429 176879 194046
400 zł. 3280 16541 28220 68285 115436 122196 162298 188098 67983
200 zł. 3590 15725 36947 39955 42877 43203 62784 105156 136430 137788 157592
150 zł. 6543 7495 8117 11226 14316 18527 24534 28220 30177 30736 31119 37067 38576 46856 47822 49446 54722 59473 67254 76207 77368 79291 80229 87770 95674 105436 105755 127376 130080 132863 133789 179434 11088

Wygrane po 100 zł.

850 1967 2037 383 424 3619 23 4423 920 5691 6025 57 7272 891 906 8241 9556 10614 12222 509 821 13598 14928 15485 16626 17215 37 218307 402 527 19189 429 20191 506 745 22583 749 23995 24410 534 67 636 86 845 958 25146 367 809 69 26494 28027 575 629 738 29142 248 753 30003 184 738 32420 33046 90 250 877 981 34783 816 35043 751 846 36410 772 989 37765 945 85 38012 110 787 39064 12 9347 924.

40294 41972 43134 816 44339 45369 471 893 46820 47266 478 763 48077 254 879 956 49975 801 50794 51568 52473 53320 442 54281 818 73 55095 549 845 931 56423 64 57141 551 766 58232 59106 220 24 60191 897 61634 63578 64929 76 65027 50 315 66089 170 421 67171 78 216 383 68575 796 69025 106 250 423 580 618 726 70502 32 71710 968 87 72053 616 922 73093 450 7793 75079 165 396 76648 714 77038 483 78041 83 681 87 79360

80948 81109 339 82959 83121 89 995 84084 138 819 85788 86491 843 87927 88485 89340 91408 819 92629 878 93156 488 851 94623 95169 96035 108 97440 728 98007 100066 266 788 856 101222 305 490 733 103303 91 710 104163 105172 388 487 915 106404 107197 274 553 644 108137 215 718 109047 417 72 635 869 110230 45 317 63 511 111030 192 693 714 973 112543 709 924 40 99 113769 114921 45 115304 14 116476 93 630 117787 942 118050 220 734 99 119071 442 78.

120000 174 253 677 936 121044 241 306 758 68 846 122418 19 730 42 861 951 124018 395 474 984 126224 740 127003 404 964 129583 698 746 130044 96 131123 287 304 86 451 662 132064 152 961 133341 930 135019 408 20 588 767 964 136215 946 137021 398 681 93 863 72 138054 139143 204 56 613 49 140482 538 141068 142602 143287 858 144662 714 955 145734 851 146035 553 147388 827 148068 214 92 924 149426 150108 608 17 86 152023 182 706 153208 667 863 154163 574 811 155071 602 156009 866 967 157591 621 40 804 961 158066 222 656 814 159280 428 56 729 92 863 69.

160164 588 601 804 948 161180 437 54 649 789 849 162215 305 50 64 620 870 163117 204 36 90 537 703 990 164040 69 105 49 244 61 482 616 67 165258 416 994 166153 236 167512 836 168390 439 169183 762 862 170027 128 362 995 171135 172830 173036 638 174764 175283 542 176103 904 177769 946 178165 208 515 57 691 834 179319 527 180635 53 181061 89 502 182314 66 442 817 183243 447 184165 387 557 638 790 998 185173 201 607 890 186572 765 927 65 187361 405 598 188573 775 834 189183 280 92 320 850 54 190622 796 191321 58 73 192010 212 193002 140 237 758 194043 458 710

Wygrane po 50 zł.

24 248 421 60 523 52 672 910 11070 682 718 2166 719 28 89 827 40 3335 627 711 38 827 4041 96 100 12 22 65 89 305 35 508 46 677 99 5043 4 9107 353 99 554 651 787 854 7188 221 50 396 446 532 54 72 879 8117 256 334 89 644 67 89 728 49 68 9353 471 10014 170 290 337 98 577 686 11340 71 534 633 12156 311 96 411 21 60 647 806 13202 47 446 89 744 45 14144 632 84 820 934 73 15242 596 704 903 54 80 16161 30 29 536 661 64 815 17025 336 735 903 18017 140 51 247 307 686 95 19021 137 89 267 403 609 896 20055 106 60 435 630 730 62 827 974 2101 940 91 211 23 98 359 763 22157 84 570 795 915 23647 24116 88 464 710 906 59 75 25032 72 353 529 729 96 975 26180 250 87 778 884 95 997 27179 251 87 322 433 627 73 793 923 66 28147 355 77 409 70 82 552 632 60 769 29046 167 220 382 455 72 30118 28 77 219 34 31030 142 228 426 37637 725 979 32050 352 543 68 969 33496 557 70 609 35 718 64 34003 471 97 508 62 89 795 819 35257 827 910 76 36341 548 747 989 37100 39 265 633 754 81 862 38202 333 509 59 76 700 47 972 39406 30 520 625 72 758 879.

40086 302 791 962 41091 138 52 203 393 547 760 42163 79 256 394 575 663 43059 245 60 416 643 733 971 44023 587 853 986 45072 147 235 415 96 681 724 865 951 59 46244 59 480 47065 163 269 539 602 745 946 77 93 48119 238 615 786 988 49358 63 6077 50316 407 507 643 84 917 51033 145 51 72 226 456 92 503 52028 136 75 478 79 577 668 755 80 53106 51 250 82 554 749 54054 255 454 902 55274 508 736 985 56180 293 522 679 767 57084 212 59 581 779 811 979 58078 192 315 403 529 612 750 39 59185 225 32 308 513 622 60103 210 13 356 482 93 570 80 691 750 849 928 61643 60 93 719 981 62223 435 579 63044 387 617 64306 436 47 681 804 78 928 65180 282 358 422 62 543 50 934 66029 54 183 97 272 410 948 67040 267 321 36 702 904 41 68030 461 560 99 76 706 865 69006 219 324 61 454 607 803 912 21 55 70393 447 518 23 71008 162 91 332 450 572 682 707 55 923 72056 148 73052 619 7409 186 291 475 555 75 721 75056 355 518 85 633 59 71 76207 71 570 667 87 745 808 972 77071 199 301 68 492 501 982 78077 222 453 545 616 882 933 779291 617 37 40 50 892

80064 90 213 306 27 436 83 623 81211 309 26 93 785 816 82014 99 132 61 253 69 72 327 41 50 421 69 539 59 613 789 803 913 83227 93 561 896 84030 60 396 492 597 74 85 909 34 85080 174 258 711 907 11 86018 448 857 972 87171 504 725 970 88142 312 476 526 86 95 825 88 89198 232 332 73 422 709 93 90032 129 217 80 337 596 875 85 913 82 91010 18 329 512 33 735 89 92158 236 239 88 503 96 201 409 569 835 95099 347 94 504 5 620 870 944 78 96161 572 97018 350 441 98 60 924 98033 99 99405 718 807.

100015 196 608 33 702 26 101086 229 498 771 102111 66 758 865 103884 913 104065 392 311 29 105284 739 106 78 81 347 441 107299 408 80 604 40 702 892 108063 820 109054 275 85 33 75 412 574 982 110263 234 593 111046 358 400 26 589 744 808 55 112207 462 516 58 87 703 833 978 114353 831 900 115055 98 141 839 63 994 116062 89 234 492 507 72 635 117 40 605 859 118490 951 82 119011 149 96 345 554 608 740 839 983.

120244 403 531 121730 122926 123319 38 439 552 836 124244 478 125571 646 126206 559 931 127475 128546 817 129338 891 913 130398 838 132200 86 378 437 835 133218 85 535 642 811 15 134097 110 14 396 503 828 974 135121 46 53 410 79 136320 401 606 701 137356 58 756 138099 112 211 733 139016 311 402 258 717 140066 141298 330 497 597 672 762 857 924 29 142084 870 970 143496 513 55 76 90 96 144069 350 60 530 145076 94 159 233 419 685 910 146019 81 187 415 788 945 99 147315 575 609 784 148 307 558 910 149427 869 998 150313 887

152131 232 97 410 604 806 936 58 153129 95 469 798 830 79 154009 22 448 678 90 723 155052 291 536 718 156037 162 240 667 750 928 33 157091 169 203 300 589 665 158154 271 79 413 646 713 874 966 159013 126 62 881

160042 117 256 352 701 30 878 161240 43 83 320 721 162044 48 174 96 221 377 758 875 163158 773 862 164202 62 664 932 165015 20 129 450 546 626 759 63 877 166042 156 323 537 81 685 940 90 167108 12 212 541 168068 256 734 834 169081 517 951 170048 207 52 378 467 87 569 718 900 171331 991 172033 508 44 700 993 173153 99 533 600 947 59 99 174199 748 922 176310 92 623 711 989 177239 73 391 758 178018 232 331 73 403 884 179418 180108 56 381 444 500 919 85 181002 145 81 182031 213 34 833 701 92 900 15 183057 340 541 759 882 986 97 184025 221 50 541 185383 521 53 659 825 186178 234 86 331 593 724 30 812 22 63 948 187214 541 75 660 842 983 188083 1?0 46 463 529 891 189347 440

190194 579 781 191087 90 236 573 43 73 471 665 71 912 192019 475 800 82 929 54 193065 181 215 450 56 513 820 980 194215 350 487 536 600 76 85 732 89 925 43.

III ciągnienie

Wygrane po 100 zł.

885 1111 4374 861 5747 7279 8466 10101 371 11021 233 543 12354 13284 14594 15441 533 16673 17652 20077 21870 22206 503 687 23258 25170 577 27320 742 971 30405 7 915 45 31470 583 33189 301 34404 784 37198 39247 890 40400 53 600 869 41254 42072 773 43284 401 948 44666 46017 153 47235 64 663 48319 463 50046 290 51605 52494 910 53646 54697 55887 59388 60078 61546 847 62204 63301 423 64694 65553 66347 601 68973 69209 755 807 70940 71839 74112 927 76120 426 566 731 77281 90 364 78672 79372 81312 494 622 82681 83337 84382 86111 315 812 87019 505 782 88 743 89840 52 90522 91555 689 94746 96207 428 97192 324 479 982

10101 804 102106 103206 580 104258 437 68 105140 730 888 974 106396 669 17014 08 337 46 692 758 109500 44 110034 224 802 11824 998 112013 11356 486 532 626 924 17052 119 11 121744 123005 124 223 124634 15816 128127 29714 137769 134063 146389 137212 573 138286 139760 140143 380 14158 207 42151 14358 820 145320 147195 48030 528 852 49788 50056 388 518 688 749 151644 152155 852 153586 887 155050 158321 159674 161883 16222 237 459 613 828 946 167097 202 745 168934 169443 172877 173731 978 174400 175 054 18 184 642 778 179 19 947 18096 181661 184006 185157 328 56 401 98 86095 87085 730 89572 705 947 197776 192886.

Wygrane po 50 zł.

321 934 1425 995 2071 92 204 473 653 3446 597 56396 760 6126 78 7024 176 664 960 9427 88 573 864 10032 494 824 11016 510 837 12038 234 392 13040 57 140 769 833 14101 396 890 967 15504 37 87 765 16414 17109 426 18445 879 19136 271 20011 187 600 21564 831 958 22187 206 23105 72 365 24146 343 505 25183 223 26055 27035 203 42 424 28231 558 605 30334 775 31864 915 32208 33117 453 695 817 35200 823 36257 306 668 737 37386 830 98 38456 836 39189 243 380 83 86 652 40137 204 85 313 78 41 325 459 80 82 816 930 42979 43417 869 44210 711 868 47262 48206 538 89 617 49079 871 51160 322 401 23 915 29 52417 53093 215 39 588 792 54353 595 55282 792 56045 403 652 938 57541 961 58141 72 59099 612 60318 408 61420 62096 165 381 877 63582 646 64674 881 65172 997 886 66126 67004 259 82 68035 317 642 69283 383 438 545 70326 71592 635 797 809 72782 92 854 73894 928 74849 75178 76700 77083 743 980 88 78355 487 536 786 807 20 41 79183 543 605 855 924 80081 527 65 616 55 835 915 82290 402 616 755 79 83072 924 84620 85318 475 86392 88467 878 90092 764 958 91072 99 177 287 862 997 92178 372 753 87 870 93975 94302 861 976 95035 487 682 96300 97723 98251 424 99253 86 827 945.

100473 91 744 101568 732 89 864 189 367 103 552 989 104393 689 830 957 295 595 762 106378 544 750 907 107912 108970 109171 37 634 110673 71 1109 53 64 1200 30 648 14506 912 115209 116560 703 69 117423 63 744 8 9907 20704 21034 777 122544 99 123 4016 761 124 037 06 485 546 902 125127 12630 379 1706 70 128516 34 129261 405 61 30796 31459 532 132137 891 133015 242 405 907 134304 922 85 135309 923 96 136010 435 139894 140248 141644 784 814 22 26 142445 46 12 792 143 144663 838 15061 779 15526 177 9 875 334 416 519 773 149662 784 896 150112 36 84 157 79 372 582 151170 305 521 52028 230 347 436 677 153157 610 154 92 43 155420 156671 1572489 845 158250 307 27 672 944 15993 421 537 57 767 160780 161053 62 295 542 162250 974 163052 234 936 164428 649 259 358 166367 167028 228 681 168392 677 169744 170171 17179 17031 83 781 173410 604 175401 16204 177079 187 561 178153 580 179608 47 879 180282 340 8249 857 82185 325 88 183331 744 14049 68 210 185166 522 97 701 968 186190 224 62 516 188 20 8301 590 863 189182 857 68 72 65 843 775 85 191207 192348 43 872 904 193509 194337 450 880.

IV ciągnienie

Główne wygrane

Stała dzienna wygrana 25.000 zł. padła na nr. 897.
10.000 zł.: 85766.
5.000 zł.: 34181 43403 76397 80417 99424 183845.
2.000 zł.: 76796 77658.
1.000 zł.: 135610 162489.
500 zł.: 45178 51461 130067 151384 159600.
400 zł.: 2253 5060 10369 19615 29199 51472 73247 128111 136768 146925 188092.
200 zł.: 31374 33622 34136 56435 56773 78818 98149 99493 127821 153423 162021 171076 192982.
150 zł.: 3194 6066 6703 11974 13398 14387 17256 17571 18186 18611 25550 35968 42008 43874 55300 66051 67310 75706 77343 83732 105750 109020 120625 124112 126170 136494 144943 149034 157030 161779 162043 169171 172133 177827 179393 179707 182188 183861 187604 193483 194853.

Wygrane po 100 zł.

1626 913 2764 3279 835 4336 673 5382 6466 8029 102 461 13330 416 656 912 14506 767 15926 16631 873 18872 19623 20223 21086 478 22490 614 702 57 23513 25277 80 25553 26139 27709 17 28048 432 802 29106 30023 300 31368 32220 782 33935 34076 35438 70 36141 353 425 572 37354 79 437 38567 39181 40716 945 41061 485 940 44430 45699 814 47126 472 49085 288 473 874 50062 390 437 553 935 51669 52678 841 55173 699 56310 58998 59197 302 61155 404 62619 864 63628 66295 331 67304 69834

70064 72179 73603 74424 31 590 794

77061 653 86 801 80430 822 81294 524 941 82068 568 963 83081 638 84238 85839 86266 87548 679 733 88515 675 881 89600 90022 579 91619 743 835 95179 280 909 96629 97255 566 99015 377 652 100858 101604 102749 824 103901 104438 545 868 105587 105487 107516 99 108993 109193 110004 40 111920 74 112155 113250

114361 995 116355 117131 118721 119072 269 126625 121311 1220975 865 123636 125529 1604 76395 17556 13681 13002 583 825 68 133120 134112 46 35183t 136980 137 811 13864 79 39 80 4335 42618 143076 212 144 520 755 145 147028 51 684 148830 149115 677 15050 357 5050 457 790.

152382 588 153006 162 154041 250 155575 156294 159695 740 160575 886 161209 743 162034 163224 164239 166169 169171 171254 580 172513 699 865 174000 471 175207 176238 472 990 177009 388 179301 443 180086 181516 182061 184954 186133 187385 90 189953.

190119 191213 64 88 192508 193979 194284.

Wygrane po 50 zł.

3 43 65 67 120 397 505 1766 3795 817 964 4310 44 5322 6993 7134 58 9007 195 423 697 10319 409 887 11692 8883 12058 228 50 349 957 13402 582 14252 76 15355 412 701 817 36 16778 17589 18133 233 611 19774 970 78

20471 777 21292 647 22093 534 848 23228 71 98 419 24708 25153 26017 82 187 27303 408 718 830 28759 29416 30148 281 817 31101 215 723 804 24 32025 263 678 34078 476 35736 36188 448 778 37758 79 38313 58 625 831 39083 444 734 52 91 895 916 47

40287 41356 556 79 753 42104 43061 44386 485 757 65 45039 369 709 47332 48229 34 697 49177 329 50495 552 77 824 51741 54 52496 95 83 54831 55092 255 362 655 56039 201 36 458 584 781 91 57089 761 924 58456

60118 736 905 19 61009 12 555 62258 63193 730 52 64081 617 65267 499 66190 67323 29 5520 712 68128 828 942 69125 257 413 57 753 814 70032 71067 122 286 657 72115 871 73293 441 81 782 74050 209 75151 243 632

76717 801 22 984 77228 379 710 70 958 78430 634 973 79098 527 690 877 80147 330 40 545 81608 833 83232 586 740 84511 780 917 85580 626 78 780 862 901 86686 87347 540 974 88692 89397 498 776 907 11 90021 164 536 749 91406 25 92251 703 78 93046 222 83 406 748 94050 95167 769 908 96022 603 97111 608 98539 793 852 936 99533 814 100831 101252 102212 73 782 103193 359 104071 630 105234 375 456 623 106584 810 53 107024 817 108400 40 91 109041 215 533 92 917 110963 112053 493 862 113045 197 207 564

114104 493 541 606 115623 879 913 117995 118214 119446 831 89 912 122019 245 123391 619 124088 322 491 551 873 71 125058 672 713 126251 128729 129037 558 615 937 38 130380 618 23 793 131022 476 132325 470 545 136807 137163 86 526 690 718 20 138238 678 890 945 139155 140129 414 596 630 759 952 141196 332 425 986 142348 429 532 143234 584 746 95 144353 847 81 145136 92 559 704 146825 988 148259 97 149782 151164 258 912.

152374 797 153046 307 640 154651 880 984 87 155378 453 156568 157270 384 158786 159166 422 58 786 160131 251 161331 674 162126 162040 163126 973 165057 302 571 664 166035 613 815 167181 168559 976 169067 228 85 491 876 170038 162 424 96 644 171199 270 536 172556 173175 228 465 621 995 174303 867 175025 61 759 907 176243 393 560 759 177374 722 906 178085 173 220 376 559 179989 180084 849 181975 182637 725 183683 184034 259 560 185075 119 933 45 186515 187691 927 198818 30

190624 191880 192120 358 417 43 193563 92 723 194358 493.

Ze sportu.

ODCZYT KWAŚNIEWSKIEJ O OLIMPIADZIE BERLIŃSKIEJ.

Łódź. Nasza olimpijka Maria Kwaśniewska wygłosiła w sali polskiej YMCA w Łodzi odczyt o Olimpiadzie berlińskiej, ilustrowany przezroczami. Prelekcja ta wypadła bardzo ciekawie i wywołała w Łodzi duże zainteresowanie.

LORD BURGHLEY — ANGIELSKIM MINISTREM SPORTU?

Niektóre dzienniki angielskie donoszą, że w Anglii ma być utworzone specjalne ministerstwo sportu. Ministrem sportu i zdrowia ma być mianowany lord Burghley. Urzędowo wiadomości te nie znalazły jeszcze potwierdzenia.

DUGI ZAWODOWIEC W CZĘSTOCHOWSKIEJ „BRYGADZIE".

Wilno (PAT). Jak komunikują, w częstochowskiej Brygadzie poza bramkarzem Krzykiem, który jest podejrzany o zawodostwo, gra również na pozycji pomocnika niejaki Cieślicki, który jest podobno zawodowcem, pochodzącym z Niemiec.

W tej sprawie prowadzone jest obecnie dochodzenie i zależnie od jego wyników WKS Śmigły wystąpi do Pol. Zw. Piłki Nożnej o przyznanie mu zwycięstwa walkowerem.

OLIMPIADA W TOKIO ZAPOWIADA SIĘ ŚWIETNIE.

Berlin, 23. 10 (PAT). Władze szkolne japońskie okręgu Mijazaki, wystąpiły z projektem przeniesienia świętego ognia olimpijskiego na igrzyska w Tokio nie z Olimpii w Grecji, lecz **z góry japońskiej Hjuga na wyspie Kjuszu, będącej ongiś siedzibą japońskiego domu panującego.** Odległość z Hjugi do Tokio wynosi **1.650 km.** Znicz olimpijski przeniesiony byłby przez **28 biegaczy w ciągu 14 dni.**

Fakt ten świadczy zarówno o olbrzymim zainteresowaniu olimpiadą w Japonii, jak również o silnych tendencjach nadania igrzyskom olinpijskim w Tokio **charakteru japońskiego święta narodowego.** Igrzyska zresztą, jak wiadomo, odbywają się **w ramach uroczystości z okazji 2.600 lat istnienia japońskiej dynastii.**

MAHARADŻA INDORE ZAKUPIŁ PIERWSZE 7 BILETÓW NA IGRZYSKA W TOKIO.

Komitet Oimpijski w Tokio otrzymał od kancelarii maharadży Indore zgłoszenie na pierwsze 7 kart wstępu na Olimpiadę w Tokio, która odbędzie się w 1940 r. Warto zaznaczyć, że w Japonii nie utworzono dotychczas komitetu organizacyjnego tych igrzysk.

MISTRZOSTWA POLSKI W GIMNASTYCE.

Związek Tow. Gimn „Sokół" w Polsce organizuje tegoroczne zawody gimnastyczne o mistrzostwo Polski **w dn. 28 i 29 listopada w Katowicach,** w sali Okręgowego Ośrodka W. F. przy ul. Raciborskiej.

Zgłoszenia należy nadsyłać do Związku Tow. Gimnastycznych „Sokół". Warszawa, Wybrzeże Saskiej Kępy nr. 26, przed dniem 15 listopada br. z dołączeniem wpisowego po zł 5.— od zawodnika. O przyjęciu zgłoszenia zawodnicy zostaną powiadomieni imiennie.

Przypominamy, że tegoroczne zawody o mistrzostwo Polski obejmuje program, jaki obowiązywał na Olimpiadzie w Berlinie.

Nagły zgon w hotelu.

Wczoraj donosiliśmy o nagłym zgonie krawca śp. Józefa Gorzelaka, a dziś znowu mamy do zanotowania drugi nagły zgon w Bydgoszczy, w hotelu Lengning przy ulicy Długiej. W hotelu zamieszkiwał **67-letni przedstawiciel handlowy Benno Hass** z Łodzi (ul. Piotrkowska 99). W wczorajszy czwartek około godz. 8 rano zaniemógł nagle, tak, że służba hotelowa zawezwała pogotowie ratunkowe. Natychmiast odwieziono nieprzytomnego kupca do szpitala miejskiego, gdzie mimo usilnych zabiegów lekarskich zmarł o godz. 8,30. Jak wykazało badanie lekarskie, nagły zgon nastąpił z powodu udaru serca. Zwłoki przewieziono do kostnicy przy szosie szubińskiej.

—::—

— **Przezorna pani domu** nigdy nie będzie się kłopotała o to, jaką zupę ugotować na obiad, jeśli będzie pamiętała o praktycznych zupach w kostkach ze smakiem Knorr, z których w krótkim czasie można przyrządzić smaczną i pożywną zupę. Również można zestawić kombinowaną, a bardzo dobrą zupę o nowym smaku z dwóch różnych kostek, np. z kostki makaronowej i grzybowej. Po wypróbowaniu podobnych zestawień dwóch różnych zup, pani domu zastosuje właściwą, jej odpowiadającą kombinację. Ponieważ do produkcji zup **Knorr** używa się wyłącznie wysoko wartościowych naturalnych surowców, przeto smak zup zadowoli nawet najwybredniejszego smakosza. Prosimy wypróbować także sos grzybowy **Knorr** w kostkach.

— **Na święto Chrystusa Króla ozdabiajmy okna nalepkami** — będzie to najlepszym dowodem wyznania prawdy Chrystusowej na zewnątrz i przynależności do Kościoła Chrystusowego. Nalepki są tylko jeszcze w ograniczonej ilości do nabycia w parafialnych kasach kościelnych, **w administracji** „Dziennika Bydgoskiego", ul. Poznańska i w filii na Dworcowej. Poza tym można nabyć nalepki w agenturach: Frydrych, ul. Dworcowa narożnik Fredry, Prause, Pomorska 9, Rembowicz, Chrobrego, Niemczewski, Plac Piastowski 11 (narożnik Wileńskiej), Kreja, Żółkiewskiego, Łoś, ul. Śniadeckich 47, Wilczyński, Pomorska 48, Matuszewski, Warszawska 21 w cenie po 10 groszy. Niech w każdym domu katolickim widoczna będzie nalepka z hasłem: „O ducha Chrystusowego w szkole i wychowaniu".

— **Uroczyste zebranie Akcji Katolickiej w parafii Najśw. Serca Pana Jezusa** odbędzie się w ognisku kolejowym w niedzielę 5 bm. o godzinie 1,30 (nie o godz. 12,30, jak mylnie podano). Hasłem dnia jest: „Duch Chrystusowy w szkole i w wychowaniu podstawą odbudowy narodów".

Kalendarzyk Ch. Dem.

Zebranie plenarne odbędzie się **we wtorek, 27 bm. o godz. 19** w sali p. Mellera, Pl. Piastowski.

Referat wygłosi p. **red. Nowakowski.** Na porządku dziennym bardzo ważne sprawy. Uprasza się o liczny udział członków.

Zebranie zarządu o godz. 18.30.

Z ruchu Ch. Z. Z.

W sobotę 24 bm. o godz. 19-tej odbędzie się plenarne zebranie **zarządu okręgowego Ch. Z. Z.** w lokalu p. Ruxa, ul. Poznańska 1. Obecność wszystkich członków konieczna.

Przewodniczący.

Koronowo.

W niedzielę 25 bm. o godz. 2 po południu odbędzie się zebranie rzemieślników i robotników **Chrześcijańskiego Zjednoczenia Zawodowego** w lokalu p. Golnika **w Koronowie.** Referent przybędzie z Bydgoszczy. Obecność wszystkich członków konieczna.

Zarząd.

SPORT

WIECZORY SPORTOWE MIEJSKIEGO KOMITETU W. F. I P. W.

Począwszy od dnia 27 października br. w każdy wtorek odbywać się będą w lokalu Miejskiego Ośrodka W. F. wieczory sportowe, które mają za zadanie dać odpowiednie wytyczne pracy kierownikom poszczególnych sekcyj i podnieść poziom sportowy.

Na pierwszym wieczorze mówić będzie mgr Zakrzewski o zaprawie zimowej lekkoatlety, oraz demonstrować będzie szereg ćwiczeń.

We wtorek, dnia 3 listopada br. referat wygłosi były reprezentacyjny gracz Polski w piłkę nożną, p. Przybysz na temat: „Zaprawa zimowa piłkarza".

CZECHOSŁOWACJA — WĘGRY.

Praga. W niedzielę odbył się w Pradze międzypaństwowy mecz piłkarski Czechosłowacja — Węgry. **Piękne zwycięstwo wywalczyli Czesi, wygrywając w stosunku 5:2 (2:2).**

W Budapeszcie natomiast odbył się tego samego dnia międzymiastowy mecz piłkarski **Budapeszt — Praga, w którym wygrali Węgrzy 5:1.**

SPORT W SZKOLE. MŁODZIEŻ PAŃSTW. SZKOŁY PRZEMYSŁOWEJ NA STADIONIE.

W związku z zakończeniem sezonu odbyły się dnia 3 bm. na Stadionie Miejskim wewnętrzne zawody lekkoatletyczne Szkoły Przemysłowej. Do zawodów stanęło 73 uczniów. Zawody odbywały się zespołowo. Szlachetnej rywalizacji przyglądał się p. dyrektor Siemiradzki wraz z gronem profesorskim. Komisję sędziowską stanowili pp.: prof. Brzeskwiniewicz, Janecki, instr. Klawiński, Pączkowski, Sitarek i Siekierzyński. Jakkolwiek zawody odbywały się przy wybitnie niesprzyjającej pogodzie (przenikliwe zimno i silny wiatr), to jednak uzyskano wcale dobre wyniki.

100 m: 1) Puziak, kurs II chem., 12 sek., 2) Kwiatkowski, 3) Zieliński.

800 m: 1) Leib, kurs I chem., 2:25,4 sek., 2) Jabłoński, 3) Dorosiewicz.

4×100 m: 1) kurs I chem. — 53,1 sek., 2) kurs III chem. i II chem. — 59,4 sek., 3) IIb — 53,5 sek.

Kula 5 kg: 1) Wiszniowski, kurs II chem. 12,33 m, 2) Drzewiecki, 3) Majewski.

Granat 500 gr: 1) Ciesielski, kl. I gimn., 60,86 m, 2) Kosmowski, 3) Kwiatkowski.

Skok wzwyż: 1) Świątkowski, kl. IIb, 150 cm, 2) Leib, 3) Waśniewski.

Skok w dal: 1) Wiszniowski, kl. II chem. 5,48 m, 2) Puziak, 3) Świątkowski.

Najlepszymi zawodnikami okazali się uczniowie: Wiszniowski z kursu II chem., Leib z kursu I chem., Puziak z II chem., Świątkowski z kl. IIb.

W ogólnej punktacji pierwsze miejsce zdobył kurs II chem. — pkt. 334, drugie — klasa IIb — pkt. 279, trzecie — kurs II ch. pkt. 269.

SZKOŁY STARTUJĄ.

Międzyszkolne zawody lekkoatletyczne w Bydgoszczy, które odbyły się w środę, dnia 21 bm. na Stadionie Miejskim zgromadziły na starcie około 80 zawodników. Mimo przenikliwego zimna, uzyskano wyniki zupełnie zadowalające.

W biegu na **100 m** zwyciężył Balcerowiak, gimn. hum., 12 sek. przed Szulwicem (hum.) 12,2 sek.

Bieg **1500 m** przyniósł niespodziankę w postaci porażki Kuleja. Zwyciężył Nikolay (gimn. niem.) w dobrym, jak na złe warunki atmosferyczne czasie 4:31,8 sek. Drugie miejsce Kulej — 4:32,6. Trzeci Kinderman.

Skok w dal: 1) Balcerowiak 6,32 m, 2) Borajkiewicz 6,08 m, 3) Szulwic 6,05 m.

Skok wzwyż: 1) Borajkiewicz (hum.) — 1,68 m, 2) Mathea (klas.) 1,60 m.

Pchnięcie kulą 5 kg: 1) Szulwic (hum.) 13,96 m, 2) Balcerowiak 12,70 m, 3) Drzewiecki (szk. przem.) 11,80 m.

Rzut oszczepem 800 gr: 1) Szulwic 42,35 m, 2) Maciejewski 40,15 m, 3) Ołtarzewski.

Rzut dyskiem 1 kg: 1) Maciejewski (hum.) 42,28 m, 2) Dykert (hum.) 40,20 m.

Sztafeta 4×100 m: 1) gimnazjum humanistyczne — 48 sek., 2) gimnazjum niemieckie — 49,2 sek., 3) gimnazjum klasyczne.

W ogólnej punktacji zwyciężyło gimnazjum humanistyczne — 77 pkt. przed gimnazjum niemieckim — 42 pkt. i klasycznym 30 pkt. Ogółem startowało 6 szkół. Kierownictwo zawodów, spoczywające w rękach prof. Wojciechowskiego — wzorowe.

Sprawy sokole.

Sokół żeński.

Dziś, piątek lekcja robót ręcznych od godziny 7-ej w sekretariacie, ul. Dworcowa.

Z życia towarzystw.

Piątek 23 października.

Godz. 20,00: **Klub mandolinistów „Lutnia".** Lekcja oddziału I. męskiego w hotelu Lengning, ul. Długa 37.

— **Stow. śpiewu „Symfonia".** Lekcja śpiewu w Resursie Kupieckiej.

— **K. S. „Brda".** Schadzka urozmaicona w lokalu p. Gordona. W sobotę gimnastyka od 19—21 w gimnazjum humanistycznym.

★

Związek Pracowników Kupieckich. Sekretariat czynny we wtorki i piątki. **Zebranie plenarne** w piątek 23 bm. o godz. 20 w nowym sekretariacie, ul. Jagiellońska 10 II piętro. Na porządku obrad aktualny referat o sądach pracy.

Bydgoski Chór Męski. Dziś, w piątek o godz. 20 lekcja śpiewu w lokalu p. Bielawskiego, ul. Szczecińska 1. Zarazem podaje się członkom do wiadomości, że dnia 24 bm. odbędzie się w lokalu p. Bielawskiego „fidułka towarzyska". Początek o godz. 20-tej.

Kat. Tow. Robotników Polskich przy parafii św. Trójcy. Zebranie miesięczne odbędzie się w niedzielę 25 bm. w salce parafialnej po nieszporach. Referat wygłosi p. dr. Typrowicz. Wszystkich uprasza się o gremialny udział w obchodzie ku czci Chrystusa Króla.

Walne zebranie Związku Mleczarzy ziem zachodnich Polski odbędzie się dnia 29 października rb. o godzinie 14 w Kasynie Cywilnym w Bydgoszczy, ulica Gdańska 20. Porządek obrad: 1. zagajenie obrad przez przewodniczącego, 2. sprawozdania roczne, 3. sprawozdanie związku rewizyjnego z wnioskiem o udzielenie absolutorium zarządowi i kierownikowi, 4. ustalenie wysokości składek członkowskich i przyjęcie preliminarza budżetu na rok 1936-37, 5. przedłożenie nowego statutu, 6. wybory według przepisów nowego statutu, 7. dyskusja nad zgłoszonymi wnioskami, 8. różne sprawy. Wnioski należy nadesłać do 27 bm. do biura związkowego w Bydgoszczy, ulica Dworcowa nr. 81. — Przewodniczący zarządu: D. Wyrsch. (20193

Drobne wiadomości.

— **Architekci z Warszawy** z żydem Blumem na czele sprowadzeni do Sowietów, budują obecnie nową dzielnicę mieszkalną w Moskwie.

— **Żyd francuski Moussa Chelouche,** wybrany został na stanowisko burmistrza Tel-Aviwu, na miejsce zmarłego Dizengoffa, litwaka.

— **Belgijscy reksiści** zapowiedzieli na najbliższą niedzielę „marsz na Brukselę" 200 tysięcy swoich zwolenników.

Humor i Satyra.

Żydowski dowcip

O HITLERZE I NAPOLEONIE.

Wypędzeni z Niemiec żydzi opowiadają sobie różne dowcipy na temat Hitlera. M. innymi i taki:

— Gdzie był Napoleon, gdy był w moich latach? — zapytuje kanclerz Hitler swego uczonego w piśmie kolegę w rządzie, ministra Goebbelsa.

— W 46-tym roku życia? W 46 roku życia był już Napoleon na św. Helenie pod angielską strażą.

— Pod angielską strażą! To mógł przynajmniej spokojnie spać w nocy.

WŚRÓD SZKOTÓW.

Szkot Mac Grath spotyka rano Mac Kintosha, wychodzącego właśnie z gmachu kasy oszczędności. Podchodzi doń, spogląda mu w oczy i mówi z wyrzutem:

— A więc to tyś jednak znalazł tego pensa, który wczoraj spadł mi pod stół!

W SZKOLE.

Nauczyciel uczy o przysłowiach, które ilustruje przykładami:

— Kto rano wstaje, temu Pan Bóg daje.

— Wyszedłem raz o szóstej godzinie rano na ulicę i znalazłem portfel z dwoma tysiącami złotych. Gdybym był tak wcześnie nie wstał, nie byłbym znalazł.

Uczeń: — Ale ten, kto zgubił, wstał jeszcze wcześniej.

FLOTA BEZ FLOTY.

Włochy, choć wyczerpane wojną abisyńską, przystąpiły obecnie do budowy floty wojennej, najpotężniejszej bodaj w Europie.

Oto sztuka! Budować flotę, nie mając floty.

DEWALUACJA.

Sklepik spożywczy na Montmartrze.

— Pani mi dała fałszywą pięciofrankówkę — zwraca się kupiec do klientki.

— To nic, niech pan ją zatrzyma. Zarobi pan jeszcze na tym! Fałszywe monety nie podlegają przecież dewaluacji!

KONSEKWENTNY.

Indyjski fakir spaceruje po swoim ogrodzie.

SPRZEDAŻE

Gospodarstwo
50 mórg dobrej ziemi, kompletne inwentarze, cena 10.000 zł Dom z ogrodem, cena 9.000 zł, dochód 120 zł. Informator, Śniadeckich 42. 11258

Dom
centrum dochód 840 zł cena 45 000, sprzeda Fajtanowski, Zduny 10, telefon 3148. (11254

Dom
czynszowy, dochodowy, skład kolonialny, restauracja zajazdowa, 3 spichlerze, śródmieście Wejherowa pod Gdynią z powodu starości właściciela na sprzedaż. Zgłosz. do agent. Żelewskiego, Wejherowo. (20234

Meble
dobrze utrzymane tanio sprzedam. Grudziądzka 11 m. 4, od 13—1[illegible]. (20240

Futro
kurtkę damską tanio. Salą Licytacyjna. Gdańska nr. 42. (20231

Maszyna
bębenkowa, gabinetowa, korzystnie. Pomorska 21, m. 13. (20243

2 płaszcze (11252
zimowe, pościel wiejska. Cieszkowskiego 17, m. 9.

Jadalnię
okazyjnie. Kozietulskiego 32—1 a. (11247

Kamienicę (11255
narożnikową 4 składami sprzedam. Pomorska 57.

KUPNA

Kupię (11253
deski i bale orzechowe. Of. filia Dzien. „Deski".

POSADY WOLNE

Gospodarna
dziewczyna samodzielnym gotowaniem potrzebna. Skład bławatów, Magdzińskiego 9. (11251

Uczeń
z dobrej rodziny potrzebny. Skład bławatów, Magdzińskiego 9. (11250

Chłopak
do polerowania. Chwytowo 8. (20222

Służąca
potrzebna do Restauracji Gastronomia. Dworcowa nr. 19. (11245

Praczka
potrzebna. Dworcowa 18, m. 2. (11257

Młodsza
do dziecka i lekkich prac. Zgłosić: Sowińskiego 16, m. 5. (11256

Gospodyni
samodzielna do samotnego kupca poszukiwana od 1. XI. 36 r. Odpisy świadectw, z podaniem pensji i dołączeniem fotografii skierować proszę pod „A. B. nr. 101". (20238

Krawcowe
do płaszczy. 3-go Maja nr. 5—1. (11260

DZIERŻAWY

Skład
kolonialny pokojem wydzierżawi gospodarz. Adr. Dziennik. (20220

POKOJE WOLNE

Pokój
próżny, umeblowany, inteligencji. Gdańska 22, m. 11. (11249

Pokoje
umeblowane do wynajęcia. Orla 25. (20239

RÓŻNE

Biały
„Szpic", przybłąkał się. Bronisława Pierackiego 37—3. (11248

Naszych Szan. Czytelników

prosimy uprzejmie przy zamówieniach oraz zakupach jakoteż przy nadawaniu ofert na ogłoszenia podane w naszem piśmie, powoływać się zawsze na **„Dziennik Bydgoski".**

POLECENIA GODNE

Wyciąć i zachować!

Źródła Zakupu w BYDGOSZCZY

Wyciąć i zachowac!

Artykuły gospodarcze

St. Sperkowski, Nast.
(Właśc. W. Sperkowski)
Poznańska 6
szczotki, szpagaty, sienniki

Artykuły męskie

Wykwintna galanteria męska
Maria **Hirsz-Langerowa**
ul. Gdańska 33 - Tel. 1096

Bławaty

Cz. Borys Plac Teatralny 2
Telefon 3708

E. Kruszczyński
dawniej K. Kurtz, Nast.
Bydgoszcz, Poznańska 8
Telefon 1210
flanele, trykoty, inlety śląskie płótna bieliźniane. Największy wybór pierza i puchu. Czyszczalnia pierza czynna każdego czasu

Druki

Drukarnia Bydgoska
Poznańska 12-14 Tel. 3315

Firany — Story

Cz. Borys Plac Teatralny 2
Telefon 3708

Jedwabie

Cz. Borys Plac Teatralny 2
Telefon 3708

Konfekcja

Na jesień i zimę
Konfekcję damską i męską w najnowszych krojach we wielkim wyborze i niskich cenach poleca
Jan Heidner
Bydgoszcz, Stary Rynek 9

Księgarnia i żurnale mód

Księgarnia, papier, żurnale mód
Księgarnia Bydgoska
N. Gieryn Plac Teatralny 6

Materiały

Karol Jankowski i Syn
Fabryka Sukna Bielsko
materiały, ubrania męskie, damskie i wojskowe.
Najbliższy oddział fabryczny
Bydgoszcz, Jagiellońska 2

Obuwie

Na jesień i zimę.
eleganckie, trwałe i tanie obuwie damskie męskie i dziecięce poleca
Jan Heidner
Bydgoszcz, Stary Rynek 20

Pończochy

Dom Pończoch
właśc. Łucja Bossakowa
ulica Mostowa nr. 12.

Porcelana

Natalia Ruchowska
Sniadeckich 47, Plac Piastowski
Porcelana, szkło, artyk. podar.

Powroźnicze wyroby

Hurtownia Wyrobów Powroźniczych
A. Tugemann
Dworcowa 62 - Tel. 3796.

Radio

Odbiorniki radiowe, artykuły elektrotechniczne i techniczne, żyrandole własnego wyrobu.
A. Marciniak
Bydgoszcz, Długa 6, tel. 13-43 i 28-99

Rowery i motocykle

Juliusz Reeck
Dworcowa 21. Skład rowerów, motocykli, wszelkie maszyny do szycia. Elektryczne oświetlenie do rowerów. Warsztat reperacyjny.

Rowery, części zapasowe jak i lampy karbidowe i dynamówki w wielkim wyborze.
L. Jaensch Bydgoszcz
ul. Długa 5 przy Wełn. Rynku.

Rowery — Maszyny do szycia

A. Wasielewski
Dworcowa 41. Tel. 1047.
Części zapasowe — wózki dziecięce — reperacje.

Swetry

Swetry, kamizelki, pulowery, pończochy, rękawiczki, własnego wyrobu w najlepszym gatunku oraz wełny do robót ręcznych.
Pracownia trykotarska
J. Bukowska
Śniadeckich 2.

Wełny

Cz. Borys Plac Teatralny 2
Telefon 3708

Zegarmistrz i reperacje

Biżuteria — złoto — srebro
Kurt Neufert
zegarmistrz
ulica Gdańska 17.

Za okazane serdeczne współczucie, liczne wieńce, oraz udział w pogrzebie mojego drogiego męża ś. p.
Zygmunta Chudyszewicza
składamy wszystkim serdeczne
Bóg zapłać!
Żona i rodzina.
Bydgoszcz, Szczecińska 9. (20213

Zupełnie bezpłatnie
tylko do 10. XI. 1936 r.

Najsławniejszy Jasnowidz-grafolog świata
ABDEL-HANIM
wybierze Ci zupełnie bezpłatnie szczęśliwy los oraz da Ci darmo talizman szczęścia, w myśl treści listu analizy wykonanej przez ABDEL-HANIMA. Na życzenie odgadnie Twą przyszłość, określi chorobę, da Ci możność zdobycia miłości pożądanej osoby, zestawi Ci horoskop dający klucz do Nowego Życia i dobrobytu. Nadeślij datę urodzenia, pismo własnoręczne, podaj imię, nazwisko, dokładny adres, załącz kilka włosów dla kontaktu zdjęcie swoje, o ile posiadasz zdjęcie zainteresowanej osoby oraz jej charakter pisma i załącz osiemdziesiąt groszy znaczkami na koszty portorii. (20040
Adresować: ABDEL-HANIM, Lwów 15, ul. Cerkiewna 18-8.

Maszyna rotacyjna
16 stronna, bliźniacza, fabr. Augsburg-Nürnberg
na taśmach, format berliński, dobrze utrzymana z motorem i przynależnymi aparatami **bardzo tanio na sprzedaż.**
Drukarnia Bydgoska S. A.
Bydgoszcz, Poznańska 12-14, tel. 3315. (20212

500.000 cegły
przy natychmiastowej dostawie
na sprzedaż (20148
Kantak i S-ka
T. z o. p.
Koronowo, tel. 4. Młyny - Tartak - Cegielnia.

Kafle
białe i kolorowe
Piece przenośne i kuchenki
największy wybór
najniższe ceny
O. Schöpper, Bydgoszcz Zduny 9.
18406

RÓŻNE

Kierowcę
półciężarówki, który w dniu 22 bm. zabrał mnie z rowerem w drodze z Koronowa do Bydgoszczy, proszę bardzo o łaskawy zwrot na mój koszt teki, z dokumentami sądowymi, którą zostawiłem w samochodzie. Gawlik Jan, Gogolin, poczta Gogolinek, powiat Bydgoszcz. (20218

Pod sytuowany
odpowiedź spóźniona na of. z dnia 9. 8. z powodu wyjazdu, proszę of. do Dziennika Bydgoskiego pod „Tak". (20191

POKOJE WOLNE

Pokoik
bez pościeli. 3 Maja 18, m. 8. (11263

Pokój
frontowy dla dwóch panów z utrzymaniem. Toruńska 1—5. (20207

Dwa (20223
pokoje puste śródmieście. Wiadomość Dzien. Bydg.

Pokój (20224
duży, słoneczny, centralne ogrzewanie, na dwie osoby, utrzymaniem, bez. Jana Kazimierza 1—8.

Pokój
frontowy utrzymaniem. Gdańska 55—4. (20244

Pokój
komfortowy dla oficera, niekrępujący. Zamojskiego 13, m. 6, od 4—6. (11266

POKOJU POSZUKUJĄ

Pokoju
ciepłego, niekrępującego w śródmieściu poszukuję. Oferty filia „Umeblowany". (11242

POLECENIA

Kafle
oraz wszelkie przybory do pieców najtaniej Dworcowa 61. (18761

SPRZEDAŻE

Restaurację (20156
dobrze zaprowadzoną przy głównej ulicy sprzedam korzystnie. Of. Dziennik Bydg. **Gdynia** pod „G. P."

Dom (20217
centrum 10 000 sprzedam. Wiadomość Dziennik.

Dom (20208
piętrowy nowy 12000. Nowakowski, Kaszubska 2.

Dom
trzypiętrowy, dochodowy, śródmieście. Wpłata, spłata według ugody. Dzien. „Paszport". (20225

Łabędzie
młode, szlachetne, para zł 75 na sprzedaż. Plebania, Byszewo pow. Wierzchucin Król. (20127

Glinę
sprzedam na wyrób cegły i place budowlane. Wawrzyniak, Bydgoszcz 5, Pańska 5. (20202

Magiel
Zobla, steperka lewo ramienna, kuchnia westfalska tanio. Wełniany Rynek 10—1. (20219

Repertuar kin bydgoskich:

KRISTAL: „Burłak z nad Wołgi", premiera i nadprogram.
ADRIA: „W cieniu samotnej sosny" z Silvią Sidney, premiera i nadprogram.
APOLLO: „Wesoły donżuan" i nadprogram.
MARYSIEŃKA: „Księżniczka O'Hara" oraz „Katarzynka" z Franciszką Gaal.
REWIA: „Piekielny wąwóz" i „C. K. Rezerwista", komedia.
BAŁTYK: „Ucieknierzy" i „Wielki gracz".

KUPNA

Dom
w Bydgoszczy wprost od gospodarza kupię. Wpłacę 30—40 000 zł. Zgłoszenia pod „P. L." do Dziennika. (20140

Kupię
plac budowlany pod willę. Zgłoszenia filia Dziennika „Natychmiast". (11244

Kupię
od 7 do 15 mórg dobrej ziemi z budynkami lub bez budynków, na przedmieściu Bydgoszczy. Zgł. Bydgoszcz, Koronowska nr. 56. (20226

LEKCJE

Lekcyj
skrzypiec udzielam. Chrobrego 3—1. (29214

POSADY WOLNE

Agentów
portretowych na niebywałych dotychczas warunkach poszukuje zakład portretowy „Renesans", Kielce, M. Focha 14. Specjalność portrety „Semi-Email", nowości fotograficzne.— Żądać prospektów. (15449

Czeladnika
krawieckiego poszukuje na stałą pracę M. Antczak Wejherowo, ul. Św. Jacka nr. 10, Pomorze. (20155

Fryzjer (11246
potrzebny. Pomorska 11.

Czeladnik
szewski potrzebny. Kujawska 15. (20192

Poszukuję
zaraz inteligentnego, dzielnego akwizytora (podróżnjącego) do sprzedaży radio-odbiorników światowej marki. Wynagrodzenie, prowizja i diety ryczałtowe. Panowie obeznani w dzielnicy ruchliwej, zechcą złożyć pisemne oferty pod „K. W. 63" do Dziennika Bydgoskiego. (20221

Kucharka
doświadczona, znająca się na pierwszorzędnej kuchni, z dobrymi świadectwami w wieku od 35 do 45 lat potrzebna od zaraz. Zgłoszenia z fotografią pod „Kucharka 500" do filii Dziennika Bydgoskiego. (19766

Dziewczynka
do lat 16 potrzebna. Oferty filia „Obsługa". (11242

Stolarz (20227
specjalista na kuchnie, potrzebny. Poznańska 8.

Poszukuje
się krawcowej. Sniadeckich 22, skład. (20228

Pomocnik
krawiecki potrzebny. Długa 32. (20230

Pomocnik (20203
bednarski na stałe potrzebny. Jully, Łabiszyn.

Dwóch uczni
ogrodniczych, zdrowych i fizycznie silnych poszukuję. Hodowla Nasion i Zakłady Ogrodnicze, S. Tomaszewski i Ska Toruń Sw. Jerzego. 6. (20236

Fryzjerka (20229
potrzebna. Dworcowa 85.

Dobry (20233
mechanika od zaraz potrzebny. F-ma „Age", Świecie n/W., wytwórnia zabawek mechanicznych.

MIESZKANIA SZUKA

2 pokoje (20206
kuchnia. Zgłoszenia Dziennik pod „Samotna J."

3 pokojowego
mieszkania blisko Dziennika Bydgoskiego szuka redaktor. Oferty do Dzien. pod „Listopad". (20130

Oficer
poszukuje 1—2 pokoje ładnie umeblowane w śródmieściu. Oferty filja Dziennika Bydgoskiego „Niekrępujące". (11265

Cena w tej rubryce 1 wiersz 50 gr.

1 pokojowe:
kuchnia. Stawowa 19.

kuchnią. Sniadeckich 39/1.

3—2 i 1 pokojowe:
kuch. łaz. Sniadeckich 31/1.

5 pokojowe:
mieszk. Sw. Trójcy 23—6.

Ładne
mieszkanko, najpiękniejsza dzielnica. Wielki pokój, obok balkon, pokoik kuchnia, bez łazienki z ogrzewaniem centralnym 50 zł. Zgł. Bydgoszcz. Urząd pocztowy 3, Gdańska poste restante J. 66. (11261

4 pokoje
komfortem. Wesoła 16, wiadomość: Poznańska 20, Restauracja. (20167

7 oraz 6
pokojowe mieszkanie z wszelkim komfortem, w najlepszej dzielnicy miasta natychmiast do wynajęcia. Zgłoszenia Gdańska 51, portier. (20150

5-cio pokojowe
odremontowane zaraz do wynajęcia. 20 Stycznia nr. 10, gospodarz. (11262

PROBLEM.

— 20 lat ostatnich spędziłem w więzieniu bez trosk i kłopotów. Co ja biedny teraz zrobię?

Ceny ogłoszeń: 25 gr. za wiersz milimetrowy na stronie 7-łamowej szerokości 38 mm. Za reklamy na stronie przed ogłoszeniami 70 gr., w tekście na drugiej i trzeciej stronie 1,20 zł., na dalszych stronach 1,00 zł. za milim. 1 łam., szer. 67 mm. Drobne ogłoszenia słowo tytułowe 25 gr., każde dalsze 15 gr.; dla poszukujących pracy oraz na nekrologi 20 % zniżki. Większe ogłoszenia, zamieszczone wśród drobnych, 50 % drożej jak w zwykłem dziale ogłoszeniowym. Przy powtórzeniu ogłoszeń o tym samym tekście udziela się rabatu. Przy konkursach i dochodzeniach sądowych wszelkie rabaty upadają. — Ogłoszenia zagraniczne 25% dopłaty. — Ogłoszenia skomplikowane oraz z zastrzeżeniem miejsca o 20% drożej. Za terminowe umieszczenie i przepisane miejsce administracja nie odpowiada. — Miejsce płatności: Bydgoszcz. — Konta bankowe: Bank Związku Spółek Zarobkowych, Bank Ludowy. Konto czekowe: P. K. O. 203713 Poznań.

Wydawca, nakładem i czcionkami: Drukarnia Bydgoska Sp. Akc. w Bydgoszczy. — Za redakcję odpowiedzialny: Stanisław Nowakowski w Bydgoszczy.